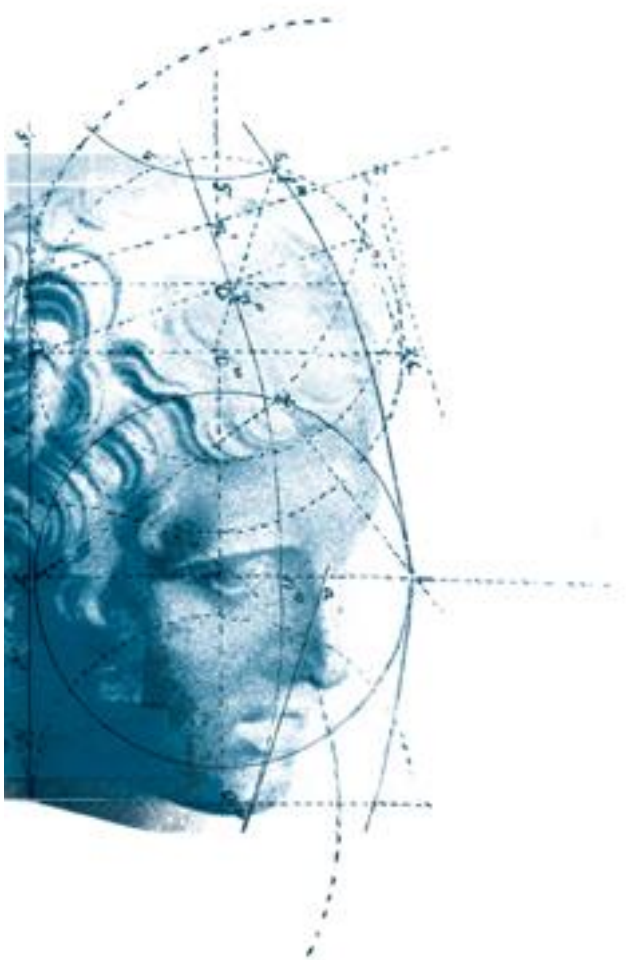

Přechod absolventů vyšších odborných škol do praxe a jejich uplatnění

Šetření názorů absolventů VOŠ tři roky po ukončení studia

Ing. Jana Trhlíková

Praha 2014

OBSAH

1. ÚVOD	3
1.1 CÍLE A METODOLOGIE ŠETŘENÍ.....	3
1.2 STRUKTURA VÝBĚROVÉHO SOUBORU	5
2. VYŠŠÍ ODBORNÉ VZDĚLÁVÁNÍ – ŠIRŠÍ KONTEXT	5
2.1 CHARAKTERISTIKA A HISTORIE VYŠŠÍHO ODBORNÉHO VZDĚLÁVÁNÍ	5
2.2 STRUKTURA A POČTY ŽÁKŮ VE VYŠŠÍM ODBORNÉM VZDĚLÁVÁNÍ.....	6
2.3 NEZAMĚSTNANOST ABSOLVENTŮ VOŠ	6
3. CELKOVÁ CHARAKTERISTIKA SITUACE ABSOLVENTŮ VOŠ – VÝSLEDKY PRŮZKUMU	7
3.1 VOLBA VZDĚLÁVACÍ CESTY A DŮVODY VOLBY VOŠ JAKO TYPU STUDIA.....	7
3.2 HODNOCENÍ ZÍSKANÉ ÚROVNĚ VZDĚLÁNÍ A JEDNOTLIVÝCH KOMPETENCÍ	10
3.3 SPOKOJENOST ABSOLVENTŮ S VOLBOU VOŠ	11
3.4 SPOKOJENOST S VYSTUDOVANÝM OBOREM - MÍRA IDENTIFIKACE S OBOREM	13
3.5 REALIZACE PRACOVNÍCH A STUDIJNÍCH PLÁNŮ	15
3.6 PRACOVNÍ AKTIVITA A ZPŮSOB ZÍSKÁNÍ ZAMĚSTNÁNÍ.....	18
3.7 PRÁCE V OBORU A DŮVODY ODCHODU ZA PRACÍ DO JINÉHO OBORU	20
3.8 PRACOVNÍ POZICE A VYUŽITÍ KOMPETENCÍ V ZAMĚSTNÁNÍ.....	22
3.9 STABILITA A UPLATNĚNÍ ABSOLVENTŮ V ZAMĚSTNÁNÍ	25
3.10 SPOKOJENOST ABSOLVENTŮ VOŠ V ZAMĚSTNÁNÍ	27
3.11 CELKOVÉ ZHODNOCENÍ STUDIA NA VOŠ – PŘÍNOSY A NEVÝHODY.....	28
4. SITUACE ABSOLVENTŮ VYBRANÝCH SKUPIN OBORŮ VOŠ	31
4.1 VOLBA STUDIA NA VOŠ PODLE SKUPIN OBORŮ	31
4.2 OPAKOVANÁ VOLBA OBORU – MÍRA IDENTIFIKACE S OBOREM.....	33
4.3 SPOKOJENOST ABSOLVENTŮ VOŠ S ÚROVNÍ ZÍSKANÝCH KOMPETENCÍ	37
4.4 REALIZACE STUDIJNÍCH PLÁNŮ PO UKONČENÍ VOŠ	38
4.5 PRACOVNÍ UPLATNĚNÍ ABSOLVENTŮ VYBRANÝCH SKUPIN OBORŮ VOŠ	42
4.6 UPLATNĚNÍ ABSOLVENTŮ VOŠ VE VYSTUDOVANÉM OBORU	45
4.7 SPOKOJENOST A STABILITA V ZAMĚSTNÁNÍ	48
4.8 HODNOCENÍ POMĚRU TEORETICKÉ A PRAKTICKÉ ČÁSTI VÝUKY	52
5. PROFILY VYBRANÝCH SKUPIN OBORŮ	53
41 ZEMĚDĚLSTVÍ A LESNICTVÍ	53
53 ZDRAVOTNICTVÍ	55
63 EKONOMIKA A ADMINISTRATIVA	56
64 PODNIKÁNÍ V OBORECH, ODVĚTVÍ.....	57
65 GASTRONOMIE, HOTELNICTVÍ A TURISMUS	58
68 PRÁVO, PRÁVNÍ A VEŘEJNOSPRÁVNÍ ČINNOST	59
75 PEDAGOGIKA, UČITELSTVÍ A SOCIÁLNÍ PÉČE	60
ZÁVĚRY	61
ZDROJE A LITERATURA	63

Přechod absolventů vyšších odborných škol do praxe a jejich uplatnění
(Šetření názorů absolventů VOŠ tři roky po ukončení studia)
Ing. Jana Trhlíková

Vydal Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, Praha 2014

Korektura: Oddělení pro publikační a informační činnost

1. ÚVOD

Vyšší odborné školy představují pro absolventy středních škol jednu z možností dalšího zvyšování kvalifikace. Ustanoveny byly v roce 1995 jako náhrada pomaturitního studia, kdy plnily především roli kratšího, profesně zaměřeného vzdělávání. V situaci, kdy se většina vysokoškolských programů transformovala na tříleté bakalářské a dvouleté magisterské programy, představuje studium vyšší odborné školy alternativu především k bakalářskému studiu. Vzniká tak řada otázek souvisejících jak s postavením uvedeného typu škol v systému vzdělávání, tak i s kariérovým rozhodováním žáků, kteří se rozhodují mezi jednotlivými typy terciárního vzdělávání. Jedním z pohledů, který může přispět k odpovědím na tyto otázky, je zjištění, jaké postavení mají absolventi vyšších odborných škol na trhu práce, jak jsou v kontextu svého dalšího vzdělávání nebo hledání pracovního uplatnění spokojeni s volbou studia VOŠ nebo jak hodnotí získané kompetence ve vztahu k požadavkům zaměstnavatelské sféry.

Šetření „Přechod absolventů vyšších odborných škol do praxe a jejich uplatnění“ bylo realizováno v Národním ústavu pro vzdělávání. Analýzy vycházejí z názorů a zkušeností samotných absolventů vyšších odborných škol a zaměřují se jak na uplatnění absolventů vyšších odborných škol na trhu práce jako celku, tak i na charakteristiku vybraných skupin oborů a porovnání případných „slabých“ a „silných“ stránek.

Získané údaje jsou potřebné pro oblast školské politiky i kariérového poradenství. Představují významnou zpětnou vazbu pro školy a zároveň mohou usnadnit rozhodování absolventů maturitních oborů při volbě další vzdělávací dráhy. Publikace i jednotlivé vybrané výsledky budou uveřejněny jak na stránkách Národního ústavu pro vzdělávání www.nuv.cz, tak i v komplexním informačním systému www.infoabsolvent.cz, který představuje významný nástroj podpory kariérové volby.

Publikace je rozdělena do několika kapitol. V úvodní kapitole jsou uvedeny údaje o použité metodologii a sběru dat. Druhá kapitola se krátce věnuje celkové charakteristice vyšších odborných škol. Třetí kapitola přináší výsledky průzkumu za celou skupinu absolventů VOŠ, především mapuje spokojenost s volbou oboru i typu vzdělání, se získanými kompetencemi i uplatněním na trhu práce. Zároveň porovnává nejdůležitější aktuálně získaná data s výsledky předchozích šetření realizovaných před nástupem ekonomické krize. Čtvrtá kapitola se zaměřuje na vzájemné porovnání nejvíce početných skupin oborů a pátá pak na charakteristiku jednotlivých vybraných skupin oborů. Závěrečná kapitola rekapituluje nejdůležitější výsledky.

1.1 CÍLE A METODOLOGIE ŠETŘENÍ

METODOLOGIE A SBĚR DAT

Šetření absolventů vyšších odborných škol navazuje na dříve realizovaná longitudinální šetření, realizovaná v letech 2005 a 2008, kdy byli dotazováni nejprve budoucí absolventi VOŠ a následně absolventi 3 roky od ukončení studia VOŠ, tedy již s určitými zkušenostmi z trhu práce nebo pokračování ve vysokoškolském studiu.

Základním cílem tohoto průzkumu bylo získat aktuální informace o současném postavení absolventů vyšších odborných škol na trhu práce, tedy v období po nástupu ekonomické krize, a porovnat je s výsledky předchozích šetření. Dalším podstatným úkolem bylo vymezit specifika vybraných skupin oborů vyššího odborného vzdělávání, a to z hlediska řady aspektů souvisejících s volbou tohoto typu vzdělání, jeho hodnocením i následným pracovním uplatněním.

Vzhledem k tomu, že cílem bylo zjistit možnosti uplatnění absolventů na trhu práce na základě získaných osobních zkušeností, byli v rámci průzkumu dotazováni absolventi, kteří ukončili své

studium na VOŠ před třemi lety, tedy ve školním roce 2010/2011. Dodržení 3letého intervalu zároveň umožnilo srovnání výsledků se šetřením z roku 2008, kdy byli absolventi dotazováni se stejným 3letým odstupem od ukončení studia na VOŠ.

Výzkumnou metodu představovalo dotazníkové šetření. Dotazník byl koncipován jako převážně standardizovaný. Kromě uzavřených otázek byly okrajově použity i otevřené otázky, aby bylo možno postihnout široké spektrum názorů a identifikovat případně nové okruhy problémů. Dotazník obsahoval zčásti totožné otázky jako v předchozích šetřeních z let 2005 a 2008, aby bylo možné porovnat vývoj názorů a situace absolventů vyšších odborných škol v tomto časovém rozmezí.

Sběr dat probíhal v průběhu května – července 2014 na základě elektronického dotazníku, vyvěšeného na stránkách Národního ústavu pro vzdělávání. V první fázi sběru dat byl proveden náhodný stratifikovaný výběr VOŠ tak, aby oborová struktura absolventů vybraných škol přibližně kopírovala strukturu celého souboru absolventů VOŠ z roku 2010/11. Následně byli kontaktováni e-mailem nebo dopisem jednotliví absolventi. Celkem bylo se žádostí o vyplnění dotazníku osloveno 2804¹ absolventů a získáno 709 dotazníků, což představuje 25,3% návratnost.

Metodické vysvětlivky

Míra identifikace s oborem – vyjadřuje podíl budoucích absolventů daného oboru, kteří by si podruhé zvolili stejný studijní obor.

Míra profesní stability – vyjadřuje podíl budoucích absolventů daného oboru, kteří chtějí pracovat ve stejném nebo příbuzném oboru, na všech dotazovaných budoucích absolventech tohoto oboru.

CÍLE ŠETŘENÍ

Hlavními cíli průzkumu bylo zjištění názorů a situace absolventů vyšších odborných škol ve třech hlavních okruzích. První okruh představuje volbu vyšší odborné školy a s tím spojená očekávání žáků, druhý okruh zahrnuje spokojenost se vzdělanostní volbou i získanými kompetencemi a třetí okruh zkušenosti absolventů s uplatněním na trhu práce, případně přechodem na vysokou školu.

Jednotlivé cíle šetření:

➤ Vymezení faktorů ovlivňujících volbu VOŠ jako typu vzdělání
➤ Zpětné hodnocení tohoto typu vzdělání i oborového zaměření na základě zkušeností absolventů
➤ Hodnocení uplatnění absolventů na trhu práce a využití získaných kompetencí
➤ Uplatnění absolventů vyšších odborných škol v oboru a důvody pro odchod za prací do jiného oboru
➤ Spokojenost absolventů VOŠ s jednotlivými aspekty pracovního uplatnění
➤ Zhodnocení možností absolventů VOŠ pokračovat ve vzdělávání na VŠ

¹ Z toho 1633 absolventů bylo osloveno e-mailem a 1171 dopisem, na základě kontaktů získaných ze škol.

1.2 STRUKTURA VÝBĚROVÉHO SOUBORU

Struktura výběrového souboru, včetně porovnání s reálnou strukturou absolventů VOŠ z roku 2010/11, je uvedena v tabulce.

Tabulka 1.1: Struktura souboru – podle skupin oborů

Skupina oboru	Výběrový soubor		Reálná struktura absolventů VOŠ z r. 2010/11	
	Počet respondentů	% respondentů	Počet absolventů VOŠ - celkem	% z celku absolventů VOŠ
16 Ekologie a ochrana ŽP			28	0,6%
23 Strojírenství a strojírenská výroba	15	2,1%	99	2,1%
26 Elektrotechnika, telekomunikační a VT	4	0,6%	216	4,6%
28 Tech. chemie a ch. sil.			14	0,3%
29 Potravinářství a potr. ch.			11	0,2%
33 Zprac. dřeva a hud. n.			31	0,7%
36 Stavebnictví, geod. a kartogr.			49	1,1%
37 Doprava a spoje			55	1,2%
39 Speciální a interdisciplinární tech.	5	0,7%	57	1,2%
41 Zemědělství a lesnictví	32	4,5%	126	2,7%
53 Zdravotnictví	252	35,5%	1378	29,6%
61 Filosofie a teologie			18	0,4%
63 Ekonomika a administrativa	89	12,6%	624	13,4%
64 Podnikání v oborech, odvětví	29	4,1%	210	4,5%
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	59	8,3%	377	8,1%
66 Obchod			38	0,8%
68 Právo, právní a veřejnosprávní	65	9,2%	352	7,6%
72 Publicistika, knihovnictví a informatika	5	0,7%	77	1,7%
75 Pedagogika, učitelství a sociální péče	144	20,3%	647	13,9%
82 Umění a užité umění	10	1,4%	250	5,4%
Celkový součet	709	100,0%	4657	100,0%

2. VYŠŠÍ ODBORNÉ VZDĚLÁVÁNÍ – ŠIRŠÍ KONTEXT

2.1 CHARAKTERISTIKA A HISTORIE VYŠŠÍHO ODBORNÉHO VZDĚLÁVÁNÍ

Vyšší odborné školy poskytují absolventům středních škol zakončených maturitní zkouškou možnost dalšího zvyšování kvalifikace. Podle školského zákona vyšší odborné vzdělávání rozvíjí a prohlubuje znalosti a dovednosti studenta získané ve středním vzdělávání a poskytuje všeobecné a odborné vzdělání a praktickou přípravu pro výkon náročných činností. Úspěšným ukončením příslušného akreditovaného vzdělávacího programu absolvent dosáhne stupně vyššího odborného vzdělání.

Vyšší odborné vzdělávání se ukončuje absolutoriem. Dokladem o dosažení vyššího odborného vzdělání je vysvědčení o absolutoriu a diplom absolventa vyšší odborné školy. Označení absolventa vyšší odborné školy je "diplomovaný specialista" (zkráceně "DiS."). Délka vyššího odborného vzdělávání v denní formě je 3 roky včetně odborné praxe, u některých zdravotnických oborů až 3,5 roku.

Z hlediska historie se vznik vyšších odborných škol váže k roku 1991, kdy byl zahájen experiment s cílem uvést do českého vzdělávacího systému nový, profesně zaměřený typ studia pro absolventy středních škol. Studium bylo tehdy v rámci experimentu koncipováno jako tří až čtyřleté. Zásadní kvalitativní změnu přinesla novela školského zákona v roce 1995, která zrušila do té doby rozšířené

pmaturitní studium a zakotvila vyšší odborné vzdělávání jako nový typ studia. Jeho původním smyslem bylo vytvořit základ neuniverzitního, výrazně profesně orientovaného sektoru vzdělávání. Uvedená situace vedla k tomu, že se řada středních škol pokusila zavést vyšší odborné vzdělávání, což se podařilo asi 170 školám. Dalším podstatným okamžikem bylo zřízení nového typu vysoké školy neuniverzitního typu zákonem o vysokých školách z roku 1998, který vyšším odborným školám otevřel další prostor a možnosti transformace (Karpíšek, M. a kol., 2009)

Stejně jako vysoké školy i vyšší odborné školy patří do terciárního stupně vzdělání. Dosažený stupeň vzdělání podle mezinárodních klasifikačních stupňů pro vzdělání (ISCED) je 5B. Ve srovnání se studiem na vysokých školách jsou obory vyššího studia zaměřeny především na praktickou profesní orientaci.

2.2 STRUKTURA A POČTY ŽÁKŮ VE VYŠŠÍM ODBORNÉM VZDĚLÁVÁNÍ

Po ustanovení vyššího odborného vzdělávání v roce 1995 počty žáků v tomto typu vzdělávání poměrně rychle narůstaly. Maxima dosáhly v roce 2003, kdy do prvních ročníků vyšších odborných škol nastoupilo v denní formě vzdělávání více než 11 tis. žáků. S rozdělením vysokoškolského studia na bakalářský a magisterský stupeň se ovšem vyšší odborné školy dostaly do konkurence s bakalářským studiem, což vedlo k následnému snížení počtů žáků studujících v tomto typu terciárního vzdělávání.

Od roku 2004 se počty žáků vstupujících do 1. ročníků ustálily a dlouhodobě se pohybují kolem 8,5 až 9,5 tisíc. V roce 2013 dosáhl počet žáků, kteří vstoupili do 1. ročníku v denní formě vzdělávání 8 548 a v jiných formách vzdělávání 3257 žáků. Z hlediska další vzdělávací dráhy absolventů maturitních oborů tak tvořil v roce 2013 podíl absolventů, kteří vstoupili do vyššího odborného vzdělávání 12,4 %. Tento poměrně stabilní zájem ukazuje oblíbenost vyššího odborného studia, která trvá i přes vysokou konkurenci snadno dostupného bakalářského studia (Vojtěch, J., Paterová, P., 2014).

Z pohledu oborové struktury zahájilo v roce 2013 nejvíce žáků studium v denní formě vzdělávání v oborech 53 Zdravotnictví (1886 žáků, 20,6 %), 75 Pedagogika, učitelství a sociální péče (1511 žáků, 16,5 %) a 63 Ekonomika a administrativa (1135 žáků, 12,4 %). K více obsazeným oborům z hlediska počtů žáků vstupujících do prvních ročníků pak dále patří obory 82 Umění a užité umění (1092, 11,9%), 68 Právní a veřejnosprávní činnost (709, 7,8%) a 26 Elektrotechnika, telekomunikační a VT (473, 5,2 %).

Situace v podílech žáků podle skupin oborů se přitom v posledních letech mění jen mírně. Z hlediska dlouhodobějšího vývoje je největší nárůst patrný u skupin Pedagogika, učitelství a sociální péče (2,8 p. b.), naopak k poklesu dochází u skupiny Ekonomika a administrativa (-2,4 p. b.). V zásadě jsou ale podíly jednotlivých skupin oborů poměrně stabilní (Vojtěch, J., Paterová, P., 2014).

2.3 NEZAMĚSTNANOST ABSOLVENTŮ VOŠ

Jedním z nejdůležitějších ukazatelů uplatnění absolventů na trhu práce je míra nezaměstnanosti. Postavení absolventů vyšších odborných škol na trhu práce je z hlediska míry nezaměstnanosti poměrně příznivé. Ze statistických údajů vyplývá, že míra nezaměstnanosti absolventů vyšších odborných škol dosahovala v dubnu 2014 10,2 %. Oproti roku 2013 přitom došlo k meziročnímu poklesu o 1,6 p. b. (Úlovec, M., Vojtěch, J., 2014).

Porovnáme-li míru nezaměstnanosti absolventů vyšších odborných škol s ostatními kategoriemi středního i terciárního vzdělání, můžeme konstatovat, že v roce 2014 dosáhla míra nezaměstnanosti absolventů vyšších odborných škol příznivějších hodnot než u absolventů středních odborných škol, a to jak v případě nezaměstnanosti absolventů škol zakončených maturitní zkouškou (11,6 %), tak i

absolventů středního vzdělání s výučním listem a MZ (LO a L5), kde dosahovala 15,9 %, i středního vzdělání s výučním listem (17,8 %).

Vzhledem k tomu, že vyšší odborné vzdělávání se dostává do konkurence především s bakalářským stupněm vzdělání, je zajímavou otázkou zejména srovnání uplatnění absolventů těchto dvou kategorií vzdělání. Bohužel porovnání míry nezaměstnanosti s bakalářským studiem je z metodologických důvodů problematické. Většina absolventů bakalářských programů totiž pokračuje v magisterském studiu a nevstupuje na trh práce - výpočet míry nezaměstnanosti absolventů bakalářského studia tak není dostatečně korektní (Úlovec, M., Vojtěch, J., 2014). Srovnání s magisterským stupněm v denní formě studia pak ukazuje příznivější situaci absolventů vysokých škol, kde míra nezaměstnanosti činila v dubnu 2014 jen 7,1 %.

Porovnání míry nezaměstnanosti jednotlivých skupin oborů vyššího odborného vzdělávání ukazuje poměrně výrazné rozdíly. Velmi nízkou míru nezaměstnanosti dosahují zdravotnické obory (4 %). Tyto obory přitom zároveň patří k nejvíce obsazeným; studuje v nich asi čtvrtina absolventů VOŠ. V této souvislosti je možné konstatovat, že celkově příznivá hodnota míry nezaměstnanosti absolventů vyšších odborných škol je poměrně výrazně ovlivněna právě velmi nízkou mírou nezaměstnanosti absolventů zdravotnických oborů.

U početně více obsazených skupin oborů byla v roce 2014 vyšší míra nezaměstnanosti ve skupině 41 Zemědělství a lesnictví (21,2 %), 68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost (18,1 %) a 26 Elektrotechnika, telekomunikační a VT (17,0 %). V uvedených skupinách dosáhla míra nezaměstnanosti vyšších hodnot než u absolventů maturitních oborů kategorie M tohoto oborového zaměření. Počty absolventů jsou zde ale ve srovnání se středními školami relativně nízké, což může statistiku do určité míry zkreslovat. Přibližně na úrovni míry nezaměstnanosti maturitních oborů je míra nezaměstnanosti ve skupinách 63 Ekonomika a administrativa (12 %) a 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus (13,9 %). Nejvyšší míru nezaměstnanosti najdeme především u málo početných skupin oborů, jako jsou 28 Technická chemie a chemie silikátů nebo Potravinařství a potravinářská chemie. V těchto skupinách s velmi nízkými počty absolventů má ovšem ukazatel míry nezaměstnanosti jen omezenou vypovídací schopnost.

3. CELKOVÁ CHARAKTERISTIKA SITUACE ABSOLVENTŮ VOŠ – VÝSLEDKY PRŮZKUMU

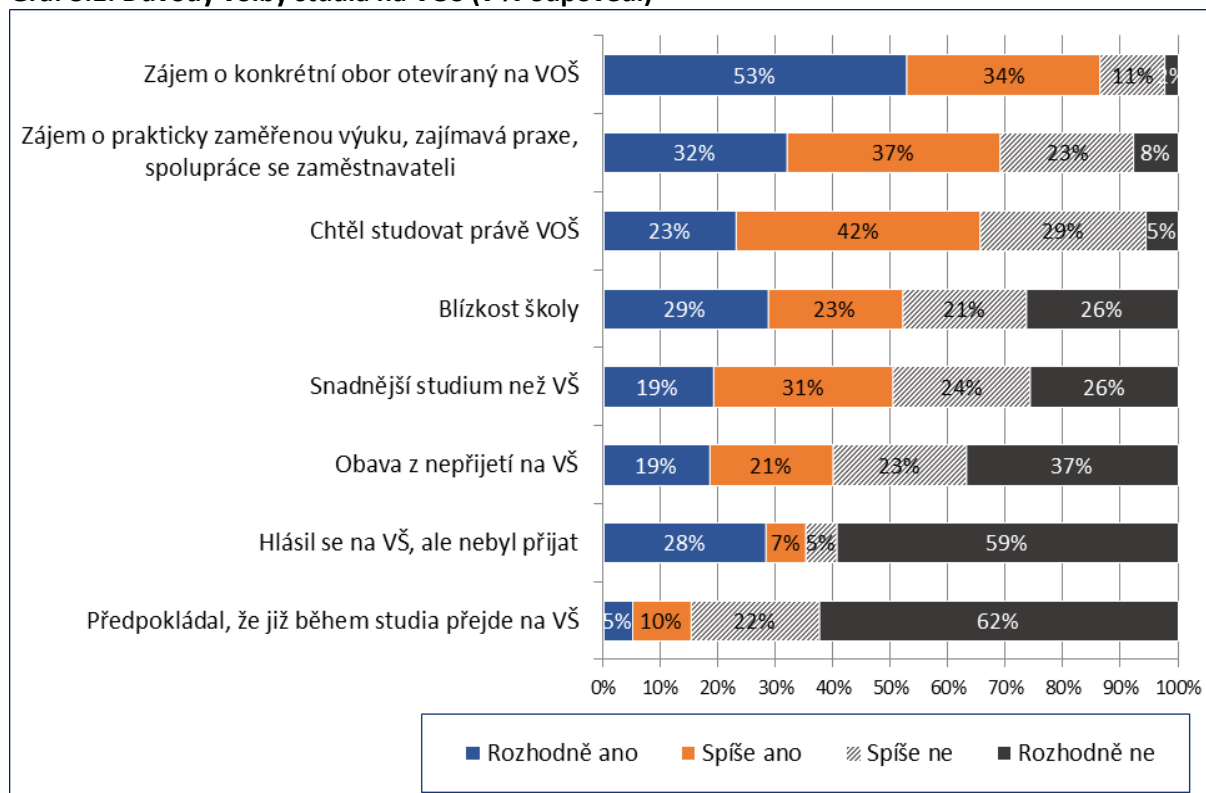
V následujícím textu se budeme zabývat situací absolventů VOŠ jako celku na základě průzkumu absolventů, a to zejména otázkami důvodů volby tohoto typu vzdělání, spokojenosti absolventů se studiem i zvoleným oborem a dále i s různými aspekty uplatnění na trhu práce.

3.1 VOLBA VZDĚLÁVACÍ CESTY A DŮVODY VOLBY VOŠ JAKO TYPU STUDIA

V procesu vzdělávání a přípravy na povolání musí žák učinit řadu postupných rozhodnutí, zejména si zvolit obor i úroveň vzdělání, které by nejlépe odpovídaly jeho zájmům a schopnostem. Podstatným aspektem volby je i výběr takového vzdělání, které by umožnilo odpovídající uplatnění na trhu práce, případně pokračování ve vzdělávací dráze.

Vyšší odborné školy neexistují v uzavřeném prostředí, naopak - jak již bylo zdůrazněno v úvodním textu - jsou významně ovlivněny vývojem v celém sektoru terciárního vzdělávání, demografickými, ekonomickými i dalšími faktory. Volba studia na vyšší odborné škole je specifická tím, že do určité míry závisí na předchozím oborovém zaměření střední školy, kterou žák absolvoval, a zároveň představuje volbu typu vzdělání, jehož role a postavení ve vzdělávacím systému v situaci rostoucí nabídky bakalářských programů není zcela jednoznačná. Zjištění, jaké důvody vedly absolventy středních škol k výběru právě tohoto typu studia, tak do značné míry ukazuje, jaká jsou očekávání studentů ve vztahu k tomuto typu vzdělání a jakou funkci VOŠ ve struktuře školského systému v současnosti plní.

Graf 3.1: Důvody volby studia na VOŠ (v % odpovědí)

Z výsledků vyplývá, že významným důvodem pro volbu studia na VOŠ byl **zájem o konkrétní obor** otevíraný na VOŠ (87 %, z toho 53 % rozhodně ano, 34 % spíše ano). Toto zjištění koresponduje s výsledky dřívějších šetření, kde se „zájem o obor“ objevil rovněž na prvním místě (55 % rozhodně ano + spíše ano). V současnosti je tato motivace ovšem ještě více dominantní.

Dalším podstatným důvodem, který vedl absolventy střední školy k pokračování ve studiu na VOŠ, byl rovněž **zájem o praktickou výuku a větší kontakt školy se zaměstnavateli a praxí** (69 %, z toho 32 % rozhodně ano a 37 % spíše ano). Jedná se tedy o aspekty související s deklarovanou rolí, kterou mají vyšší odborné školy plnit, a kterou se zároveň vymezují ve vztahu k bakalářským programům. Významnou motivací pro žáky byla i **blízkost a dostupnost školy** (52 %, z toho 29 % rozhodně ano a 23 % spíše ano).

Z hlediska role VOŠ ve vzdělávacím systému je zajímavou otázkou, jak velký podíl žáků studujících na VOŠ měl zájem přímo o tento typ terciárního studia, a jaký si naopak volí VOŠ pouze jako náhradní nebo provizorní variantu.

Z výsledků provedených analýz vyplynulo, že přibližně 65 % absolventů mělo zájem studovat právě na vyšší odborné škole (z toho ale pouze 23 % uvedlo odpověď rozhodně ano a 42 % spíše ano). Naopak přibližně 35 % dotázaných přímo uvedlo, že důvodem studia VOŠ je nepřijetí na vysokou školu (z toho 28 % rozhodně ano a 7 % spíše ano). Studium na VOŠ tak pro tyto studenty představovalo náhradní variantu, případně pouze přechodné nebo provizorní řešení.

Část absolventů středních škol při volbě studia VOŠ ovlivnily obavy z nepřijetí na vysokou školu (40 %, z toho 19 % rozhodně ano, 21 % spíše ano) nebo z příliš velké náročnosti vysokoškolského studia. Přibližně 50 % dotázaných uvedlo, že si VOŠ zvolili, protože předpokládali, že studium zde bude snadnější než na vysoké škole. Menší část žáků zahájila studium na VOŠ s tím, že by již během studia VOŠ mohli přejít na vysokou školu (15 %, z toho 5 % rozhodně ano).

ZÁVĚREM MŮŽEME SHRNOUIT, ŽE PŘÍBLIŽNĚ DVĚ TŘETINY STUDENTŮ SI ZÁMĚRNĚ ZVOLILI STUDIUM NA VOŠ, MOTIVACÍ BYL PŘEDEVŠÍM VYUČOVANÝ OBOR A ZÁJEM O PRAKTICKY ZAMĚŘENOU VÝUKU, NAOPAK PŘÍBLIŽNĚ TŘETINA SI VYBRALA VOŠ JAKO NÁHRADNÍ VARIANTU

PŘI NEPŘIJETÍ NA VYSOKOU ŠKOLU. NA DRUHOU STRANU ČÁST STUDENTŮ SI VOLÍ VOŠ I PROTO, ŽE PŘEDPOKLÁDÁ, ŽE STUDIUM BUDE MÉNĚ NÁROČNÉ A LÉPE DOSTUPNÉ NEŽ STUDIUM NA VYSOKÉ ŠKOLE.

Porovnáme-li uvedené výsledky s výsledky předchozích průzkumů, pak v roce 2008 necelá polovina absolventů (48 %) uváděla, že studium VOŠ bylo náhradním řešením v situaci, kdy absolvent střední školy nebyl přijat na vysokou školu. Podíl absolventů, kteří si zvolili VOŠ z důvodu nepřijetí na VŠ, se tak snížil ze 48 % na přibližně 35 %. Na druhou stranu poměrně významná část žáků je v současnosti při volbě VOŠ ovlivněna již dopředu obavami z nepřijetí na vysokou školu nebo náročnosti tohoto studia. Kromě nepřijetí na vysokou školu uváděla v roce 2008 asi třetina absolventů, že se domnívali, že studium VOŠ bude ve srovnání s vysokoškolským studiem snadnější (34 %), v současnosti je tento podíl vyšší (kolem 50 %). Zájem o prakticky zaměřenou výuku představuje v současnosti dominantní motivaci pro volbu VOŠ. V současnosti uvádí tento důvod skoro 70 % absolventů, zatímco v roce 2008 kolem 30 %, což zřejmě odráží určitou profilaci vyšších odborných škol a jejich vnímání na veřejnosti. Někteří si zvolili VOŠ, protože se domnívali, že na VŠ studium by přijati nebyli, tento důvod je v současnosti uváděn rovněž častěji (40 % oproti 18 %).

V rámci současného průzkumu měli respondenti možnost vyjádřit se v otevřené odpovědi a uvést širší motivaci a souvislosti, proč si zvolili právě studium na VOŠ. Odpovědi byly rozčleněny do několika kategorií, ke kterým pro lepší ilustraci uvádíme vždy několik vybraných příkladů odpovědí.

- **Zajímavý/specifický obor studia**
 - *Zajímavý obor předškolní a mimoškolní pedagogika*
 - *Chtěla jsem studovat obor cestovního ruchu a VOŠ měla přímo tento obor*
- **Návaznost oboru na studium na střední škole**
 - *Návaznost na střední školu a specifický obor vzdělání*
- **Obor, který nemá vysokoškolskou variantu, případně neotevření oboru**
 - *Volba „Zubní technik“ nemá vysokoškolskou variantu studia.*
 - *V době rozhodování o studiu nebyl otevřen žádný Bc. obor pro zdravotního laboranta, v zaměstnání požadovali jakýkoliv diplom pro vedoucího zaměstnance.*
- **Možnost dálkové formy studia**
 - *VŠ v oboru neumožňovaly dálkové studium*
 - *Vyhovující podmínky dálkového studia*
- **Nespokojenost s VŠ studiem nebo neúspěch při studiu na VŠ**
 - *Hlásila jsem se na sociální obor na VŠ, poté, co jsem se na VŠ nedostala, hledala jsem obdobný obor na VOŠ. Škola v Brně mě ale začala tak bavit, že jsem v průběhu studia na ní o odchodu na VŠ neuvažovala.*
 - *Studovala jsem VŠ, ale obor mi přišel nepraktický.*
 - *Hlásil jsem se na VŠ a byl jsem přijat na Technickou univerzitu Liberec. Nebyl jsem spokojen.*
- **Nutnost zvýšení kvalifikace**
 - *Potřeboval jsem zvýšit vzdělání pro zaměstnavatele, na směru studia nezáleželo.*
 - *Splnění podmínek zákona na odbornou způsobilost pracovní pozice, kterou vykonávám.*
 - *Předpokládala jsem, že pokud nevystuduji vyšší odbornou školu, jako asistent zubního technika budu v budoucí práci značně znevýhodněná, ba dokonce ji nebudu moci plně vykonávat.*
- **Potřeba získat zdravotnické vzdělání**
 - *Nechtěla jsem zůstat jako zdravotnický asistent, ale pracovat samostatně*
- **Příznivá vzdálenost od bydliště**
 - *Obor, který jsem chtěla studovat, byl nejbližší místu mého bydliště pouze jako VOŠ, ne jako VŠ.*
- **Souběžný bakalářský program, spolupráce VOŠ s VŠ**
 - *Současné kombinované studium sociální pedagogiky - rozšíření znalostí, praxe, uplatnění pro budoucí povolání.*
 - *Společný studijní program realizovaný souběžně na VOŠ a VŠ*
- **Větší rozsah praxe na VOŠ**
 - *VOŠ dává k dispozici víc praxe v oboru než VŠ*
 - *Možnost zahraniční praxe, stáže,...*

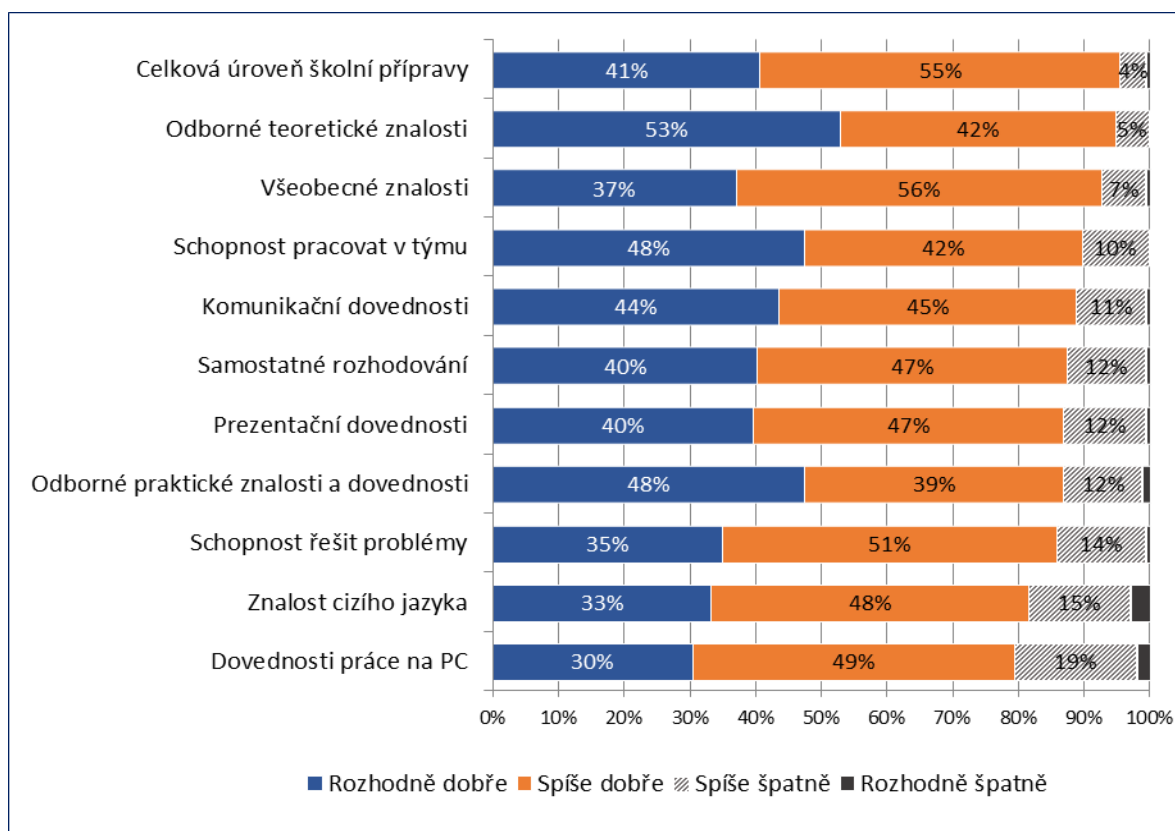
- **Nezaměstnanost absolventa po ukončení střední školy – zvýšení atraktivity na trhu práce**
 - *Nemohla jsem po SŠ najít práci, chtěla jsem získat vyšší vzdělání ve svém oboru.*
- **Osobní a zdravotní problémy, možnost podat přihlášku později než na VŠ**
 - *Kvůli zdravotním potížím a pozdní maturitě jsem neabsolvovala přijímačky na VŠ. Studovat jsem chtěla dál a tato škola nabízela 3. kolo přijímacího řízení*
 - *Neudělala jsem maturitu v řádném termínu, tudíž mě odmítla vysoká škola, i když jsem testy udělala.*

3.2 HODNOCENÍ ZÍSKANÉ ÚROVNĚ VZDĚLÁNÍ A JEDNOTLIVÝCH KOMPETENCÍ

Jedním z podstatných aspektů hodnocení vzdělávací cesty je názor absolventů, jak dobře jsou připraveni pro plnění pracovních úkolů v praxi, případně pro pokračování ve vysokoškolském studiu. Následující graf ukazuje spokojenost absolventů s úrovní získaných kompetencí tři roky od ukončení studia na VOŠ, tedy v období, kdy již mají zkušenost s profesními nároky zaměstnavatelů nebo dalšího vysokoškolského studia.

V celkovém pohledu můžeme konstatovat, že absolventi jsou s úrovní přípravy na VOŠ spokojeni. Přibližně 96 % posuzuje získané vzdělání kladně (z toho 41 % rozhodně dobře a 55 % spíše dobře), naopak jen 4 % absolventů s celkovou úrovní studia na VOŠ spokojeni nejsou.

Graf 3.2 : Hodnocení úrovně získaných kompetencí (v % odpovědí)

Porovnáme-li spokojenost s úrovní jednotlivých kompetencí, je zřejmé, že **nejspokojenější byli absolventi se získanými odbornými teoretickými znalostmi** (95 %, z toho 53 % je hodnotí rozhodně dobře a 42 % spíše dobře). **Velmi pozitivní je i hodnocení všeobecných znalostí a tzv. měkkých kompetencí.** Získané **všeobecné znalosti** posuzuje pozitivně 93 % dotázaných (z toho 37 % rozhodně dobře a 56 % spíše dobře), **schopnost pracovat v týmu** 90 % (z toho 48 % rozhodně dobře a 42 % spíše dobře) a **komunikační dovednosti** 89 %. Pozitivní názor uvedlo 87 % absolventů při hodnocení **samostatného rozhodování a prezentačních dovedností.**

Podstatnou oblastí vzdělání na vyšších odborných školách je praktické zaměření a větší provázanost vzdělání s praxí a kontakt se zaměstnavateli. Pro řadu žáků představují dokonce hlavní motivaci pro volbu tohoto typu studia. V této souvislosti je zajímavou otázkou hodnocení dosažené úrovně **odborných praktických znalostí a dovedností. Celkově posuzují absolventi tyto kompetence příznivě (87 % kladných odpovědí), pozitivní je přitom zejména skutečnost, že téměř polovina absolventů (48 %) hodnotí tyto kompetence jako „rozhodně dobré“.**

Naopak k mírně slabším místům přípravy na vyšších odborných školách patří podle názoru a zkušeností absolventů znalost cizího jazyka, kterou posuzuje kladně 81 % z nich, (z toho jen 33 % rozhodně dobře) a znalost práce na PC (79 % kladných hodnocení, z toho 30 % rozhodně dobře).

V ZÁSADĚ JE TEDY HODNOCENÍ CELKOVÉ ÚROVNĚ ŠKOLNÍ PŘÍPRAVY I JEDNOTLIVÝCH KOMPETENCÍ ZÍSKANÝCH VE VYŠŠÍM ODBORNÉM VZDĚLÁVÁNÍ VELMI PŘÍZNIVÉ. CELKOVĚ POSUZUJE ÚROVEŇ ŠKOLNÍ PŘÍPRAVY 41 % ROZHODNĚ DOBŘE, 55 % SPÍŠE DOBŘE A JEN KOLEM 4 % ABSOLVENTŮ SE VYJÁDŘILO NEGATIVNĚ. ÚROVEŇ VĚTŠINY SLEDOVANÝCH KOMPETENCÍ POVAŽUJE ZA DOBROU NEBO SPÍŠE DOBROU KOLEM 90 % ABSOLVENTŮ. RELATIVNĚ MÉNĚ PŘÍZNIVÉ JE HODNOCENÍ V PŘÍPADĚ JAZYKOVÝCH ZNALOSTÍ A DOVEDNOSTI PRACOVAT NA PC (KOLEM 80 %).

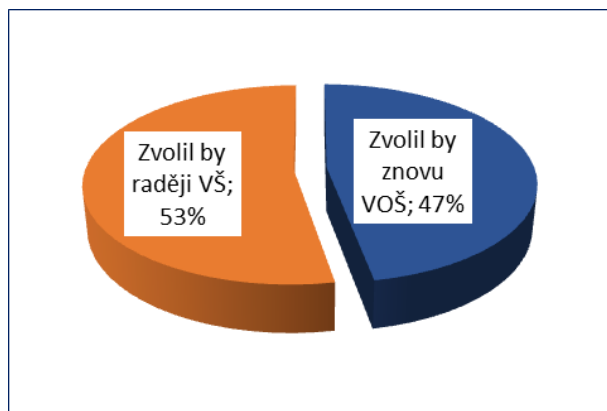
Porovnáme-li výsledky tohoto šetření s předchozím průzkumem realizovaným v roce 2008, kdy byli dotazováni rovněž absolventi s odstupem 3 let od ukončení studia na VOŠ, můžeme konstatovat, že nejlépe hodnoceny zůstávají odborné teoretické znalosti (95 % oproti 94 % v minulém šetření), a podobně kladné je i vyjádření o úrovni všeobecných znalostí (93 % oproti 89 %). Pozitivnější je v současnosti hodnocení odborných praktických znalostí a dovedností (87 % oproti 77 %) a výrazně se zlepšilo hodnocení jazykových znalostí (81 % oproti 68 %), i když stále patří k méně pozitivně posuzovaným kompetencím. Naopak dovednost práce na PC zůstává na stejné úrovni (79 % oproti 81 %).

3.3 SPOKOJENOST ABSOLVENTŮ S VOLBOU VOŠ

HYPOTETICKÁ OPAKOVANÁ VOLBA STUDIA NA VOŠ

V předchozím textu byly uvedeny důvody, které vedly k tomu, že si absolventi zvolili studium vyšší odborné školy. Následující graf ukazuje, jak jsou absolventi s touto volbou spokojeni, zda by si při hypotetické opakované volbě znovu zvolili studium VOŠ, nebo by dali přednost studiu vysoké školy.

Graf 3.3: Hypotetická opakovaná volba VOŠ (v % odpovědí absolventů 3 roky od ukončení studia)

PODLE VÝSLEDKŮ PRŮZKUMU BY SI PŘI HYPOTETICKÉ OPAKOVANÉ VOLBĚ NECELÁ POLOVINA ABSOLVENTŮ VOŠ ZNOVU ZVOLILA TENTO TYP STUDIA (47 %), NAOPAK ASI 53 % BY RADĚJI STUDOVALO VŠ. I KDYŽ TENTO VÝSLEDEK NEVYZNÍVÁ PRO VYŠŠÍ ODBORNÉ ŠKOLY PŘÍZNIVĚ, VE SROVNÁNÍ S PŘEDCHOZÍM OBDOBÍM DOŠLO K POZITIVNÍMU POSUNU.

Podíváme-li se na zjištěné výsledky z hlediska vývoje, můžeme konstatovat, že v roce 2008 uvedla jen asi třetina absolventů VOŠ (32 %), že by v případě možnosti zopakovat svoji volbu znovu zvolila VOŠ, naopak asi dvě třetiny (68 %) absolventů by tehdy preferovali raději VŠ. Podíl absolventů, kteří jsou spokojeni s výběrem VOŠ jako typu vzdělání, tak významně stoupnul.

DŮVODY HYPOTETICKÉ PREFERENCE STUDIA NA VŠ

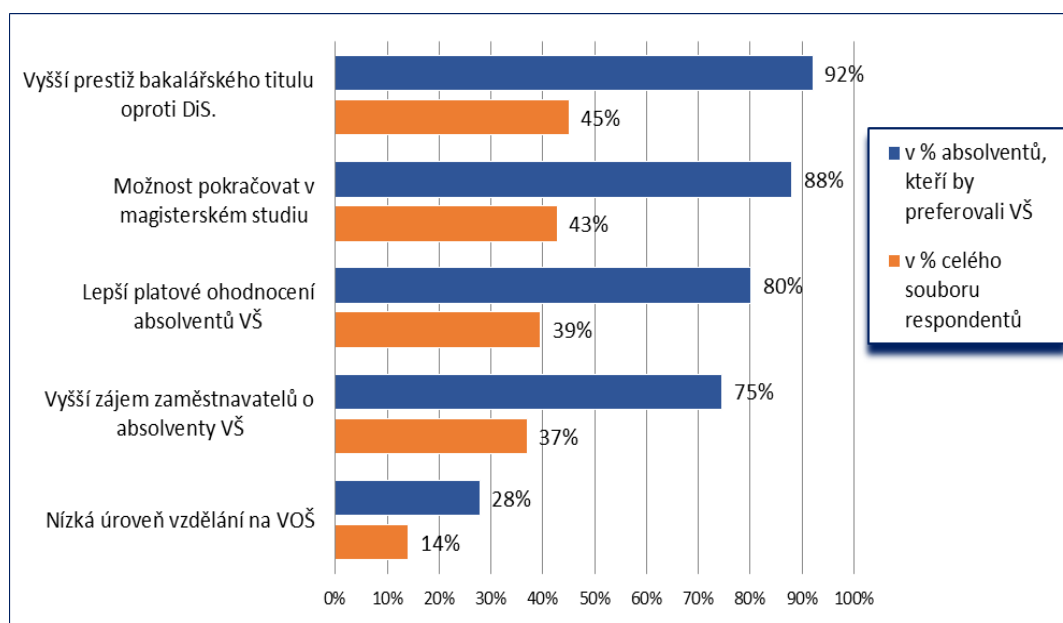
Hlavní důvody, proč by absolventi VOŠ dali přednost magisterskému nebo bakalářskému studiu, nejsou zpravidla podmíněny horší připraveností absolventů při vstupu na trh práce nebo nespokojeností s úrovní získaného vzdělání, ale větší prestiží absolventů vysokých škol ve společnosti a lepším oceněním ze strany zaměstnavatelské sféry. Větší prestiž bakalářského titulu oproti titulu „DiS“ jako jeden z důvodů preference vysokoškolského studia uvedlo kolem 92 % z těch absolventů, kteří by upřednostnili VŠ (a 45 % v rámci celého vzorku respondentů).

Kromě vyšší prestiže uvádějí absolventi VOŠ mezi hlavními důvody, proč by raději studovali VŠ, možnost pokračovat v magisterském studiu (88 % z těch, kteří by studovali VŠ a 43 % z celého vzorku). I když absolventi mohou na některých VŠ absolvovat bakalářské studium ve zkráceném termínu a dále pokračovat v magisterském studiu, problémem je nejistota nebo nejasnost podmínek.

Další kategorii důvodů nespokojenosti tvoří postavení absolventů VOŠ na trhu práce. Lepší platové ohodnocení absolventů vysokých škol uvádí jako důvod hypotetické preference VŠ 80 % z těch absolventů, kteří by upřednostnili vysokoškolské studium (39 % ze vzorku) a asi 75 % uvádí obecně i vyšší zájem zaměstnavatelů o absolventy vysokých škol (37 % ze vzorku).

Naopak pro většinu absolventů není podstatným důvodem nízká úroveň vzdělání; tento důvod uvádí jen asi 28 % z těch dotázaných, kteří by preferovali VŠ (pouze 14 % z celého vzorku).

Graf 3.4.: Důvody hypotetické preference studia na VŠ (v % odpovědí)

UVEDENÉ VÝSLEDKY UKAZUJÍ, ŽE PROBLÉM NIŽŠÍHO ZÁJMU O STUDIUM NA VOŠ A HYPOTETICKÉ PREFERENCE STUDIA NA VŠ SOUVISÍ SPÍŠE S VNÍMÁNÍM VEŘEJNOSTÍ, PŘÍPADNĚ S PLATOVÝMI PODMÍNKAMI A OCENĚNÍM VZDĚLÁNÍ ZAMĚSTNAVATELSKOU SFÉROU, MÉNĚ SE SAMOTNÝMI VÝSLEDKY STUDIA A ZÍSKANÝMI KOMPETENCEMI, SE KTERÝM JSOU ABSOLVENTI VĚTŠINOU SPOKOJENI. TATO SITUACE MÁ OVŠEM DLOUHODOBÝ CHARAKTER A V POSLEDNÍCH LETECH ZDE Z HLEDISKA NÁZORŮ SAMOTNÝCH ABSOLVENTŮ NEDOŠLO K POZITIVNÍM ZMĚNÁM.

Porovnání s předchozími výsledky ukazuje, že důvody pro preferenci vysokoškolského studia a jejich pořadí se v posledních letech nezměnilo. V předchozích šetřeních byla rovněž nejdůležitějším důvodem, proč by absolventi VOŠ preferovali VŠ vyšší prestiž tohoto studia. Obdobně bylo i na dalších místech uváděno lepší postavení na trhu práce a vyšší platové ohodnocení absolventů vysokoškolského studia.

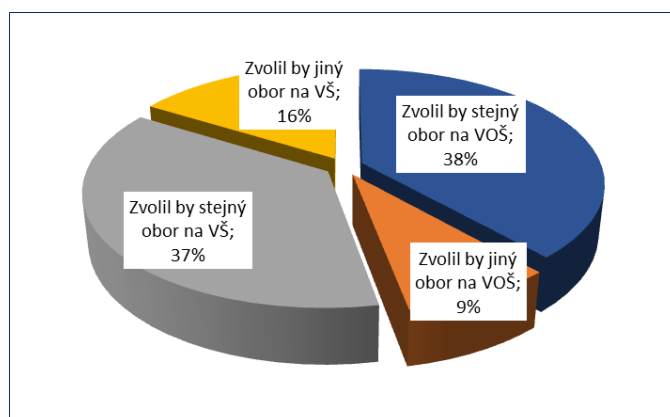
V následujícím textu uvádíme příklady některých důvodů hypotetické preference vysoké školy:

- **Studium je z hlediska náročnosti srovnatelné s bakalářským studiem, ale titul Dis a jeho ohodnocení na trhu práce této náročnosti neodpovídá.**
 - *DiS není vysokoškolský titul a nemá prestiž i přesto, že znalosti jsou někdy vyšší než na VŠ.*
 - *Při stejné, možná menší náročnosti, známější titul, tudíž lepší pozice na trhu práce.*
 - *Větší uznání VŠ titulu v zahraničí.*
- **Větší výběr oborů na VŠ.**
 - *Obor se na VOŠ nevyučuje.*
- **Větší časová náročnost v případě pokračování ve VŠ vzdělávání**
 - *V současné době studuji magisterské studium, a kdybych šla rovnou na VŠ, tak bych už měla vysokou školu hotovou. Mohu říci, že VOŠ bych si vybrala raději než VŠ (bakaláře) znovu v případě, že by byla možnost pokračovat v magisterském studiu rovnou.*
- **Finanční náročnost studia**
 - *Studium na VOŠ je bohužel placené.*
- **Nejistota z hlediska budoucího uznávání této úrovně vzdělání**
 - *„VŠ je nejvyšší možné vzdělání, takže by mě v budoucnu nehrozilo doplnění vzdělání, třeba jen z důvodu změny zákonů.“*

3.4 SPOKOJENOST S VYSTUDOVANÝM OBOREM - MÍRA IDENTIFIKACE S OBOREM

Důležitou otázkou ve vztahu k volbě vzdělávací cesty je i spokojenost se zvoleným a vystudovaným oborem – tzv. **míra identifikace s oborem**. Tento ukazatel vyjadřuje podíl absolventů, kteří by si v případě, že by mohli svoji volbu zopakovat, vybrali znovu stejný obor studia. Vzhledem k tomu, že některé obory terciárního vzdělávání se vyučují pouze na VOŠ, nebo naopak na VŠ, může být volba oboru studia spojena i s volbou typu vzdělání, proto v následujícím grafu uvádíme oba aspekty hypotetické opakované volby zároveň.

Graf 3.5: Hypotetická opakovaná volba oboru na VOŠ (v % odpovědí absolventů 3 roky od ukončení studia na VOŠ)

Z výsledků vyplývá, že stejný obor by si opakovaně zvolilo přibližně 75 % absolventů VOŠ, zatímco jen 25 % by dalo přednost jinému oboru. Tato skutečnost zřejmě souvisí i s tím, že poměrně vysoký podíl studentů si volí studium na vyšší odborné škole právě z důvodu zájmu o obor vyučovaný na VOŠ. Důvodem bývá jak dobrá návaznost na obor studovaný na střední škole, tak někdy i skutečnost, že požadovaný obor není v nabídce vysokých škol.

Zaměříme-li se na oba aspekty volby, tedy typu vzdělání i oboru, ukazuje se, že **stejný obor znovu na VOŠ by si zvolilo jen 38 % absolventů a 37 % by studovalo stejný obor, ale dali by přednost studiu na VŠ. Zcela jinou volbu, tedy jiný obor na vysoké škole, by učinilo 16 % dotázaných.**

VZTAH ABSOLVENTŮ VOŠ K VYSTUDOVANÉMU OBORU JE VCELKU PŘÍZNIVÝ, PŘIBLIŽNĚ TŘI ČTVRTINY BY SI ZVOLILY ZNOVU STEJNÝ OBOR, NA DRUHOU STRANU ALE JEN ASI 38 % ABSOLVENTŮ VOŠ BY ZOPAKOVALO SVOJI VZDĚLÁVACÍ VOLBU ÚPLNĚ, TEDY ZVOLILI BY SI JAK STEJNÝ OBOR, TAK I STUDIUM VOŠ.

Porovnání s předchozími šetřeními neukazuje významnější rozdíly – v roce 2008 by si stejný obor vybralo 77 % dotázaných absolventů VOŠ (tři roky od ukončení studia) a 23 % by preferovalo jiný obor studia.

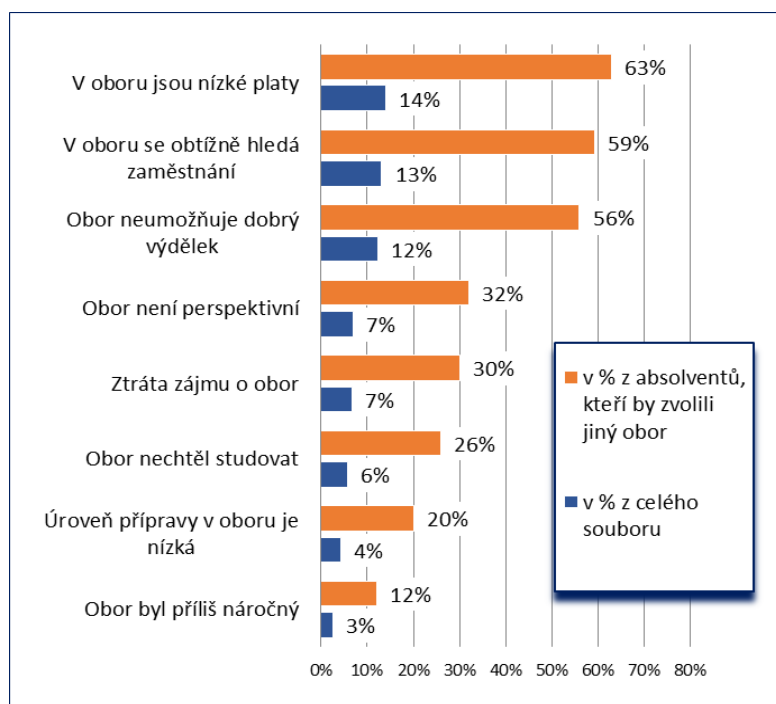
PŘÍČINY NÍZKÉ IDENTIFIKACE S OBOREM

Podíváme-li se na důvody, proč by si absolventi VOŠ s odstupem tří let od ukončení tohoto typu studia raději zvolili jiné oborové zaměření, do popředí se dostávají důvody související s uplatněním na trhu práce. **Nízké platové ohodnocení v oboru** je nejčastěji uváděným důvodem pro hypotetickou volbu jiného oboru pro 63 % z těch absolventů, kteří by obor změnili (14 % z celého souboru). Na druhém místě v žebříčku důvodů pro hypotetickou změnu oboru najdeme **obtížné hledání zaměstnání ve vystudovaném oboru** (59 % z těch, kteří by obor změnili a 13 % ze sledovaného vzorku).

Ostatní důvody jsou uváděny již podstatně méně často. Část absolventů by dala raději přednost jinému oboru, protože vystudovaný obor považuje za **neperspektivní** (32 %, 7 % z celého souboru). **Ztrátu zájmu o obor** uvádí necelá třetina z těch absolventů, kteří by obor studia změnili (30 %, 7 % z celého souboru).

DŮVODEM HYPOTETICKÉ VOLBY JINÉHO OBOROVÉHO ZAMĚŘENÍ JE TEDY ZEJMÉNA NESPOKOJENOST S UPLATNĚNÍM NA TRHU PRÁCE, NIKOLI NEZÁJEM O SAMOTNÝ OBOR STUDIA.

Graf 3.6: Důvody, proč by si absolventi zvolili jiný studijní obor (na VOŠ nebo VŠ) – v % kladných odpovědí - možnost výběru více odpovědí současně

Porovnání s předchozími šetřeními ukazuje, že pořadí důvodů pro hypotetickou volbu jiného oboru zůstává v podstatě stejné, podobně jako v současnosti i v roce 2008 by si jiný obor absolventi VOŠ volili nejčastěji z důvodu platových podmínek a obtížného hledání zaměstnání, nespokojenost s úrovní přípravy na VOŠ naopak stále patří k méně frekventovaným důvodům. Podobně i ztráta zájmu o obor jako důvod hypoteticky odlišné volby se v čase příliš nemění. V roce 2008 uvádělo tento důvod 30 % dotázaných (6 % z celého vzorku), což odpovídá i aktuálním výsledkům. Důvod – obor není perspektivní – uvádělo v době před krizí jen 19 % respondentů (4 % ze vzorku), zatímco v současnosti 32 % (7 % z celého vzorku). Naopak přílišnou náročnost oboru v současnosti uvádí mírně vyšší procento absolventů (3 % oproti 1 % ze vzorku). Poměrně příznivým výsledkem je pak vcelku nízké zastoupení důvodu – úroveň přípravy v oboru je nízká (20 % z těch, kteří by změnili obor a 4 % z celého vzorku absolventů VOŠ), v roce 2008 tento důvod ve vztahu k nespokojenosti s oborem uvedlo 13 % (3 % ze vzorku).

3.5 REALIZACE PRACOVNÍCH A STUDIJNÍCH PLÁNŮ

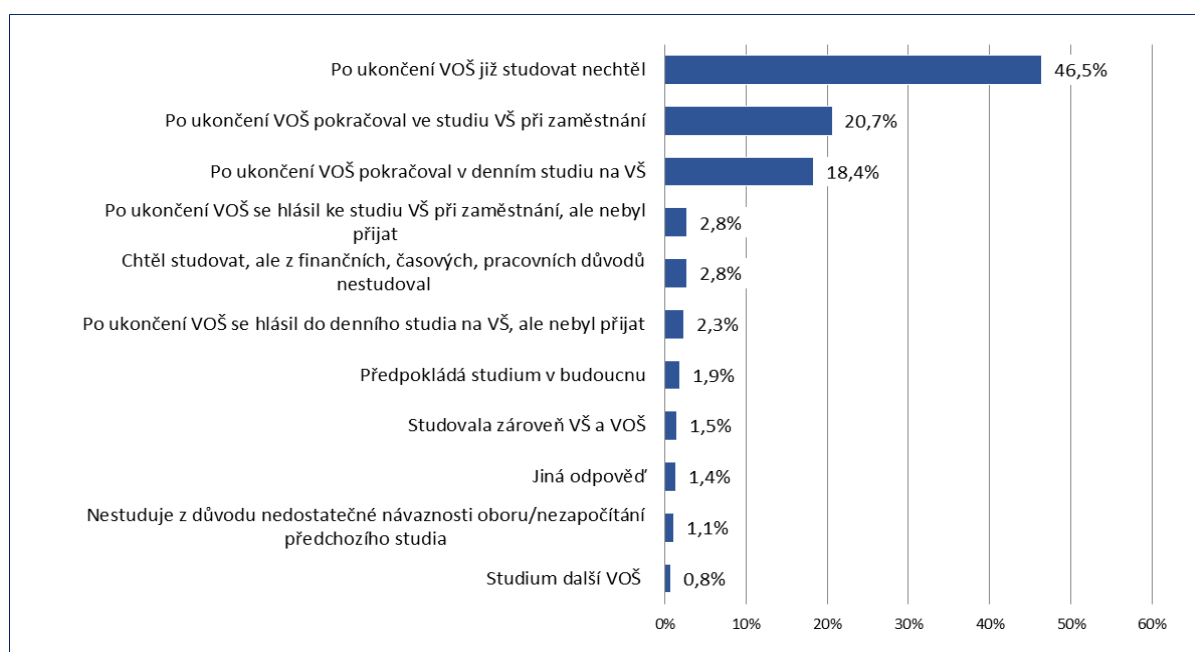
Z hlediska dalších pracovních a studijních záměrů po ukončení studia na VOŠ můžeme absolventy VOŠ rozdělit zhruba do několika základních skupin.

První skupinu tvoří absolventi, kteří po ukončení VOŠ už neměli zájem studovat a chtěli se věnovat výdělečné činnosti (přibližně 47 %). Druhou početnou skupinou jsou absolventi, kteří chtěli pokračovat ve vzdělávání a studium skutečně (i když někdy s odstupem) v denním nebo dálkovém studiu na VŠ zahájili (kolem 40 %). Třetí podstatně méně zastoupenou skupinu zahrnují absolventi, kteří se o studium na VŠ pokusili, ale nebyli přijati (kolem 5 % v rámci sledovaného vzorku). Další kategorii tvoří absolventi, kteří uvádějí, že by chtěli dále studovat na VŠ, ale brání jim v tom určité překážky (rodinné, finanční, 2,8 %), případně, že studium do budoucna plánují, např. po získání praxe.

ZÁJEM O POKRAČOVÁNÍ VE STUDIU PO UKONČENÍ VOŠ

V souhrnném pohledu můžeme konstatovat, že přibližně 47 % absolventů po ukončení VOŠ již studovat nechtělo, naopak přibližně polovina absolventů projevila snahu pokračovat v nějaké formě studia na VŠ, přitom asi 40 % studium zahájilo (z toho 21 % při zaměstnání, přibližně 18 % v denním studiu a 1,5 % již během studia VOŠ).

Graf 3.7: Zájem o pokračování ve studiu po ukončení VOŠ – v % odpovědí

Přibližně 5 % absolventů VOŠ se snažilo o přijetí na denní (2,3 %) nebo dálkové studium (2,8 %) VŠ, ale nebyli úspěšní. Obdobné procento absolventů VOŠ ve sledovaném období 3 let od ukončení studia možnost studia na VOŠ ještě zvažuje nebo uvádí, že by měli o studium zájem, ale z finančních, pracovních nebo osobních důvodů to není možné.

Z hlediska charakteru vysoké školy, relativně vysoké procento absolventů VOŠ pokračovalo ve studiu na soukromých školách. V rámci sledovaného vzorku začalo studovat po ukončení VOŠ na soukromých vysokých školách kolem 52 % respondentů, zatímco na veřejných jen asi 48 %.

Porovnáme-li zájem a studijní aktivitu s předchozím šetřením v roce 2008, pak rozdíly nejsou příliš významné. Podle současných výsledků dosahuje podíl absolventů, kteří nemají zájem pokračovat ve VŠ studiu, až 47 % (oproti 41 %). Podíl absolventů VOŠ, kteří pokračují v denním studiu, dosáhl nyní asi 24 % (oproti přibližně 18,4 %) a podíl absolventů v dálkovém studiu činí asi 18 % (oproti 21 %).

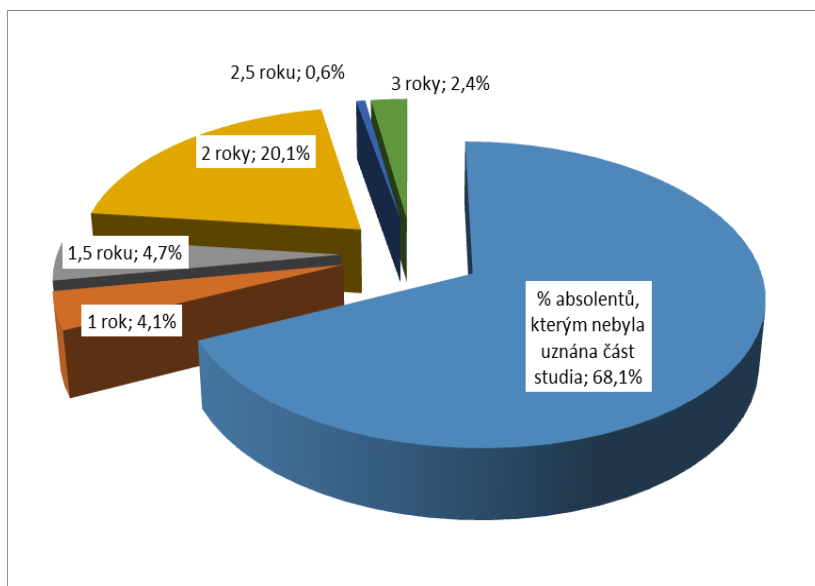
ZAPOČTENÍ STUDIA VOŠ PŘI NÁSLEDUJÍCÍM STUDIU NA VYSOKÉ ŠKOLE

Jedním z problémů spojených s volbou studia na vyšší odborné škole, na který absolventi VOŠ upozorňovali, je nedostatečná propustnost mezi vyššími odbornými školami a bakalářským, případně i magisterským vysokoškolským studiem. Součástí šetření proto bylo zjištění, do jaké míry byla absolventům VOŠ započtena část studia při přijetí na VŠ.

Z výsledků vyplývá, že v rámci sledovaného vzorku byla započtena část studia na VOŠ přibližně 32 % z těch absolventů, kteří pokračovali ve vysokoškolském studiu (denním i dálkovém). Rozsah započteného studia se ovšem výrazně lišil podle skupin oborů a závisel na způsobu a míře spolupráce jednotlivých VOŠ s vysokými školami. Přibližně 68 % absolventů, kteří pokračovali ve VŠ studiu, uvedlo, že jim studium na VOŠ jako celek nebylo vůbec započteno. Přibližně 4 % absolventů VOŠ uvedla, že jim byl započten jeden rok studia, necelých 5 % pak uvádělo 1,5 roku a nejčastěji (kolem 20 %) odpověděli, že jim studium bylo zkráceno o 2 roky. Zatímco většině absolventů studium na VOŠ zohledněno nebylo (68 %) a nedošlo ke zkrácení doby dalšího studia, jiní získali bakalářský titul jen s malým časovým zpožděním a úsilím.

Zajímavou skutečností je zjištění, že v roce 2008 byl podle výsledků šetření procento absolventů, kterým byla uznána část studia na VOŠ vyšší než v současnosti (42 %).

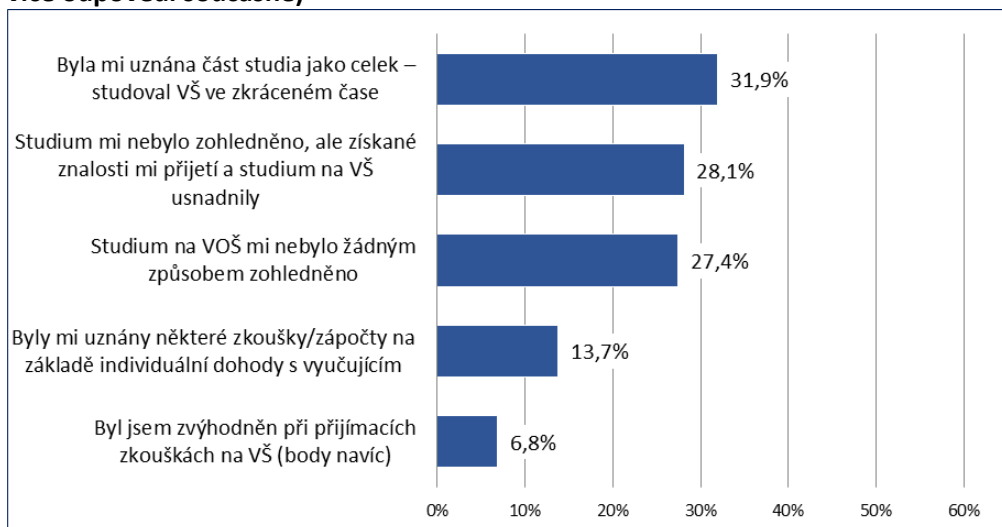
Graf 3.8: Započtení studia VOŠ pro bakalářské studium (v % odpovědí)

Přínos studia VOŠ pro pokračování ve vysokoškolském studiu nespočíval jen ve zkrácení doby studia, ale přinášel i jiné výhody. Přibližně 28 % absolventů VOŠ pokračujících ve VŠ studiu uvedlo, že jim získané znalosti usnadnily přijetí na VŠ (28,1 %). Jako další formy zvýhodnění jsou uváděny – individuální uznání zkoušek nebo zápočtů na základě studia na VOŠ (13,7 %) nebo zvýhodnění při přijímacích zkouškách, např. formou bodů navíc za předchozí studium (6,7 %).

PŘIBLIŽNĚ 28 % ABSOLVENTŮ UVEDLO, ŽE JIM PŘEDCHOZÍ STUDIUM NA VOŠ NEBYLO NA VŠ NIJAK ZOHLEDNĚNO, NEMOHLI TEDY VYUŽÍT ANI ZKRÁCENÍ DOBY VŠ STUDIA, ANI ŽÁDNÉ INDIVIDUÁLNÍ VÝHODY PŘI PŘIJÍMACÍM ŘÍZENÍ NEBO BĚHEM STUDIA.

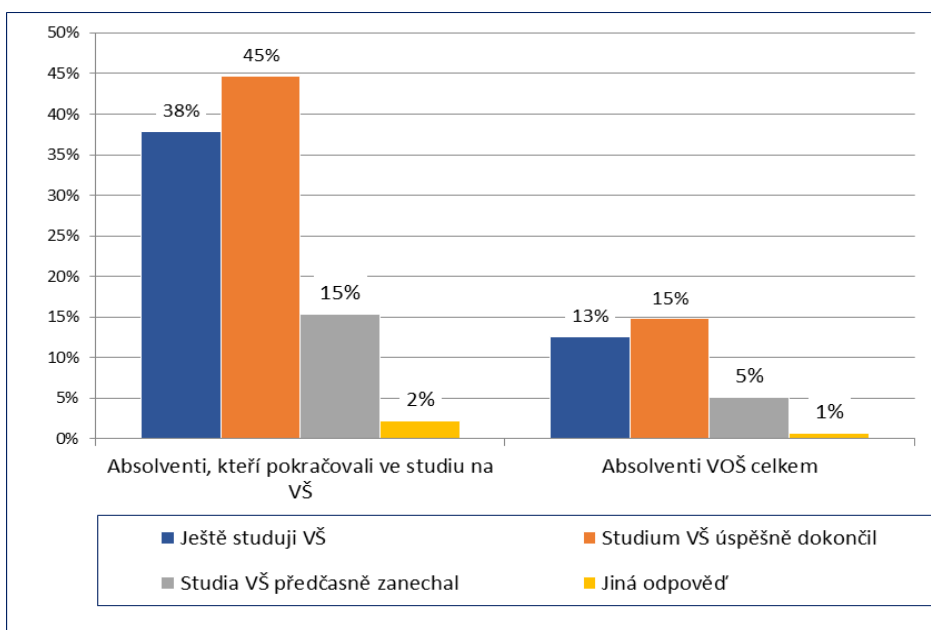
Graf 3.9: Započtení studia VOŠ při následném VŠ studiu (v % odpovědí absolventů, kteří začali v období 3 let od ukončení VOŠ studovat v denním nebo dálkovém studiu na VŠ - možnost výběru více odpovědí současně)

ÚSPĚŠNOST ABSOLVENTŮ VOŠ PŘI POKRAČOVÁNÍ VE VYSOKOŠKOLSKÉM STUDIU

Jak bylo již uvedeno, přibližně polovina dotázaných absolventů VOŠ měla po ukončení VOŠ zájem pokračovat v některé formě vysokoškolského studia. Podívejme se, jaká byla úspěšnost absolventů VOŠ, kteří se rozhodli pokračovat v dalším studiu.

Graf 3.10: Úspěšnost absolventů VOŠ při pokračování ve studiu VŠ (v %)²

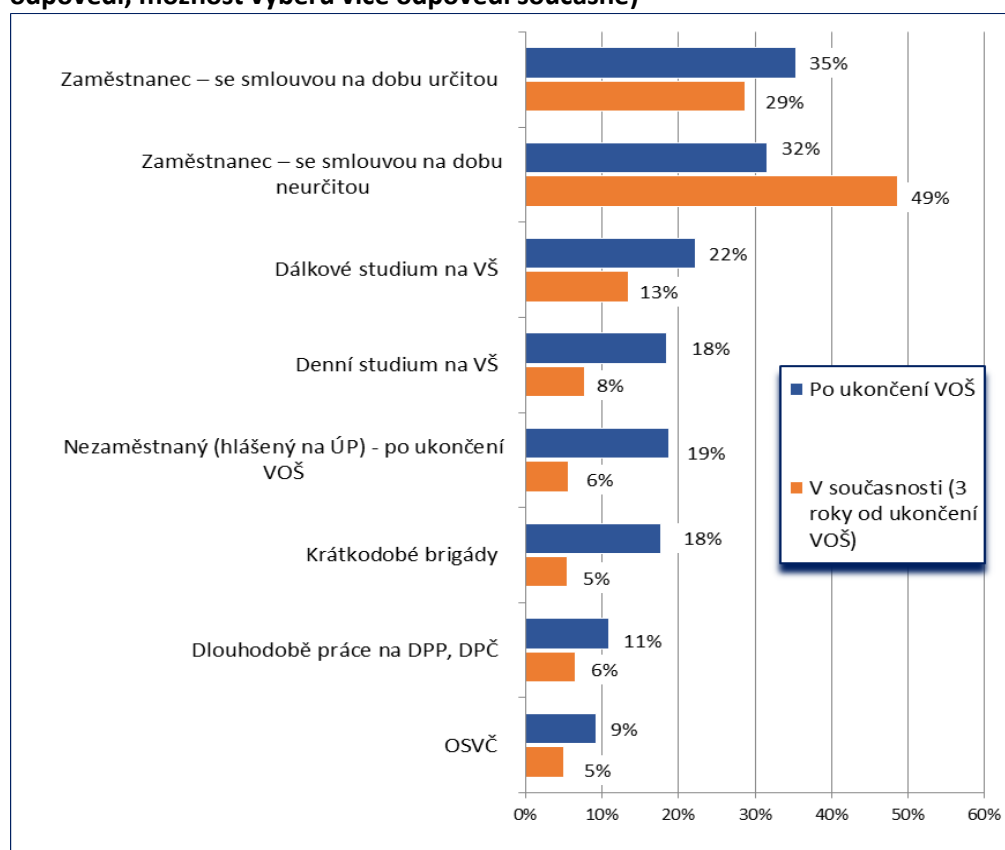
² Jiná odpověď zahrnuje zpravidla přerušení studia.

Z absolventů, kteří pokračovali ve vysokoškolském studiu, uvedlo přibližně 45 % z nich (15 % z celého vzorku), že studium ve sledovaném období 3 let úspěšně dokončili.³ Přibližně 38 % absolventů, kteří studium na VŠ zahájili (13 % z celého vzorku), v něm ve sledovaném období ještě pokračovalo. Naopak 15 %, což činí kolem 5 % z celého souboru, studia zanechalo. V zásadě tedy převážná většina absolventů VOŠ, kteří zahájili studium na VŠ, byla úspěšná a studium buď dokončila, nebo v něm dosud pokračuje (kolem 83 %). **Z HLEDISKA CELÉHO VZORKU ABSOLVENTŮ VOŠ TEDY VE SLEDOVANÉM OBDOBÍ 3 LET OD UKONČENÍ STUDIA NA VOŠ STUDIUM NA VŠ DOKONČILO NEBO V NĚM DOSUD POKRAČUJE KOLEM 28 % ABSOLVENTŮ.**

3.6 PRACOVNÍ AKTIVITA A ZPŮSOB ZÍSKÁNÍ ZAMĚSTNÁNÍ

Jednou ze stěžejních otázek je úspěšnost absolventů VOŠ na trhu práce. V současné době přechod absolventů na trh práce nemá často charakter jednorázového kroku, ale spíše postupného procesu, kdy dochází ke kombinování různých forem výdělečné a studijní aktivity, případným přerušením pracovní nebo studijní dráhy a návratům do vzdělávání apod. Někteří absolventi řeší návratem ke studiu například problém s nezaměstnaností, nedostatkem pracovních míst v oboru nebo požadavek zaměstnavatele na vyšší vzdělání, jiní naopak plánují návrat do vzdělávání až po získání praxe. Vzhledem k dynamickým změnám, ke kterým dochází po vstupu absolventů na trh práce, a také častým kombinacím různých druhů pracovních smluv, zkrácených úvazků a podnikatelských aktivit se studiem je třeba uvedené údaje vnímat jako orientační.

Graf 3.11: Pracovní uplatnění po ukončení VOŠ a v současnosti, 3 roky od ukončení VOŠ (v % odpovědí, možnost výběru více odpovědí současně)⁴

³ Vzhledem k rozdílnému počtu započtených let při pokračování ve VŠ nebyl v rámci šetření rozlišován bakalářský a magisterský stupeň.

⁴ Míra nezaměstnanosti „čerstvých“ absolventů činila podle statistických údajů v roce 2011, kdy ukončili studium absolventi ze sledovaného vzorku 9,4 % a v roce 2012 pak 7,9 %.

V rámci sledovaného vzorku zahájilo po ukončení studia na VOŠ pracovní dráhu v zaměstnaneckém poměru přibližně 67 % absolventů, přitom přibližně 35 % získalo pracovní poměr pouze na dobu určitou a 32 % na dobu neurčitou. Dalších asi 9 % se uplatnilo jako osoby samostatně výdělečně činné. Dále zhruba 18 % absolventů uvádělo, že mají krátkodobé brigády a 11 % brigády dlouhodobé na DPP nebo DPČ. Dennímu studiu se věnovalo přibližně 18 % absolventů a asi 22 % studovalo při zaměstnání (resp. již v průběhu studia na VOŠ).

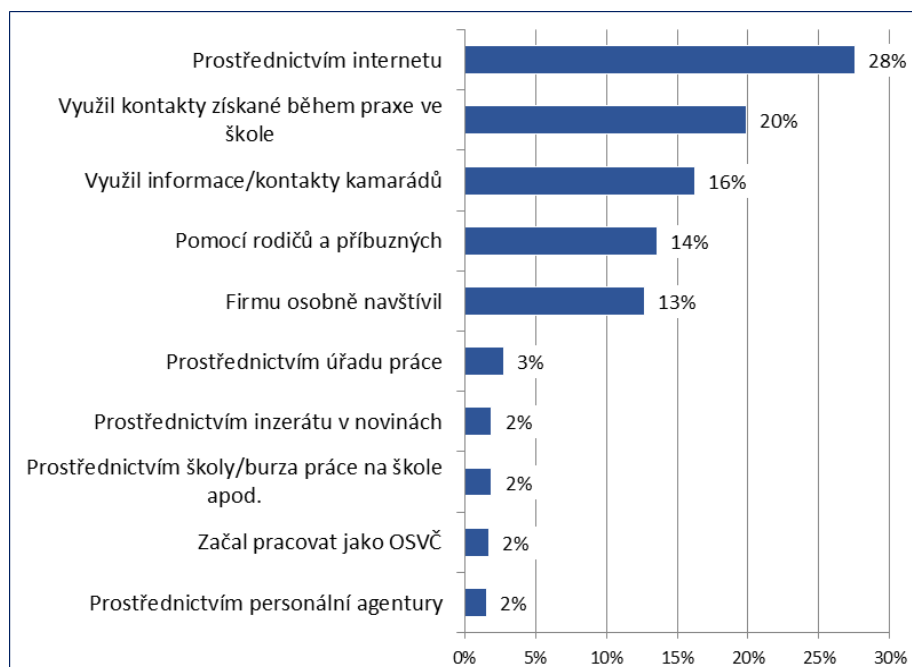
S odstupem tří let od ukončení studia se podíl absolventů v zaměstnaneckém poměru zvýšil na 77 %. Přitom narostl podíl absolventů, kteří pracují na smlouvu na dobu neurčitou na 49 %, naopak poklesl podíl pracujících na smlouvu na dobu určitou, což ukazuje na úspěšné pokračování pracovní dráhy. Rovněž poklesl podíl studujících v denním studiu (na necelých 8 %) i studiu při zaměstnání (na 13 %). Snížil se i podíl absolventů, kteří pracují brigádově.

Porovnáme-li současné výsledky s předchozím průzkumem v roce 2008, je situace z hlediska pracovního uplatnění absolventů VOŠ v zásadě obdobná. V předchozím šetření po ukončení VOŠ získalo smlouvu na dobu neurčitou asi 27 % absolventů, zatímco 34 % pracovalo v zaměstnaneckém poměru na smlouvu na dobu určitou. V současnosti činí tyto podíly 32 % a 35 %. V předchozím šetření, které bylo realizováno před nástupem ekonomické krize, dosáhl podíl absolventů, kteří získali smlouvu na dobu neurčitou 60 %, v současnosti činí pouze 48 %. Zdá se tedy, že v porovnání s předkrizovým obdobím jsou možnosti absolventů získat stabilní zaměstnání na dobu neurčitou více omezené.

ZPŮSOBY ZÍSKÁNÍ ZAMĚSTNÁNÍ

Jedním z témat šetření bylo i zjištění, jaké strategie k získání zaměstnání absolventi vyšších odborných škol využívají. **Výsledky průzkumu ukazují, že absolventi VOŠ získali zaměstnání nejčastěji prostřednictvím internetu (28 %).**

Graf 3.12: Způsob získání prvního (stálého) zaměstnání po ukončení VOŠ⁵ (v % odpovědí)

⁵ Nezahrnuti respondenti, kteří zaměstnání dosud nehledali, nebyli zaměstnaní a ti, kteří získali zaměstnání až po dokončení VŠ.

Poměrně často vedly k získání zaměstnání také informace od kamarádů a vrstevníků (16 %) nebo kontakty získané během praxe na škole (20 %). Ukazuje se, že absolventi VOŠ využívají k hledání zaměstnání jak formální kanály, jako je internet, tak na straně druhé sociální síť, kterou si vytvořili sami. Až na čtvrtém místě tohoto žebříčku je pomoc rodiny a příbuzných (14 %), což ukazuje nižší závislost absolventů VOŠ na rodičích ve srovnání se středoškoláky. K efektivním způsobům získání zaměstnání patří také přímé oslovení firem, na jehož základě našlo zaměstnání asi 13 % dotázaných.

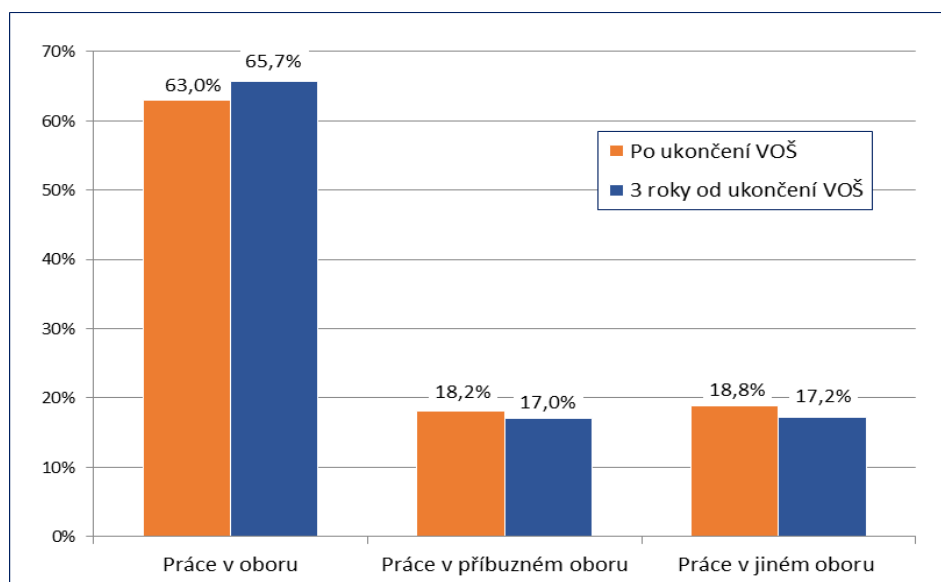
Z hlediska plynulosti přechodu na trh práce uvedlo poměrně vysoké procento dotázaných, že zaměstnání měli domluvené již před ukončením studia na VOŠ (37 %), dalších asi 22 % získalo zaměstnání do 3 měsíců, přibližně 7 % absolventů ze sledovaného vzorku pak do 6 měsíců, naopak 12 % uvedlo, že zaměstnání hledali déle než 6 měsíců. Část absolventů ze sledovaného vzorku pracovala již během studia VOŠ (kolem 8 %), naopak přibližně 7 % absolventů v období 3 let od ukončení studia na VOŠ zatím zaměstnání hledat nezačalo.

Porovnání s výsledky s předchozím průzkumem realizovaným v roce 2008 ukazuje určitý posun. Mírně narostlo procento absolventů VOŠ, kteří získali zaměstnání prostřednictvím internetu (28 % oproti 24 %) a kontaktů získaných během praxe na škole (20 % oproti 16 %). Podíl absolventů, kterým v získání práce pomohly informace nebo kontakty od kamarádů, zůstal na stejné úrovni (shodně 16 %). Naopak inzeráty v novinách v současnosti k získání zaměstnání vedou jen výjimečně (1,9 % zatímco v roce 2008 takto našlo zaměstnání ještě 9 % dotázaných). Mírně se snížil i podíl absolventů, kterým zprostředkoval zaměstnání úřad práce (2,8 % oproti 5 % v roce 2008) nebo personální agentura (1,6 % oproti 4 %).

3.7 PRÁCE V OBORU A DŮVODY ODCHODU ZA PRACÍ DO JINÉHO OBORU

Jednou z podstatných otázek, které se vztahují k úspěšnému vstupu absolventů škol na trh práce, je uplatnění ve vystudovaném oboru. Odchody za prací do jiného oboru mohou signalizovat nízkou poptávku zaměstnavatelů po absolventech tohoto oboru, nebo naopak nedostatečnou atraktivitu oboru pro absolventy, např. z důvodu nízkých mezd, horších pracovních podmínek a podobně.

Graf 3.13: Pracovní uplatnění absolventů VOŠ v oboru (v % odpovědí)⁶

⁶ Nejsou zahrnuti respondenti, kteří pracovali pouze na krátkodobých brigádách.

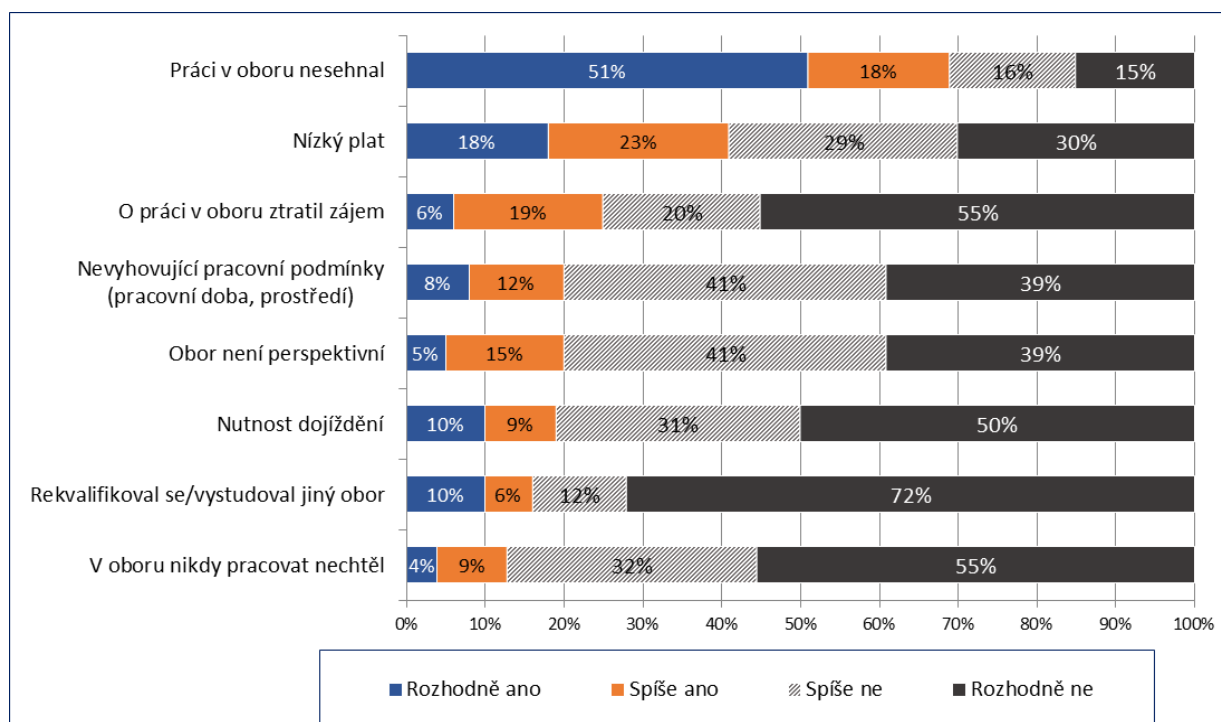
PO UKONČENÍ VOŠ PRACOVALO V RÁMCI SLEDOVANÉHO VZORKU PŘÍMO VE VYSTUDOVANÉM OBORU ASI 63 % ABSOLVENTŮ, V PŘÍBUZNÉM OBORU PAK ASI 18 % Z NICH, NAOPAK 19 % ODEŠLO ZA PRACÍ DO ZCELA JINÉHO OBORU.

Podíváme-li se na graf, který porovnává pracovní uplatnění absolventů VOŠ v oboru nebo mimo obor v závěru studia, a následně po třech letech, je zřejmé, že ve sledovaném období 3 let od ukončení studia u absolventů VOŠ nedocházelo z tohoto hlediska k velkým přesunům. Po 3 letech od ukončení VOŠ se podíly pracujících v oboru a mimo obor příliš nezměnily. Podíl pracujících přímo v oboru se mírně zvýšil na necelých 66 %, naopak podíly pracujících v příbuzném nebo jiném oboru nepatrně klesly (na 17 %).⁷

DŮVODY PRO PRÁCI V JINÉM OBORU

Rozhodnutí absolventa odejít za prací do jiného oboru je zpravidla ovlivněno více faktory a širšími souvislostmi zároveň. **V kategorii absolventů VOŠ je nejfrekventovanějším důvodem odchodu za prací do jiného oboru problém se získáním práce v oboru. Tento důvod uvedlo 69 % z těch, kteří pracují mimo obor** (tj. asi 13 % z celého vzorku). V této souvislosti je třeba si uvědomit, že **se nemusí jednat** o to, že by absolvent skutečně nesehnal vůbec žádnou práci v oboru, ale že nesehnal práci, která by zároveň byla vyhovující např. z hlediska dopravní dostupnosti. Nízký plat je hned na **druhém místě mezi uváděnými důvody (41 %, tj. asi 8 % z celého souboru respondentů)**. Ztráta zájmu o práci v oboru (25 %) a nevyhovující pracovní podmínky (21 %) jsou dalšími důvody, které se na rozhodnutí odejít z vystudovaného oboru poměrně často podílejí.

Graf 3.14: Důvody pro práci v jiném oboru (v % odpovědí absolventů, kteří pracují mimo obor, možnost více odpovědí současně)

⁷ Porovnání se šetřením z roku 2008 neuvádíme z důvodu obtížné srovnatelnosti výsledků (v šetření v roce 2008 nebylo možné vyloučit krátkodobé brigády a rovněž struktura souboru byla odlišná (nebyli zahrnuti absolventi zdravotnických oborů). Procento absolventů pracujících v oboru v rámci vzorku bylo nižší (kolem 34 %), práci v příbuzném oboru uvedlo asi 17 % a mimo obor asi 24 % respondentů.

Ostatní důvody jsou méně frekventované. „Obor není perspektivní“, uvedlo jako důvod práce v jiném oboru kolem 20 % dotázaných, z toho jen 5 % odpovědělo rozhodně ano, nutnost dojíždění ovlivnila změnu profese 19 % z těch absolventů, kteří pracují mimo obor. K nejméně frekventovaným důvodům pak patřila „rekvalifikace na jiný obor“ a „původní nezáměr o práci v oboru“.

V rámci šetření měli respondenti možnost uvést i další důvody pro odchod mimo vystudovaný obor. Zmiňovány byly například obavy z nezvládnutí práce v oboru, nedostatek praxe, rodinné důvody, zejména péče o dítě, nedostatek kontaktů a známostí v oboru. Objevily se i důvody související s nedostatečnými kariérovými informacemi, např. zjištění, že práce není pro žáka vhodná (*zjistila jsem, že mi vadí pracovat v nemocničním prostředí*) nebo zcela chybné informace o oboru (*škola obor prezentovala jako jiný*).

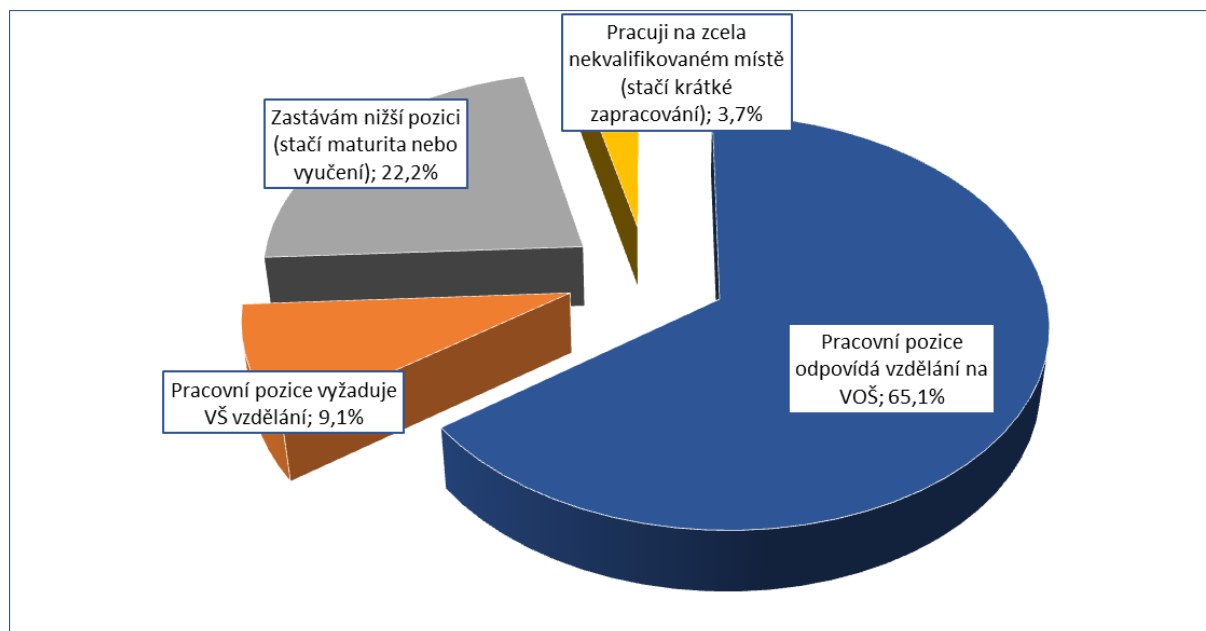
Porovnání s výsledky s předchozím průzkumem realizovaným v roce 2008 ukazuje obdobné pořadí důvodů pro odchod do jiného oboru; problém se získáním zaměstnání v oboru jako důvod pro práci mimo obor uvedlo 58 % respondentů, nízký plat pak kolem 40 %. Ani z hlediska dalších důvodů – nezáměr o práci v oboru nebo nevyhovující pracovní podmínky – nedošlo k významným změnám.

3.8 PRACOVNÍ POZICE A VYUŽITÍ KOMPETENCÍ V ZAMĚSTNÁNÍ

NA JAKÝCH POZICÍCH SE ABSOLVENTI VOŠ UPLATŇUJÍ?

Jedním z hlavních měřítek úspěšnosti přechodu absolventů na trh práce je získání pracovní pozice odpovídající dosaženému vzdělání. Obsazení nižší pracovní pozice může být důsledkem nízkého zájmu zaměstnavatelů, kdy je absolvent nucen přijmout méně kvalifikovanou práci v oboru nebo i mimo něj, může ale odrážet i vysokou konkurenci absolventů bakalářských nebo magisterských programů nebo nejednoznačnost v přijímání absolventů VOŠ na trhu práce. Určitou, někdy poměrně významnou roli mohou samozřejmě sehrát i další faktory, osobní, zdravotní nebo rodinné důvody, případně skutečnost, že si absolvent ještě doplňuje vzdělání a podobně.

Graf 3.15: Pracovní pozice absolventů VOŠ v období 3 let od ukončení studia na VOŠ (v % odpovědí)⁸

⁸ Nejsou zahrnuti absolventi pracující pouze na krátkodobé brigádě.

V RÁMCI SLEDOVANÉHO VZORKU PRACOVALO 3 ROKY OD UKONČENÍ STUDIA NA VOŠ NA POZICI, KTERÁ ODPOVÍDÁ PODLE JEJICH NÁZORU TÉTO ÚROVNI VZDĚLÁNÍ, ASI 65 % ABSOLVENTŮ. VYŠŠÍ POZICI ODPOVÍDAJÍCÍ VYSOKOŠKOLSKÉMU VZDĚLÁNÍ ZASTÁVALO 9 % DOTÁZANÝCH. NAOPAK ASI 22 % Z NICH UVEDLO, ŽE NA OBSAZENÍ JEJICH POZICE STAČÍ NIŽŠÍ ÚROVEŇ VZDĚLÁNÍ (MATURITNÍ, PŘÍPADNĚ UČEBNÍ). NECELÁ 4 % ABSOLVENTŮ UVEDLA, ŽE OBSADILI NEKVALIFIKOVANÁ PRACOVNÍ MÍSTA, PRO KTERÁ JE DOSTAČUJÍCÍ KRÁTKÉ ZAUČENÍ.

Porovnání s výsledky s předchozím průzkumem realizovaným v roce 2008 neukazuje příliš výrazné rozdíly z hlediska zastávané pracovní pozice. V roce 2008 přibližně 58 % absolventů pracovalo na odpovídající pozici, 9 % na vyšší pozici a přibližně 32 % na pozici, pro kterou bylo dostačující nižší vzdělání.

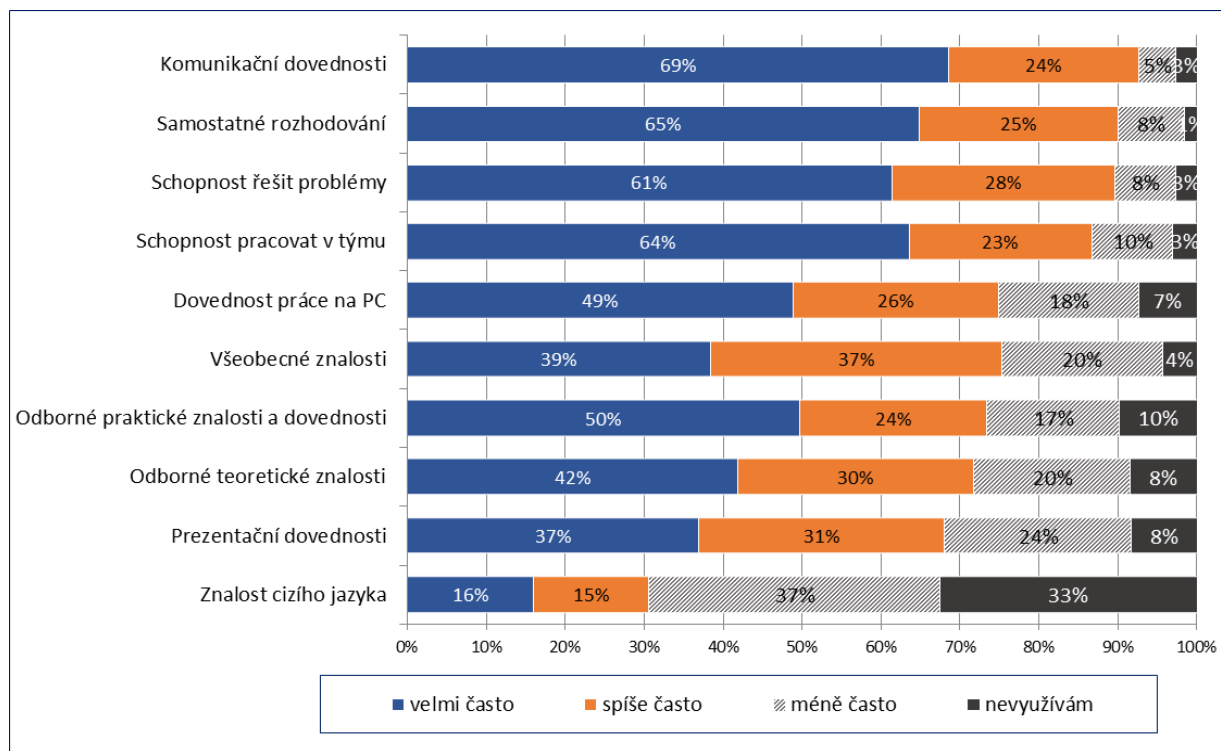
VYUŽITÍ ZÍSKANÝCH KOMPETENCÍ V ZAMĚSTNÁNÍ

Jaké kompetence absolventi VOŠ nejčastěji využívají v současném zaměstnání, tedy s odstupem 3 let od ukončení studia na VOŠ? K nejčastěji využívaným kompetencím patří tzv. měkké dovednosti. Naprostá většina absolventů v zaměstnání velmi často nebo spíše často využívá komunikační dovednosti (92 %), samostatné rozhodování (91 %), schopnost řešit problémy (89 %) a schopnost pracovat v týmu (87 %).

Přibližně tři čtvrtiny absolventů VOŠ uvedly, že často využívají počítačové dovednosti (75 %) a všeobecné znalosti (76 %). Na podobné úrovni je i využití odborných praktických (74 %) i teoretických dovedností (72 %).

Méně frekventované je využití prezentačních dovedností (68 %). Podstatně méně často absolventi využijí znalost cizího jazyka; rozhodně - nebo spíše často - ho potřebuje v zaměstnání kolem 31 % dotázaných absolventů VOŠ.

Graf 3.16: Jak často využíváte ve své práci kompetence získané na VOŠ? (v % odpovědí)

Využití získaných znalostí a dovedností může souviset i se zastávanou pracovní pozicí. Z výsledků šetření vyplývá, že **absolventi, kteří pracují na pozici odpovídající podle jejich názoru úrovni**

vzdělání na VOŠ, využívají nejčastěji komunikační dovednosti, schopnost řešit problémy, samostatné rozhodování a schopnost pracovat v týmu. Velmi často také potřebují odborné teoretické i praktické znalosti (83 %, resp. 85 %). Dovednost práce na PC potřebuje často asi 76 % z nich. Méně často využívají znalost cizího jazyka (24 %).

Absolventi VOŠ, kteří podle svého názoru zastávají vyšší pozici vyžadující VŠ vzdělání, využívají ve srovnání s absolventy pracujícími na pozici odpovídající VOŠ přibližně stejně často tzv. měkké dovednosti, častěji ale využívají práci na PC (90 %) a znalost cizího jazyka (53 %).

Zajímavým zjištěním je, že **absolventi, kteří pracují na nižší pozici** (odpovídající maturitnímu vzdělání nebo vyučení), využívají méně odborné teoretické i praktické znalosti i měkké kompetence, na druhou stranu ovšem poměrně často potřebují dovednost práce na PC a cizí jazyk (v rámci našeho vzorku srovnatelně často nebo častěji než absolventi VOŠ, kteří pracují na odpovídající pozici).

Nekvalifikované pozice zastává jen minimum absolventů VOŠ, a proto tyto údaje nemají dostatečnou vypovídací schopnost. Tito absolventi uvádějí, že méně často využívají jak odborné, tak i měkké dovednosti, včetně práce na PC, na druhou stranu v rámci našeho vzorku relativně často potřebují cizí jazyk.

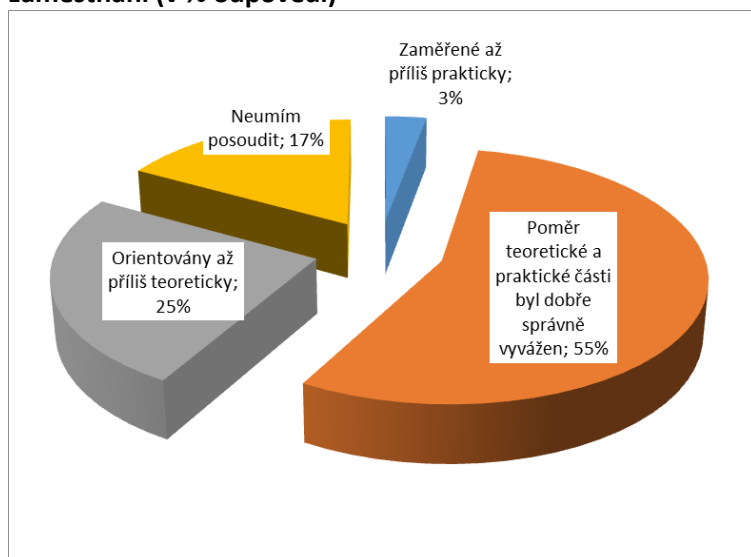
Tabulka: 3.1: Četnost využití kompetencí absolventů VOŠ - podle zastávané pracovní pozice (v % odpovědí rozhodně často + spíše často)

	Všeobecné znalosti	Odborné teoretické znalosti	Odborné praktické znalosti a dovednosti	Znalost cizího jazyka	Dovednost práce na PC	Komunikační dovednosti	Samostatné rozhodování	Prezentační dovednosti	Schopnost řešit problémy	Schopnost pracovat v týmu
Pracovní pozice odpovídá vzdělání na VOŠ	81%	83%	85%	24%	76%	96%	95%	68%	95%	92%
Pracovní pozice vyžaduje VŠ vzdělání	78%	80%	75%	53%	90%	94%	94%	84%	94%	90%
Zastává nižší pozici	60%	44%	46%	39%	70%	88%	77%	61%	75%	70%
Nekvalifikované místo	70%	43%	48%	39%	48%	74%	83%	74%	78%	83%
Celkem	75%	72%	73%	31%	75%	93%	90%	68%	90%	87%

HODNOCENÍ TEORETICKÉHO A PRAKTICKÉHO OBSAHU VZDĚLÁNÍ

Vyšší odborné školy jsou koncipovány jako školy zaměřené především na praktickou složku výuky, proto jedním z témat šetření bylo zjištění, zda jsou absolventi na základě získaných zkušeností ze zaměstnání spokojeni s poměrem praktické a teoretické výuky na škole. Z výsledků průzkumu vyplynulo, že nadpoloviční většina (55 %) absolventů hodnotí poměr teoretické a praktické části jako vyvážený, 25 % se domnívá, že výuka byla zaměřená příliš teoreticky, a jen 3 % respondentů hodnotí výuku jako příliš praktickou. Přibližně 17 % dotázaných nebylo schopno poměr teoretické a praktické výuky ve vztahu k požadavkům zaměstnavatelů posoudit.

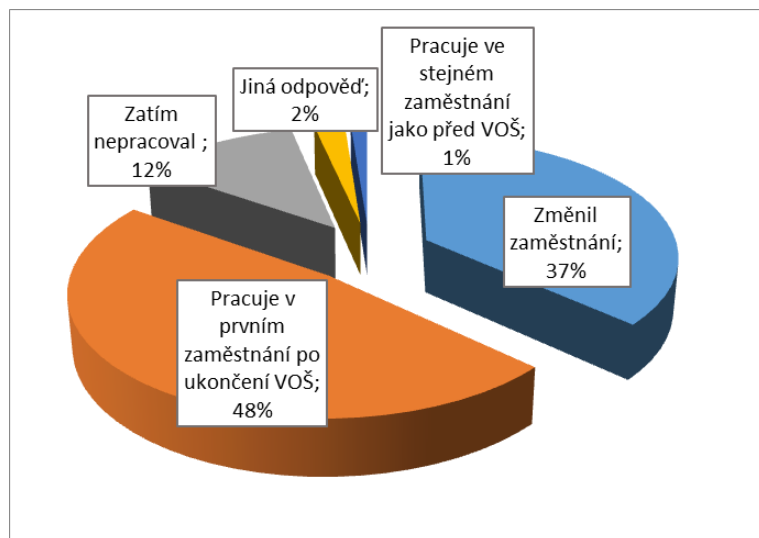
Graf 3.17: Hodnocení poměru teoretické a praktické části výuky na VOŠ vzhledem k požadavkům zaměstnání (v % odpovědí)

3.9 STABILITA A UPLATNĚNÍ ABSOLVENTŮ V ZAMĚSTNÁNÍ

Úspěšnost přechodového procesu ze školy do zaměstnání můžeme hodnotit i ve vztahu ke skutečnosti, jak se absolventům daří získat perspektivní a stabilní zaměstnání. Ze zjištěných výsledků vyplývá, že přibližně 48 % absolventů VOŠ pracovalo v období 3 let od ukončení studia na VOŠ ve svém prvním zaměstnání, naopak asi 37 % ve sledovaném období zaměstnavatele změnilo. Přibližně 12 % absolventů uvedlo, že zatím nepracovali vůbec, případně jen na krátkodobých brigádách a 1 % působil ve stejném zaměstnání už během studia na VOŠ.

Graf 3.18: Pracovní stabilita absolventů VOŠ v zaměstnání v období 3 let od ukončení studia (v % odpovědí)

Z otevřených odpovědí je opět zřejmé, že přechod na trh práce v současném období je často dlouhodobějším procesem hledání stálého a perspektivního pracovního poměru, při kterém dochází ke kombinaci studia a pracovního uplatnění, např. k postupnému zvyšování úvazků a podobně.

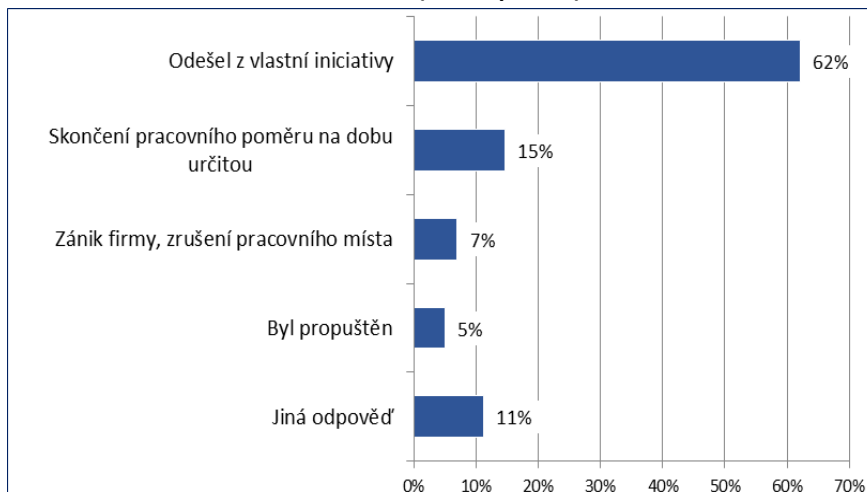
Pro ilustraci uvádíme některá vyjádření respondentů:

- *Poprvé jsem pracoval na smlouvu na dobu určitou na 5 měsíců s dalším prodloužením o 2 měsíce, nyní pracuji na smlouvu na dobu určitou na 1 rok.*
- *Můj původní zaměstnavatel zkrachoval, nyní pracuji pod novým zaměstnavatelem, ale ve stejném zaměstnání.*
- *Jeden rok po škole jsem pracovala v oboru, následně mě propustili, další rok jsem pracovala mimo obor a nyní pracuji opět v oboru.*

- *Jsem v domácnosti, pracuji na DPP a zároveň jsem v evidenci úřadu práce.*
- *Pracovala jsem na 2 poloviční úvazky, v současnosti už jsem u jednoho z nich na plný úvazek.*
- *Pracuji stále na částečný úvazek (chvilí jsem pracovala na hlavní pracovní poměr - během volna mezi semestry), ale zatím studuji stále denně a nemám možnost odpracovat celý HPP.*

Z absolventů, kteří změnili zaměstnání, většina pracuje ve druhém zaměstnání (69 %), přibližně 25 % pracuje ve třetím zaměstnání a 6 % měnilo zaměstnání častěji. Většina absolventů vyšších odborných škol, kteří změnili zaměstnání, odešla z vlastní iniciativy (62 %), přibližně 15 % skončil pracovní poměr na dobu určitou, 7 % absolventů odešlo z důvodu zániku pracovního místa a jen poměrně nízké procento uvedlo, že byli propuštěni (5 %).

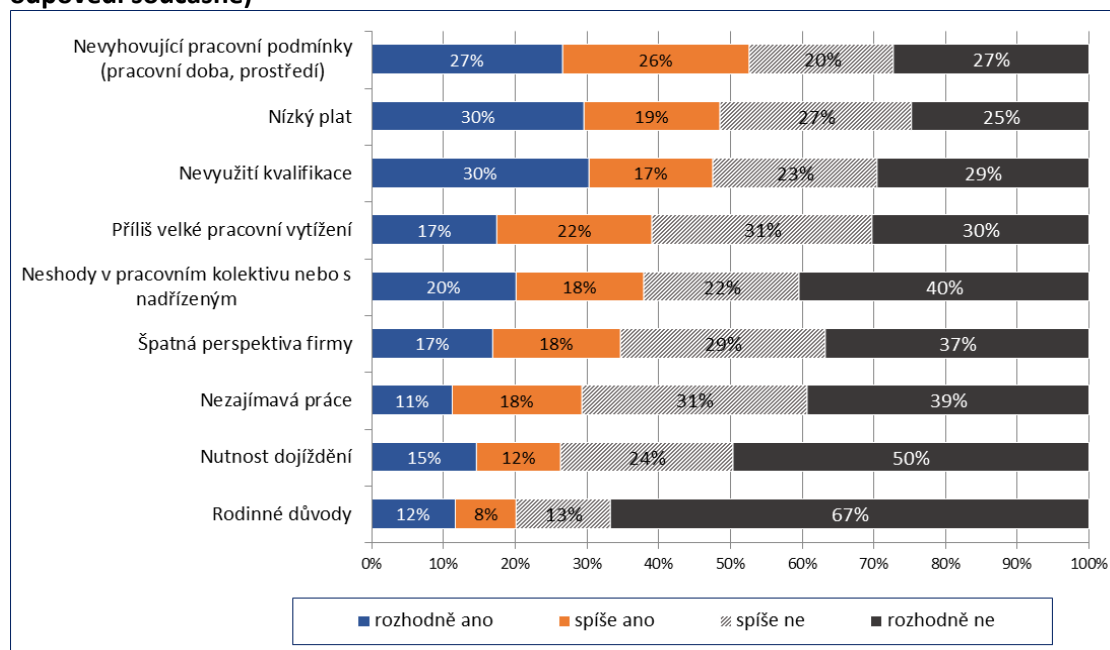
Graf 3.19: Způsob ukončení (posledního) zaměstnání absolventů VOŠ – v období 3 let od ukončení studia (v % odpovědí)

Jako hlavní osobní důvody odchodu z posledního zaměstnání absolventi VOŠ nejčastěji uváděli nevyhovující pracovní podmínky, např. délku pracovní doby nebo prostředí (53 %), dále nízký plat (49 %) či nevyužití své kvalifikace (48 %). Dalšími důvody, které je vedly ke změně zaměstnání, byly pracovní vytížení (39 %), neshody

v pracovním kolektivu (38 %) a špatná perspektiva firmy (35 %). K méně frekventovaným důvodům patřily: nezajímavá práce (29 %), nutnost dojíždění (26 %) nebo rodinné důvody (20 %).

Graf 3.20: Osobní důvody odchodu z (posledního) zaměstnání (v % odpovědí, možnost výběru více odpovědí současně)

Porovnání s předchozím šetřením ukazuje určité změny v pořadí důvodů – v roce 2008 byl nejčastějším důvodem odchodu od zaměstnavatele nízký plat (53 %), dále pak nevyužití kvalifikace (37 %) a nevyhovující pracovní podmínky skončily až na 3. místě (30 %); další důvody byly již obdobné – příliš velké pracovní vytížení uvádělo kolem 26 % absolventů, neshody s nadřízeným zhruba 24 % a nezajímavou práci rovněž asi 26 %.

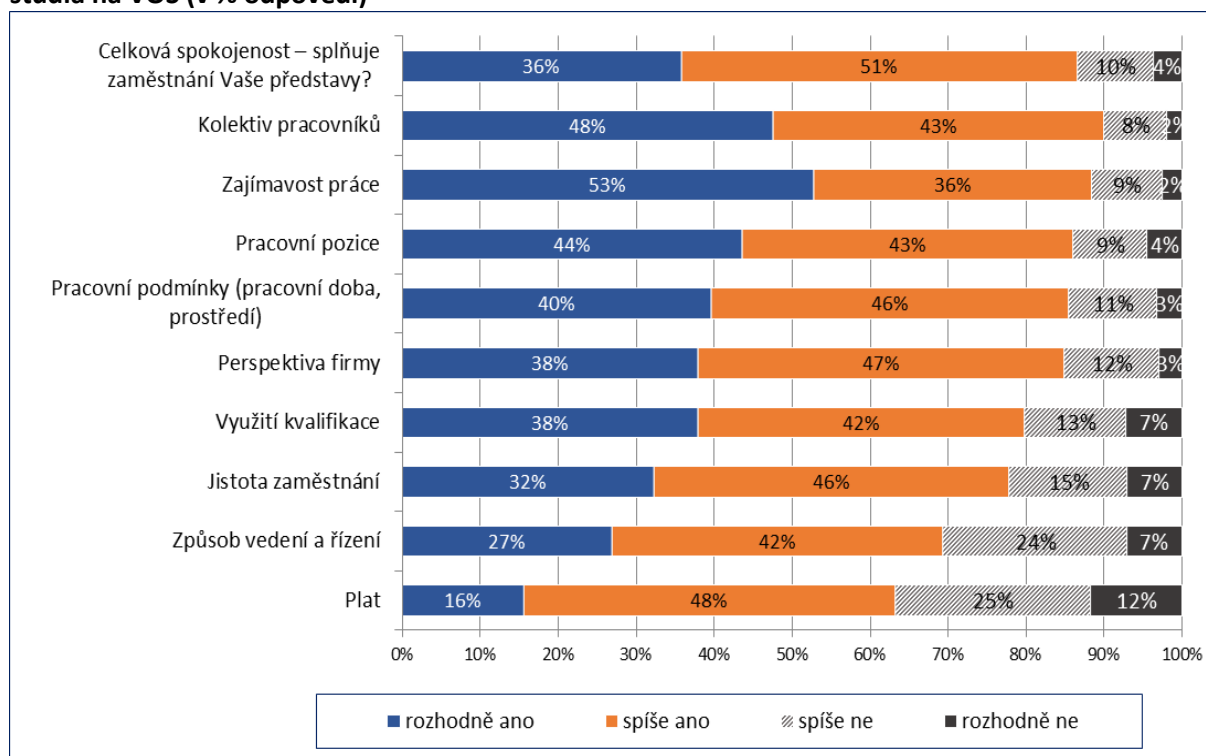
3.10 SPOKOJENOST ABSOLVENTŮ VOŠ V ZAMĚSTNÁNÍ

Jaká je spokojenost absolventů v zaměstnání? V celkovém pohledu můžeme konstatovat, že absolventi VOŠ jsou v zaměstnání převážně spokojeni – 86 % se vyjádřilo kladně, přitom 36 % je rozhodně spokojeno a 51 % spíše spokojeno. Z hlediska jednotlivých aspektů vyjadřují absolventi největší spokojenost s kolektivem pracovníků (90 % spokojených, z toho 48 % rozhodně spokojených) a zajímavostí práce (89 %, z toho 53 % rozhodně spokojených). Velmi spokojeni jsou zpravidla i s pracovní pozicí (88 %, z toho 44 % rozhodně ano), pracovními podmínkami (88 % spokojených, z toho 40 % rozhodně ano) a perspektivou firmy (85 %, z toho 38 % velmi spokojených).

Mírně nižší je spokojenost s využitím kvalifikace (80 % spokojených, z toho 38 % rozhodně ano) a s jistotou zaměstnání (78 %, z toho jen 32 % rozhodně spokojených). Jen 69 % absolventů vyjádřilo spokojenost se způsobem vedení a řízení firmy (z toho 27 % rozhodně ano).

Výrazně nejnižší je spokojenost absolventů s platovými podmínkami (64 %, z toho ale jen 16 % je rozhodně spokojeno).

Graf 3.21: Spokojenost absolventů VOŠ s jednotlivými aspekty zaměstnání – 3 roky od ukončení studia na VOŠ (v % odpovědí) ⁹

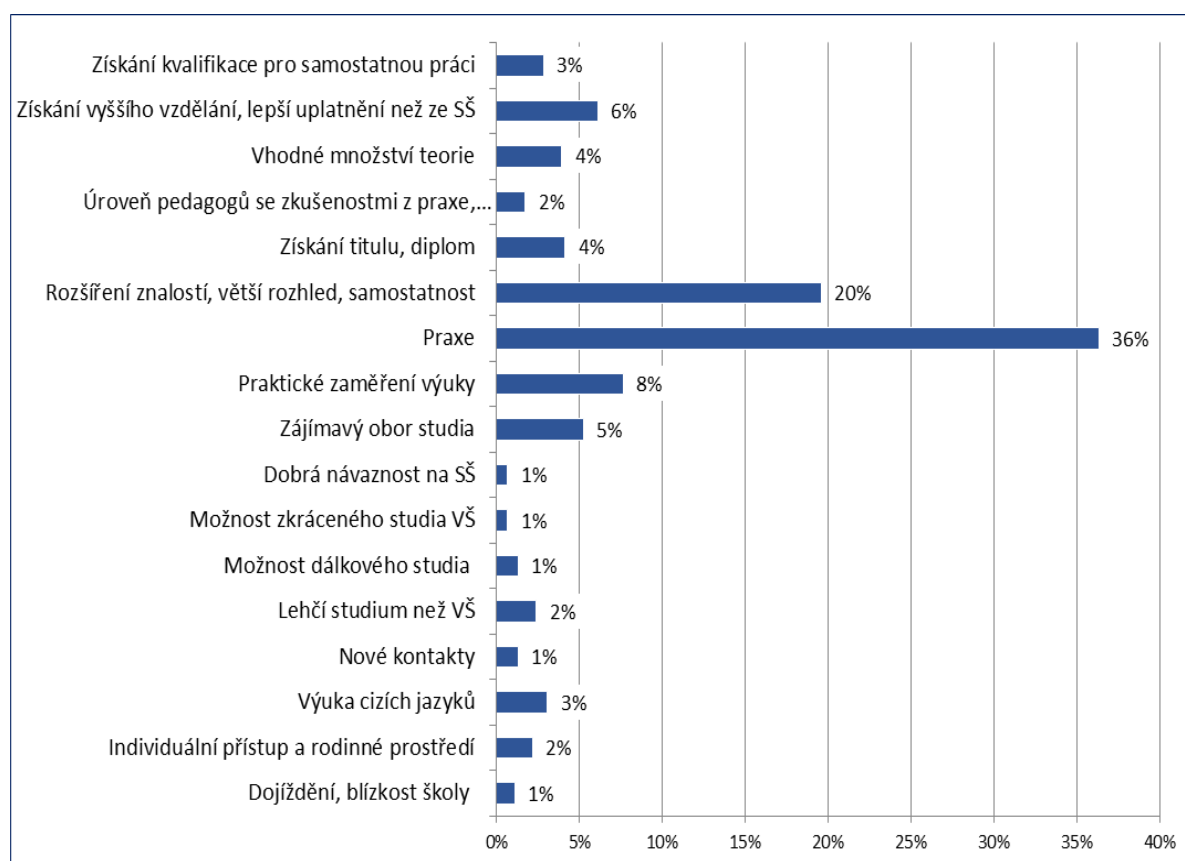
⁹ Vyloučeny krátkodobé brigády.

3.11 CELKOVÉ ZHODNOCENÍ STUDIA NA VOŠ – PŘÍNOSY A NEVÝHODY

Respondenti měli v rámci průzkumu možnost vyjádřit v otevřené otázce svůj názor na hlavní přínosy i nevýhody studia na VOŠ. V následujícím textu uvádíme orientační procentuální znázornění odpovědí, ale i vybrané citace originálního vyjádření absolventů.

Většina absolventů uváděla řadu přínosů, často komplexnějšího charakteru, proto kategorizace uvedená v grafu má jen orientační vypovídací hodnotu. Nejčastěji absolventi VOŠ spatřovali přínos v praxi (36 %) a dále obecně v rozšíření znalostí a dovedností získaných na střední škole (20 %), 8 % uvádělo praktické zaměření studia, 7 % zajímavý obor, lepší uplatnění 6 %. Dále uváděli celou řadu pozitivních aspektů, např. snadnější přechod ze střední školy, rodinné prostředí na školách, vysokou kvalifikovanost pedagogů, kteří mají praktické zkušenosti, možnost získání kvalifikace, která je podmínkou pro výkon povolání, získání diplomu a řadu dalších. V následujícím textu uvádíme pro ilustraci u každé kategorie několik autentických vyjádření absolventů.

Graf 3.22: Hlavní přínos studia na VOŠ – názor absolventů VOŠ 3 roky od ukončení studia (v % odpovědí)

- **Dojíždění, blízkost školy**

Hlavním důvodem volby VOŠ bylo dojíždění, školu jsem měla 14 km od domova. Také jsem znala polovinu třídy ze střední školy.

Poloha školy, vstřícnost a osobní přístup učitelů, komunikace se studenty, obsah učiva srovnatelný s VŠ.

- **Individuální přístup a rodinné prostředí**

Rodinný přístup, praktické informace, pomoc při potížích se studiem

Výhodou studia na VOŠ je individuálnost studia. Každý učitel se mohl studentu věnovat, studenti byli pořád ti samí... měli jsme v tom přehled. Nová látka se lépe učila... více času na řešení problému. Oproti VŠ dostupnost anglického/německého jazyka po celou dobu studia.

Malý studijní kolektiv - snadnější a opravdovější vztahy s ostatními, snazší sdílení studijních materiálů.

Schopnost kantorů se vám plně věnovat, kolektiv je spíše rodinný, vždy je se na koho obrátit.

- **Jazyková příprava**
Obrovské množství informací, velmi náročné studium, výborná jazyková příprava
- **Kontakty**
Nové informace, zkušenosti, kontakty.
- **Lehčí studium než VŠ**
*Obsah látek je o něco lehčí než na vysoké škole.
Není tak náročné jako studium VŠ.*
- **Možnost dálkového studia**
Pracovala jsem jako sanitářka na oddělení, na které jsem nastoupila i jako sestra. Škola mi umožnila studovat i pracovat. Skvělý kolektiv vyučujících a podpora studentů.
- **Možnost zkráceného studia na VŠ**
*Dobrá příprava pro budoucí zaměstnání a možnost zkráceného studia na vysoké škole
Propojení mojí VOŠ s VŠ - získání dvou titulů DiS., Bc*
- **Snadnější návaznost na SŠ**
*Praktické věci oproti VŠ - Navázání na střední školu, rozvoj vědomostí získaných ze střední školy. Využití vědomostí v praktických příkladech, a tak lepší pochopení problematiky
Lze vystudovat obor, který není nabízen na VŠ, není výrazná změna v prostředí a přístupu mezi SŠ a VOŠ*
- **Zajímavý obor**
*Konkrétní obor, který se hned dá uplatnit. Na rozdíl od některých oborů na VŠ, kde ani není jasně dané, čím pak člověk může být.
Odborná připravenost v daném oboru z hlediska technických a technologických řešení staveb.*
- **Praktické zaměření studia**
*Výhody byly především v praktickém zaměření studia. Praktické dovednosti co se týká práce s počítačem, strojním zařízením apod. používám dnes a denně. Jazykové znalosti jsou také součástí mého zaměstnání.
Studium obsahovalo pouze praktické věci, které lze v pracovním poměru využít. Neplýtvalo se zbytečně časem studenta na předmětech, na které si sice v životě párkrát vzpomenete, ale jinak jsou k ničemu. Škola dokázala studenta připravit na mnoho pracovních situací, a to nejen z hlediska konkrétní práce, ale i komunikace v kolektivu apod.
Studium na VOŠ je podle mě náročnější než na VŠ. Vycházím z rozhovorů se známými i z toho, co jsem sama viděla. VOŠ má mnoho co nabídnout navíc (např. odbornou praxi, kvalifikované vyučující, kteří se pohybují v praxi.). Studium mi dalo velmi dobrou přípravu do praktického života, rozšířilo obzory, schopnost studovat... ale něco i vzalo (trpělivost - vysoké nervové vyčerpání).*
- **Praxe**
*Praxe v různých zařízeních i v zahraničí. Vítala jsem velké množství praxe, seminárky, psychosociální výcvik. Velmi dobrá praktická zkušenost, díky praxím - velmi dobrá návaznost v teoretické rovině praxe, to je asi největší výhoda VOŠ všeobecně, nejen teorie, ale i praxe je důležitá pro získání odpovídajícího zaměstnání. Rozsáhlá praxe, díky které člověk získá kontakty a následně mnohdy i práci.
Hodně praxe, kdo chtěl, mohl se kontaktovat a zaháčekovat už při praxích na VOŠ, při různých dobrovolnických aktivitách. Studium bylo zaměřené i po teoretické stránce prakticky, propojování s praxí, vyučovali povětšinou lidé z oboru, nikoli pouze čistí teoretici.
Výhodou je bezesporu praxe, dále pak úzký vztah pedagogů a studentů oproti VŠ, kde je student spíše číslo, velké množství informací, znalostí.
Zahraniční praxe v Německu - zlepšení komunikačních dovedností nejen v německém, ale i anglickém jazyce; znalosti práce na PC - př. tvorba webových stránek; využití získaných znalostí při studiu na VŠ
Bohatá praxe, přednášky vedené odbornými pracovníky - studium obohacené o jejich zkušenosti, znalosti, přínos do osobního života (díky oboru)
Možnost delší praxe v institucích a tím získání spousty praktických zkušeností, nahlédnutí do praktického chodu mnoha zařízení, možnost vlastního výběru zařízení, kde skutečným praxí. Přímý kontakt s klienty.
Rozšíření znalostí, větší rozhled, samostatnost
Po maturitě jsem si nebyl jist, co chci dělat. Po absolvování jsem své zaměření získal. Studoval jsem daleko od domova, osamostatnil jsem se. Nelituji studia VOŠ.
Vzdělání a rozhled v ekonomice, pracovním právu a výhoda znalosti různých výpočtů ze statistiky, které uplatňuji v současném zaměstnání
Získ samostatnosti. Kvalita vzdělání a přístup k pracovní pozici*
- **Diplom**
Praktické dovednosti, které jsem ale získala už spíše na SZŠ. Přínosem je určitě diplom, díky kterému můžu být samostatným pracovníkem pracujícím bez odborného dohledu. Více odborných předmětů, které mi pomohly později využít teorii i v praxi.

Titul z VOS mi určitě pomohl najít lepší práci. Jsem vděčná za praxi, kterou nám škola zprostředkovávala během studia.

- **Kvalita a přístup pedagogů**

Vyučující byli odborníci ve svém oboru... bohatá praktická zkušenost, možnost naučit se vystupovat a prezentovat se před skupinou, rodinné prostředí, dobrá atmosféra

Profesoři na účetnictví měli vlastní účetní kancelář, tudíž to nebyl nikdo, kdo to má pouze naučené, ale měli jsme jistotu, že nás vyučuje správně, bez chyb, a pomohl nám zaměřit se na důležité body.

- **Vhodné množství teorie**

Vyváženost praktické a teoretické části studia. Příprava pro daný obor.

- **Vyšší vzdělání, lepší uplatnění na trhu práce**

Dostala jsem větší náhled sociální problematiky. Škola mě připravila na práci v sociální sféře, kterou jsem chtěla vykonávat už od střední školy. Lepší platové podmínky

Dříve jsem vystudovala SZŠ v oboru zdravotnický asistent, v tomto oboru jsem pracovala 2 roky při studiu na VOŠ. Nyní mohu pracovat bez odborného dohledu. Získala jsem kvalifikaci v oboru a tím i vyšší plat.

- **Zvýšení kvalifikace**

Zvýšení kvalifikace po studiu střední školy (zdravotnický asistent), práce bez odborného dohledu

Než jsem začala studovat na VOŠ, tak jsem vykonávala práci sanitářky v nemocniční lékárně. Po dokončení dálkového studia VOŠ pracuji na pozici farmaceutické asistentky.

Jako zásadní nevýhody uvádějí absolventi VOŠ především nízkou prestiž vzdělání a titulu DiS. S tím souvisí i nespokojenost s platovým ohodnocením a uznáním vzdělání ze strany zaměstnavatelské sféry, kdy si absolventi stěžují, že zaměstnavatelé dávají přednost vysokoškolákům. Poměrně výrazným důvodem nespokojenosti některých absolventů je i forma studia, která připomíná středoškolské studium, nutnost každodenní docházky a obtížné skloubení studia s prací nebo brigádami. Pro řadu studentů je zklamáním nedostatečná návaznost na VŠ studium. Poměrně značné procento uvádí i nedostatek praxe.

Dále uvádíme příklady některých konkrétních odpovědí k jednotlivým kategoriím:

- **Nízká prestiž studia**

VOŠ, na které jsem studovala, byla svou náročností srovnatelná s bakalářským studiem. V některých případech bylo studium i obtížnější, ovšem ukončeno bylo pouze s titulem DiS.

Získaný titul DiS. nemá akademickou hodnotu.

Názory okolí. "studuješ jen blbou VOŠku", "nemáš na to dostat se na VŠ". Kupodivu ti, kteří tohle říkali se na VŠ nedostali ani do 2. Semestru.

- **Nedostatek praxe**

Příliš mnoho teorie v ošetrovatelství..., a to na úkor odborných znalostí, které jsou používány v praxi

- **Středoškolský systém vyučování**

Hlavní nevýhodou je, že se jedná o obdobu SŠ, takže pro dospělého, osamostatnělého jedince, který si potřebuje současně vydělávat na živobytí a má již nějaké závazky, je to až příliš ztraceného času, tj. bez možnosti upravit si rozvrh dle vlastních potřeb, navštěvovat pouze praktika a přednášky pak podle vlastního uvážení (jako na VŠ). Rovněž chování kantorů odpovídá průměrné SŠ, a to jak vůči studentům, tak i z hlediska "osnov". Chování přednášejících a vyučujících na VŠ je mnohem dospělejší.

- **Každodenní výuka**

Každodenní přednášky a cvičení s povinnou docházkou - není možnost pracovat na částečný pracovní poměr

- **Návaznost VŠ studia**

Nelze nastoupit na každou VŠ ve stejném nebo podobném oboru, která by brala ohled na získané zkoušky a navázala by takto na předešlou školu. Dalším mínusem bylo málo učebních podkladů v elektronické podobě. Při onemocnění vznikalo moc dopisování a bylo obtížnější získávání učebních podkladů.

Nejsem vysokoškolsky vzdělaná a neexistuje možnost si zkrátce udělat Bc. ve veřejné škole.

Při pokračování ve vzdělání na VŠ nutnost začít od prvního ročníku.

- **Nedostatečné ocenění na trhu práce**

Nedostatečné pro pracovní růst, neuznávání tohoto vzdělání.

Vyšší odborné vzdělání v oboru zubní technik nemá vliv na budoucí platové ohodnocení.

Do budoucna získání zaměstnání - za pár let se může stát, že tam, kde je dnes základ pro výkon práce sociálního pracovníka vystudovaná VOŠ, bude potřeba už Bc.

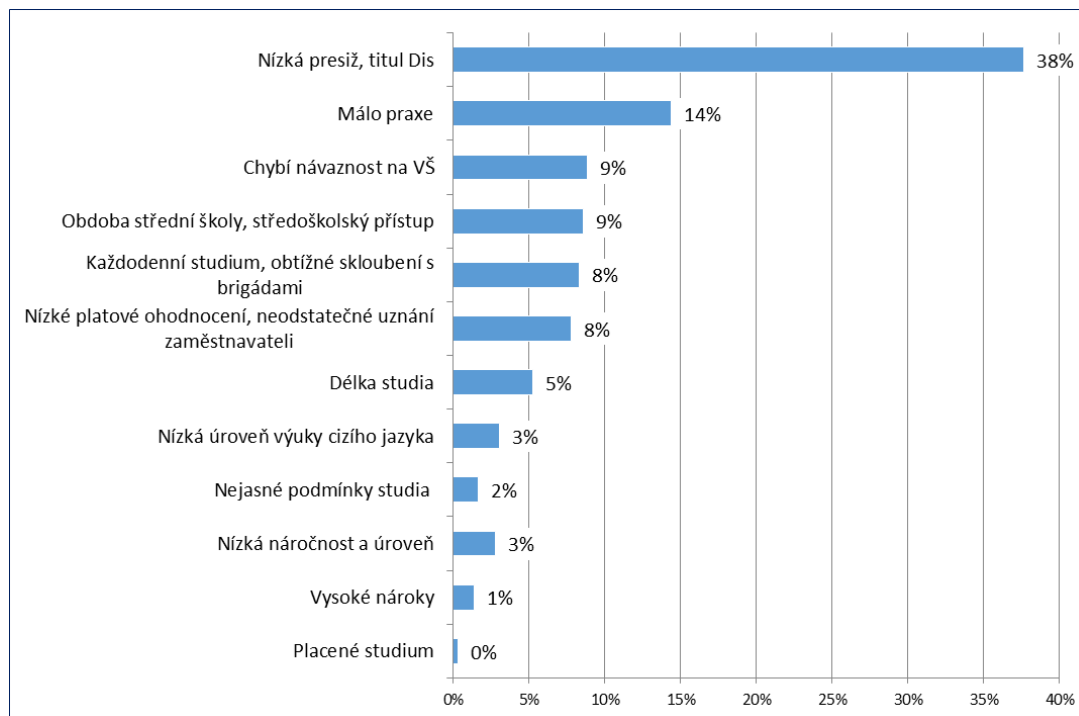
Mnoho institucí upřednostňuje vysokoškolské vzdělání před vyšším odborným, i přesto, že absolventi VOŠ jsou často mnohem lépe prakticky vybaveni než absolventi VŠ.

- **Postavení VOŠ**

Stejné vzdělání, více praxe než bakaláři na VŠ, a přesto nižší platové ohodnocení. DiS a Bc. by se měly sjednotit, popř. umožnit absolventům VOŠ získat titul Bc. ve zkráceném studiu... zhruba 1 rok. A to není pouze můj názor.

1. Špatné právní zakotvení VOŠ v právním systému, které se odráží ve fungování celého systému VOŠ (snaha tvářit se, že jde o studium velmi podobné studiu na VŠ, ovšem v důsledku je nutno vykazovat věci jako na SŠ, např. malá variabilita a přístup ke studentům s dalšími aktivitami, 2. nevýhody: problém u českého školství jako celku: malá souhra student-vyučující, stále to není vztah student=přítel, kterého chce něco naučit a něco mu ukázat 3. malé přijetí VOŠ ze strany zaměstnavatelů jako dostatečného vzdělání (sama jsem se přesvědčila, že se přitom může jednat o mnohem kvalitnější studium než na VŠ)

Graf 3.23: Hlavní nevýhody studia na VOŠ – názory absolventů 3 roky od ukončení studia (v % odpovědí)

4. SITUACE ABSOLVENTŮ VYBRANÝCH SKUPIN OBORŮ VOŠ

V této kapitole se zaměříme na srovnání situace a hodnocení absolventů vybraných skupin oborů. Uvedený přístup umožňuje odhalit difference mezi jednotlivými skupinami oborů, upozornit na specifika oborů a případně identifikovat i „slabé“ a „silné“ stránky ve školní přípravě, obsahu studia nebo v pracovním uplatnění absolventů těchto oborů.

Úvodem můžeme konstatovat, že mezi vybranými skupinami oborů byly zjištěny rozdíly v řadě oblastí. Odlišnosti jsou patrné již při pohledu na samotnou motivaci absolventů ke studiu na VOŠ, v míře zájmu o obor, v hodnocení získaných znalostí a dovedností i v oblasti pracovního uplatnění.

V zásadě můžeme na základě zjištěných výsledků konstatovat, že různé obory VOŠ jsou spojeny s odlišným očekáváním studentů a do určité míry plní zřejmě ve vzdělávacím systému i odlišnou funkci.

4.1 VOLBA STUDIA NA VOŠ PODLE SKUPIN OBORŮ

Důvody pro volbu studia na VOŠ se poměrně výrazně liší podle jednotlivých skupin oborů a do jisté míry ukazují, jak různá jsou očekávání studentů ve vztahu k vyšším odborným školám a jak odlišnou roli tento typ školy hraje v souvislosti s různým odborným zaměřením.

Podíváme-li se konkrétně na jednotlivé skupiny oborů, pak z hlediska zájmu přímo o studium VOŠ nebyly mezi obory příliš velké rozdíly. Nejčastěji měli zájem studovat přímo na VOŠ studenti ve skupině 75 Pedagogika, učitelství a sociální péče, 68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost, 41 Zemědělství a lesnictví a 53 Zdravotnictví (kolem 68 %), nejnižší pak ve skupině 64 Podnikání v oborech, odvětví.

Důležitou motivací pro volbu VOŠ je často zájem o obor otevíraný na škole. U některých oborů může hrát větší roli i z toho důvodu, že k nim neexistuje odpovídající alternativa na vysokých školách. Zájem o obor byl motivací pro výběr studia na VOŠ především pro studenty oborů 75 Pedagogika, učitelství a sociální péče (95 %), 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus (89 %), 41 Zemědělství a lesnictví (87 %) a 53 Zdravotnictví (86 %).

Studium na vyšších odborných školách se často profiluje jako studium zaměřené na praktickou výuku. Zájem o praktickou výuku byl dominantním faktorem pro rozhodnutí studovat VOŠ ve skupinách 75 Pedagogika, učitelství a sociální péče (80 %), 41 Zemědělství a lesnictví (81 %), 53 Zdravotnictví (72 %) a 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus (70 %).

Poměrně významným důvodem pro studium na VOŠ jsou i obavy z nepřijetí na vysokou školu nebo větší obtížnosti tohoto studia, nejvýrazněji najdeme tento motiv ve skupině Podnikání v oborech a dále v ekonomických oborech. Snadnější studium jako důvod volby VOŠ uváděli nejčastěji studenti ve skupinách oborů 64 Podnikání v oborech, odvětví (64 %) a 41 Zemědělství a lesnictví (65 %). Obavy z nepřijetí na VŠ ovlivnily rovněž studenty ve skupině Podnikání v oborech (48 %) a dále Ekonomika a administrativa (46 %). Nepřijetí na vysokou školu bylo důvodem podání přihlášky na VOŠ opět zejména ve skupině 64 Podnikání v oborech (56 %) a dále 53 Zdravotnictví (39 %) a 63 Ekonomika a administrativa (38 %).

Z pohledu jednotlivých skupin oborů, můžeme konstatovat, že ve skupině **41 Zemědělství a lesnictví** byly nejčastějšími důvody volby VOŠ zájem o konkrétní obor otevíraný na VOŠ (87 %), zájem o praktickou výuku a spolupráci se zaměstnavateli (81 %) a předpoklad, že studium na VOŠ bude snazší než na vysoké škole (65 %).

Tabulka: 4.1: Důvody pro volbu studia na VOŠ – vybrané skupiny oborů (v % odpovědí rozhodně + spíše ano, možnost volby více odpovědí současně)

	41 Zemědělství a lesnictví	53 Zdravotnictví	63 Ekonomika a administrativa	64 Podnikání v oborech, odvětví	65 Gastronomie, hotelnictví a tur.	68 Právo, právní a veřejnosprávní	75 Pedagogika, učitelství a sociální péče	Celkem-vybrané skupiny oborů	Celkem-všichni respondenti bez rozlišení
Chtěl studovat právě VOŠ	68%	67%	61%	56%	60%	68%	68%	65%	66%
Zájem o konkrétní obor otevíraný na VOŠ	87%	86%	80%	72%	89%	79%	95%	86%	87%
Blízkost školy	39%	50%	65%	68%	38%	71%	49%	53%	52%
Zájem o praktickou výuku, praxe	81%	72%	52%	56%	70%	56%	80%	69%	69%
Studium na VOŠ se zdálo snadnější než VŠ	65%	49%	59%	64%	47%	50%	43%	50%	50%
Obával se, že nebude přijat na VŠ	32%	41%	46%	48%	34%	37%	41%	41%	40%
Hlásil se na VŠ, ale nebyl přijat	13%	39%	38%	56%	30%	29%	35%	36%	35%
Během studia chtěl přejít na VŠ	10%	13%	18%	20%	13%	27%	15%	16%	15%

Ve skupině **53 Zdravotnictví** byl dominantním důvodem zájem o obor otevíraný na VOŠ (86 %), dále zájem o praktickou výuku (72 %) a rovněž i nepřijetí na VŠ (39 %).

Ve skupině **63 Ekonomika a administrativa** byl dominantním důvodem podobně jako v ostatních skupinách zájem o konkrétní obor otevíraný na VOŠ, k dalším ve srovnání s ostatními skupinami k relativně častěji uváděným důvodům patřily méně náročné studium než na VŠ (59 %), obavy z nepřijetí na VŠ (46 %) nebo přímo nepřijetí na VŠ (38 %).

Ve skupině **Podnikání v oborech** byl zájem studentů o obor relativně nižší (72 %), podstatným faktorem byla blízkost školy (68 %), dále snazší studium než na VŠ (64 %). Velmi často bylo toto studium zvoleno jako náhradní varianta, kdy nepřijetí na VŠ uvádělo jako jeden z důvodů 56 % dotázaných z této skupiny oborů.

Pro skupinu **65 Gastronomie, hotelnictví a turismus** je typický vysoký zájem o konkrétní obor otevíraný na VOŠ (89 %) a zájem o prakticky zaměřenou výuku (70 %).

Ve skupině **68 Právo, právní a veřejnosprávní** byl dominantním důvodem podobně jako v ostatních skupinách zájem o obor vyučovaný na VOŠ (79 %), velmi často zmiňovaným argumentem ve srovnání s ostatními obory byla blízkost školy (71 %).

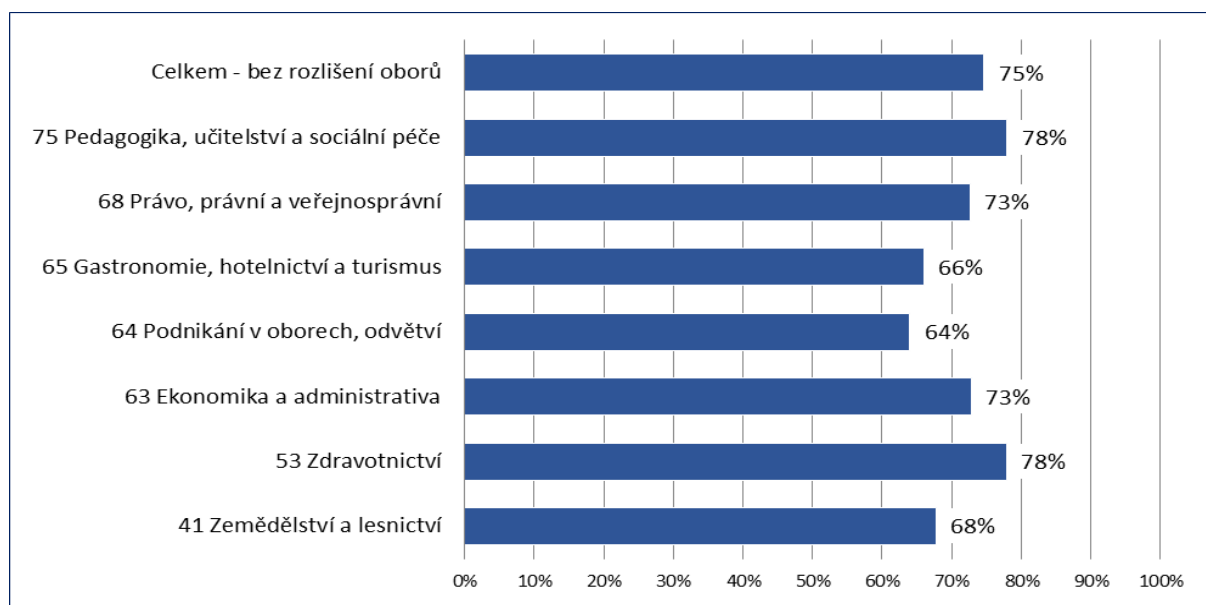
Pro skupinu **75 Pedagogika, učitelství a sociální péče** je typický vysoký zájem o konkrétní obor otevíraný na VOŠ (95 %) a rovněž zájem o praktickou výuku (80 %).

4.2 OPAKOVANÁ VOLBA OBORU – MÍRA IDENTIFIKACE S OBOREM

Určité rozdíly mezi sledovanými skupinami oborů najdeme nejen v odlišném zájmu studovat VOŠ nebo VŠ jako typ studia, ale i v oblasti zájmu o samotný studijní obor.

NEJVĚTŠÍ ZÁJEM OPĚT STUDOVAT STEJNÝ OBOR BY MĚLI ABSOLVENTI SOCIÁLNÍCH OBORŮ (78 %) A ZDRAVOTNICKÝCH OBORŮ (78 %), MÉNĚ ČASTO ABSOLVENTI EKONOMICKÝCH OBORŮ (73 %). NIŽŠÍ MÍRU IDENTIFIKACE S OBOREM PAK NAJDEME U ZEMĚDĚLSKÝCH OBORŮ (68 %), VE SKUPINĚ GASTRONOMIE, HOTELNICTVÍ A TURISMUS (66%) A PODNIKÁNÍ V OBORU (64 %).

Graf: 4.1 Míra identifikace s oborem – vybrané skupiny oborů (v %, 3 roky od ukončení studia)

DŮVODY PRO VOLBU JINÉHO STUDIJNÍHO OBORU (NA VOŠ PŘÍPADNĚ I NA VŠ)

Důvody, proč by si absolventi VOŠ zvolili při případné opakované volbě jiný studijní obor, se poměrně výrazně liší u jednotlivých skupin oborů. Při interpretaci údajů je třeba vzít v úvahu, že absolventi měli možnost uvést více důvodů současně a zároveň odpovídali pouze ti, kteří by si hypoteticky zvolili jiný obor studia.

V **zemědělských oborech** patří k hlavním příčinám upřednostnění jiného oboru původní nezáměr absolventů o obor (30 %) a ztráta zájmu o obor (40 %). Nízkou úroveň vzdělání v oboru uvedlo 30 % z těch absolventů tohoto oboru, kteří by se zpětně rozhodli studovat jiný obor.

Ve **zdravotnických oborech** je dominantním důvodem hypoteticky odlišné vzdělanostní volby nízký výdělek (80 %) a obtížné hledání zaměstnání v oboru (67 %).

V **ekonomických oborech** jako důvod nespokojenosti s oborem absolventi nejčastěji uváděli ztrátu zájmu o obor (59 %) a původní nezáměr o obor (35 %).

Ve skupině podnikání v oborech, odvětví je hlavním důvodem pro hypoteticky odlišnou volbu oboru především obtížné hledání zaměstnání. V **gastronomických oborech** patří k nejčastějším důvodům nespokojenosti nízké platové ohodnocení (61 %).

Ve skupině **Právo, právní a veřejnosprávní činnost** je důvodem nespokojenosti nejčastěji nízké platové ohodnocení (53 %) a obtížné hledání zaměstnání (53 %). Poměrně často je jako důvod uváděna i odpověď, že žák obor původně studovat nechtěl (41 %).

Ve skupině **Pedagogika, učitelství a sociální péče** je zcela dominantním důvodem, který uvedli téměř všichni z těch, kteří by si hypoteticky zvolili jiný obor, nízký výdělek (97 %) a dále poměrně často i obtížné hledání zaměstnání (70 %).

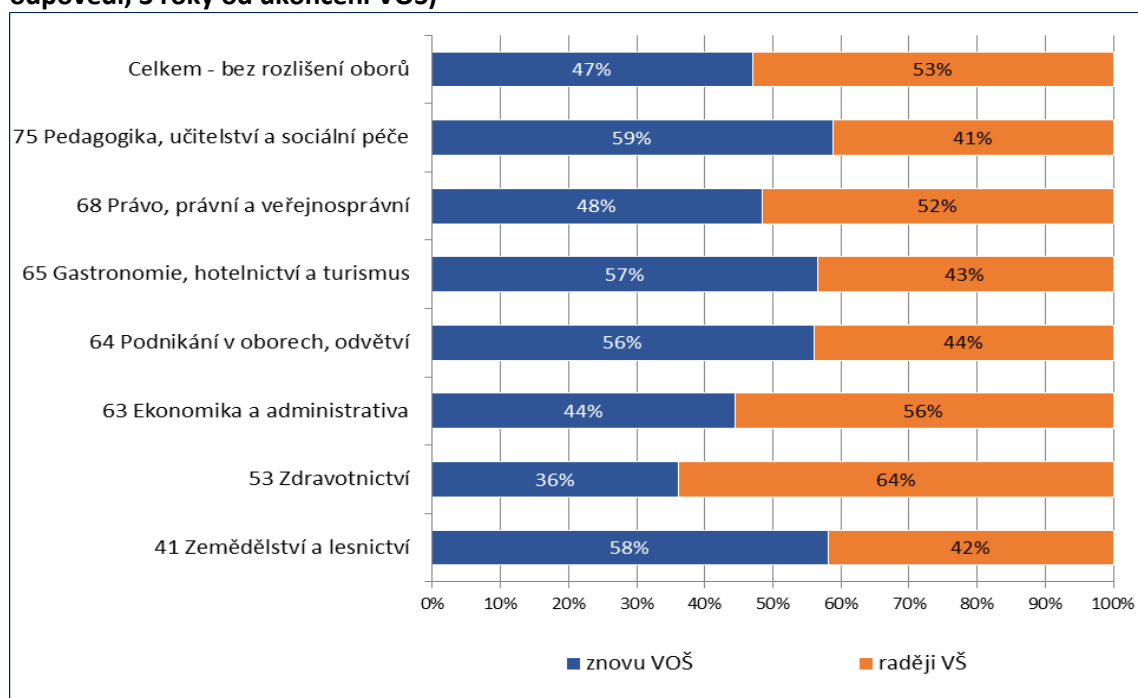
Tabulka: 4.2: Důvody hypoteticky odlišné volby oboru – vybrané skupiny oborů (v % odpovědí rozhodně + spíše ano absolventů, kteří by změnili obor)

	41 Zemědělství a lesnictví	53 Zdravotnictví	63 Ekonomika a administrativa	64 Podnikání v oborech, odvětví	65 Gastronomie, hotelnictví a tur.	68 Právo, právní a veřejnosprávní	75 Pedagogika, učitelství a sociální péče	Celkem-vybrané skupiny oborů
Obor vlastně nechtěl studovat	30 %	22 %	35 %	22 %	22 %	41 %	17 %	25 %
Ztráta zájmu o obor	40 %	27 %	59 %	22 %	22 %	47 %	10 %	31 %
Obor byl příliš náročný	0 %	14 %	27 %	0 %	11 %	18 %	0 %	11 %
Úroveň přípravy v oboru je nízká	30 %	22 %	14 %	11 %	39 %	24 %	7 %	20 %
Obor neumožňuje dobrý výdělek	10 %	73 %	18 %	11 %	56 %	53 %	83 %	55 %
Obor není perspektivní	10 %	35 %	32 %	11 %	44 %	24 %	37 %	32 %
V oboru jsou nízké platy	30 %	80 %	27 %	0 %	61 %	53 %	97 %	63 %
V oboru se obtížně hledá zaměstnání	70 %	67 %	50 %	44 %	39 %	53 %	70 %	59 %

OPAKOVANÁ VOLBA STUDIA NA VYŠŠÍ ODBORNÉ ŠKOLE V ROZDĚLENÍ PODLE OBORŮ

Studium na VOŠ v současné době poměrně často vstupuje do konkurence s bakalářským studiem. Podívejme se proto, jak absolventi zpětně posuzují volbu tohoto typu studia. Spokojenost absolventů se zvoleným typem školy byla zjišťována na základě dotazu, zda by si absolventi zvolili znovu vyšší odbornou školu, nebo by dali přednost vysokoškolské formě studia.

Graf 4.2: Zájem absolventů studovat znovu VOŠ, případně VŠ – vybrané skupiny oborů (v % odpovědí, 3 roky od ukončení VOŠ)

Nejčastěji by si znovu zvolili tuto formu terciárního vzdělávání absolventi ve skupině Pedagogika, učitelství a sociální péče (59 %), dále absolventi gastronomických (57 %) a zemědělských oborů (58 %) a rovněž Podnikání v oborech (56 %).

Naopak nejméně často by si studium na VOŠ znovu zvolili absolventi zdravotnických oborů (36 %), ekonomických (44 %) a právních oborů (48 %). U těchto oborů by tedy nadpoloviční většina dotázaných dala přednost studiu na vysoké škole.

SOUHRNNÉ POROVNÁNÍ HYPOTETICKÉ OPAKOVANÉ VOLBY OBORU A TYPU VZDĚLÁNÍ – PODLE OBORŮ

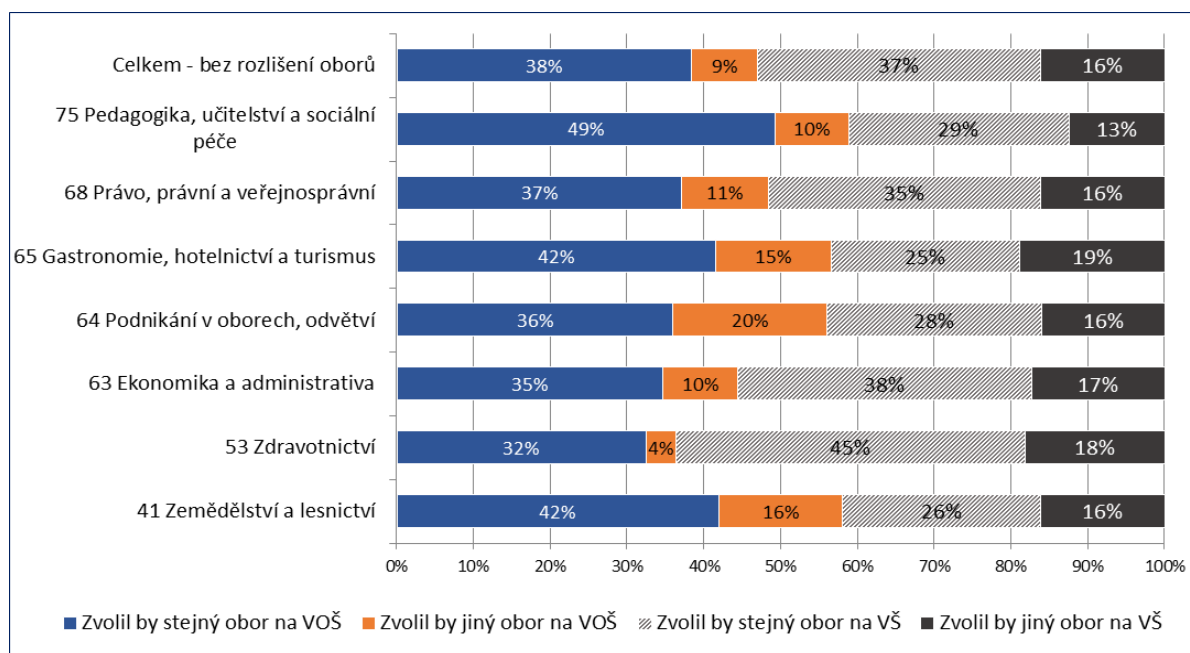
Zajímavé srovnání týkající se volby oboru a volby vzdělání poskytuje kombinace údajů o hypotetické opakované volbě oboru vzdělání a typu školy. V této souvislosti je třeba si uvědomit, že nabídka oborů VOŠ a vysokých škol není stejná a volba jiné formy terciárního vzdělávání tedy může vyžadovat i změnu oboru studia. Tyto širší důsledky a skutečnosti si ovšem absolventi při svých odpovědích nemuseli zcela uvědomit, což je třeba při interpretaci výsledků vzít v úvahu.

Porovnáme-li oba aspekty vzdělávací volby, tedy volbu oboru i typu školy, jak ji znázorňuje graf, je zřejmé, že ve srovnání s ostatními obory jsou se svojí volbou **jednoznačně nejspokojenější absolventi ve skupině Pedagogika, učitelství a sociální péče**, z nichž by si stejný obor i formu terciárního vzdělávání znovu vybrala necelá polovina absolventů tohoto oboru (49 %). Svoji volbu jak z hlediska oboru, tak i upřednostnění studia na VOŠ, by znovu zopakovalo rovněž asi **42 % absolventů gastronomických a zemědělských oborů**.

V dalších sledovaných skupinách oborů jsou podíly absolventů, kteří by zvolili stejnou vzdělávací dráhu, nižší, konkrétně ve skupině **Právo, právní a veřejnosprávní činnost dosahuje tento podíl 37 %, v Podnikání v oborech 36 % a v ekonomických oborech pouze 35 %**.

Nejnižší podíl absolventů, kteří by zopakovali svoji volbu, je v rámci našeho šetření ve zdravotnických oborech. Zde vzniká paradoxní situace, kdy vysoké procento absolventů uvádí, že by chtěli studovat stejné oborové zaměření, ale vysoké procento z nich (45 %) by chtělo tento obor studovat na VŠ.

Graf 4.3: Opakovaná volba oboru studia a typu školy – vybrané skupiny oborů (v % odpovědí)

DŮVODY UPŘEDNOSTNĚNÍ STUDIA NA VŠ – PODLE SKUPIN OBORŮ

Dominantním důvodem, proč by absolventi VOŠ v případě hypotetické opakované volby dali přednost studiu na vysoké škole, je u všech sledovaných skupin oborů *vyšší prestiž bakalářského titulu* oproti DiS, kterou uvádí 90 - 98 % z těch, kteří by upřednostnili studium na VŠ. Naprostá většina absolventů dále mezi důvody preference bakalářského studia zařazuje i *možnost pokračovat v magisterském studiu*. Z tohoto pohledu mezi sledovanými skupinami rovněž nejsou velké rozdíly, jako jeden z důvodů preference VŠ jej uvádí 86 - 94 %. Vyšší platové ohodnocení absolventů vysokých škol je důvodem pro upřednostnění tohoto studia pro 77 - 87 % dotázaných. V této souvislosti je ovšem třeba znovu zdůraznit, že uvedené podíly se vztahují k absolventům preferujícím vysokoškolské studium, nikoli k absolventům celé skupiny oborů.

Tabulka 4.3: Důvody, proč by absolventi VOŠ při hypotetické opakované volbě raději zvolili VŠ – vybrané skupiny oborů (v % odpovědí, 3 roky od ukončení VOŠ)

	41 Zemědělství a lesnictví	53 Zdravotnictví	63 Ekonomika a administrativa	64 Podnikání v oborech, odvětví	65 Gastronomie, hotelnictví a turism.	68 Právo, právní a veřejnosprávní	75 Pedagogika, učitelství a soc. péče	Celkem-bez rozlišení oborů
Nízká úroveň vzdělání na VOŠ	46 %	26 %	40 %	45 %	26 %	22 %	20 %	28 %
Vyšší prestiž bakalářského titulu oproti DiS.	92 %	90 %	98 %	91 %	91 %	94 %	91 %	92 %
Možnost pokračovat v magisterském studiu	92 %	86 %	89 %	91 %	87 %	94 %	89 %	88 %
Vyšší zájem zaměstnavatelů o absolventy VŠ	77 %	66 %	93 %	82 %	87 %	91 %	66 %	75 %
Lepší platové ohodnocení absolventů VŠ	77 %	78 %	87 %	82 %	78 %	81 %	82 %	80 %

Zatímco některé důvody, které absolventi uvádějí v souvislosti s hypoteticky odlišnou vzdělanostní volbou, jsou v jednotlivých skupinách oborů zastoupeny poměrně rovnoměrně, jiné jsou více diferencované a naznačují slabá místa ve výuce nebo problematičtější postavení absolventů těchto oborů na trhu práce.

Vyšší zájem zaměstnavatelů o absolventy VŠ tak uvádí jako důvod hypotetické preference VŠ studia především absolventi ekonomických (93 % z těch, kteří by změnili obor) a právních (91 %) oborů, naopak ve skupině zdravotnických a sociálních oborů dosahuje tento podíl jen 66 %.

Na druhé straně nízká úroveň vzdělání na VOŠ není zpravidla důvodem, proč by absolventi dali raději přednost studiu na VŠ. Relativně častěji je tento důvod uváděn ve skupině zemědělských oborů (46 %), ve skupině Podnikání v oborech (45 %) a ekonomických oborech (40 %).

4.3 SPOKOJENOST ABSOLVENTŮ VOŠ S ÚROVNÍ ZÍSKANÝCH KOMPETENCÍ

Podstatnou otázkou, která poskytuje potřebnou zpětnou vazbu o úrovni získaného vzdělání, je spokojenost absolventů s úrovní kompetencí, které v průběhu vzdělávání na VOŠ získali. Podívejme se na hodnocení získané úrovně nejprve z pohledu jednotlivých kompetencí a následně podle sledovaných skupin oborů.

Z hlediska celkové spokojenosti s úrovní školní přípravy nejsou mezi vybranými skupinami oborů výrazné rozdíly (většinou 94 - 98 % kladných odpovědí). Relativně méně byli spokojeni absolventi oboru Podnikání v oborech, kde získané vzdělání posuzuje pozitivně asi 89 % absolventů.

Podobně příznivé je **hodnocení získaných všeobecných znalostí (90 - 98 %) a odborných teoretických znalostí (93 - 99 %)**. Výjimkou jsou absolventi zemědělských oborů, kteří uváděli mírně nižší hodnocení v této oblasti (84 % spokojených).

Odborné praktické znalosti a dovednosti jsou posuzovány vcelku pozitivně, rozdíly mezi skupinami oborů jsou ovšem výraznější. Nejvíce jsou s jejich úrovní spokojeni absolventi ve skupině Pedagogika, učitelství a sociální péče (98 %). Naopak nejnižší spokojenost vyjadřují absolventi ve skupině Podnikání v oborech (75 % spokojených) a Zemědělství a lesnictví (78 %).

Znalost cizího jazyka hodnotí méně pozitivně absolventi zdravotnických oborů (76 %), u ostatních sledovaných skupin oborů se pohybuje v rozmezí 81 až 87 %.

Dovednost pracovat na PC posuzují pozitivněji absolventi ve skupinách oborů Ekonomika a administrativa, Gastronomie, hotelnictví a turismus, Právo, právní a veřejnosprávní činnost a Pedagogika, učitelství a sociální péče, kde dosahuje přibližně 85 %. Ve skupinách Zemědělství a lesnictví, Zdravotnictví, Podnikání v oborech, odvětví je pozitivních odpovědí méně - kolem 70 %.

Komunikační dovednosti jsou nejlépe hodnoceny ve skupinách Pedagogika, učitelství a sociální péče a Ekonomika a administrativa. Hodnocení dalších měkkých dovedností, jakými jsou samostatné rozhodování, prezentační dovednosti, schopnost řešit problémy a schopnost pracovat v týmu, je poměrně vysoké ve všech skupinách oborů, mírně nižší jen ve skupině Podnikání v oborech.

Absolventi ve **skupině zemědělských oborů** posuzují celkovou úroveň příznivě, hodnocení většiny sledovaných kompetencí je ale mírně pod průměrem ze sledovaného vzorku. Nižší je i hodnocení všeobecných znalostí i odborných praktických a teoretických dovedností.

Ve **zdravotnických oborech** se hodnocení většiny sledovaných kompetencí pohybuje kolem průměru, nižší je hodnocení získané úrovně cizího jazyka a dovedností práce na PC.

V **ekonomických oborech** je hodnocení většiny kompetencí zhruba na úrovni průměru, pozitivnější je hodnocení dovedností práce na PC a prezentačních dovedností.

Ve skupině **Podnikání v oborech** je celkové hodnocení mírně nižší, mírně nižší procento absolventů je spokojeno s úrovní odborných praktických znalostí a dále i s měkkými dovednostmi, jako jsou samostatné rozhodování, komunikační dovednosti a další.

Tabulka 4.4: Hodnocení získaných kompetencí – vybrané skupiny oborů (v % odpovědí rozhodně + spíše spokojen)

	Celková úroveň školní přípravy	Všeobecné znalosti	Odborné teoretické znalosti	Odborné praktické znalosti a dovednosti	Znalost cizího jazyka	Dovednosti práce na PC	Komunikační dovednosti	Samostatné rozhodování	Prezentační dovednosti	Schopnost řešit problémy	Schopnost pracovat v týmu
41 Zemědělství a lesnictví	94 %	84 %	84 %	78 %	81 %	72 %	81 %	75 %	84 %	81 %	94 %
53 Zdravotnictví	96 %	90 %	93 %	88 %	76 %	71 %	86 %	88 %	82 %	85 %	90 %
63 Ekonomika a administrativa	96 %	94 %	96 %	82 %	86 %	84 %	90 %	84 %	93 %	87 %	88 %
64 Podnikání v oborech, odvětví	89 %	93 %	93 %	75 %	82 %	71 %	82 %	86 %	71 %	79 %	79 %
65 Gastronomie, hotelnictví a turism.	99 %	98 %	96 %	81 %	87 %	85 %	89 %	87 %	94 %	89 %	91 %
68 Právo, právní a veřejnosprávní	94 %	97 %	97 %	81 %	89 %	85 %	89 %	87 %	90 %	82 %	90 %
75 Pedagogika, učitelství a soc. péče	98 %	96 %	99 %	98 %	83 %	89 %	96 %	92 %	92 %	91 %	91 %
Celkem-vybrané obory	96 %	93 %	95 %	87 %	82 %	79 %	89 %	88 %	87 %	86 %	90 %

V **gastronomických oborech** vyznělo celkové hodnocení školní přípravy v rámci sledovaného vzorku velmi příznivě. Nadprůměrně byla hodnocena i dovednost pracovat s PC a prezentační dovednosti, naopak mírně nižší bylo hodnocení odborných praktických znalostí.

V oborech s **právním zaměřením** je opět celkové hodnocení velmi příznivé, nadprůměrně jsou hodnoceny dovednosti práce na PC a prezentační dovednosti, mírně hůře odborné praktické znalosti.

V **sociálních oborech** je celkové hodnocení příznivé, vysoce jsou hodnoceny také získané odborné praktické a teoretické dovednosti.

4.4 REALIZACE STUDIJNÍCH PLÁNŮ PO UKONČENÍ VOŠ

VZDĚLÁVACÍ ASPIRACE A ÚSPĚŠNOST PŘI POKRAČOVÁNÍ VE VŠ STUDIU

Studium VOŠ je z pohledu žáků často motivováno volbou oboru, který se vyučuje právě na této škole, případně výběrem snadnějšího a dostupnějšího typu terciárního vzdělávání, po jehož úspěšném zvládnutí mohou bez větších problémů pokračovat ve vysokoškolském studiu. V některých oborech se možnost absolvovat návazné VŠ studium ve zkráceném čase stává jedním z důvodů samotné volby VOŠ. Uvedené souvislosti se projevují v poměrně výrazných rozdílech v zájmu absolventů VOŠ o pokračování ve vysokoškolském studiu.

Nejčastěji **pokračovali ve studiu na VŠ absolventi** ve skupinách **Gastronomie, hotelnictví a turismus** (65 %, z toho 40 % v denním studiu a 25 % ve studiu při zaměstnání), **Ekonomika a administrativa**

(54 %, z toho 29 % v denním studiu a 25 % při zaměstnání) a dále **Podnikání v oborech** (48 %, z toho 36 % v denním studiu a 12 % ve studiu při zaměstnání).

Ve skupině **Právo, právní a veřejnosprávní činnost** uvedlo pokračování ve vysokoškolské formě studia kolem 46 % z nich, přitom častěji se jednalo o studium při zaměstnání (31 %) než v denním studiu (kolem 15 %). Obdobná situace byla i ve skupině **Pedagogika, učitelství a sociální péče**, kde celkově dále studovalo 42 %, přitom v denním studiu asi 17 % absolventů a při zaměstnání 25 % dotázaných.

Naopak nízký zájem pokračovat ve VŠ studiu projevovali absolventi ve skupinách **Zemědělství a lesnictví**, z nichž kolem 60 % uvedlo, že zájem o další studium neměli. V denním studiu v rámci sledovaného vzorku pokračovalo jen 13 % absolventů a ve studiu při zaměstnání pak dalších 10 %. Podobně ve **zdravotnických oborech** více než 60 % absolventů uvedlo, že po ukončení VOŠ zájem o další studium neměli, v denním studiu pak pokračovalo jen kolem 10 % a přibližně 17 % studovalo při zaměstnání.

Tabulka 4.5: Studijní záměry v závěru studia na VOŠ – vybrané skupiny oborů (v % odpovědi rozhodně ano + spíše ano)

	41 Zemědělství a lesnictví	53 Zdravotnictví	63 Ekonomika a administrativa	64 Podnikání v oborech, odvětví	65 Gastronomie, hotelnictví a turism.	68 Právo, právní a veřejnosprávní	75 Pedagogika, učitelství a soc. péče	Celkem – vybrané skupiny oborů
Po ukončení VOŠ již studovat nechtěl	68 %	62 %	40 %	48 %	28 %	44 %	29 %	47 %
Po ukončení VOŠ pokračoval v denním studiu na VŠ	13 %	10 %	29 %	36 %	40 %	15 %	17 %	18 %
Po ukončení VOŠ se hlásil do denního studia na VŠ, ale nebyl přijat	3 %	2 %	1 %	0 %	0 %	0 %	4 %	2 %
Po ukončení VOŠ pokračoval ve studiu VŠ při zaměstnání	10 %	17 %	25 %	12 %	25 %	31 %	25 %	21 %
Po ukončení VOŠ se hlásil ke studiu VŠ při zaměstnání, ale nebyl přijat	0 %	3 %	1 %	0 %	0 %	2 %	7 %	3 %
Jiná odpověď	0 %	2 %	0 %	0 %	0 %	0 %	2 %	1 %
Chtěl studovat, ale z finančních, časových, pracovních důvodů nestudoval	0 %	1 %	1 %	4 %	6 %	8 %	3 %	3 %
Studoval zároveň VŠ a VOŠ	0 %	0 %	1 %	0 %	0 %	0 %	7 %	2 %
Studium další VOŠ	0 %	1 %	0 %	0 %	0 %	0 %	2 %	1 %
Celkem	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Poměrně velké rozdíly mezi skupinami oborů se pak ukazují i ve vztahu k tomu, zda absolventi VOŠ pokračují ve studiu na soukromých nebo veřejných vysokých školách. Zatímco ze zemědělských, zdravotnických a sociálních oborů většina absolventů, kteří pokračovali ve VŠ studiu, studovala na veřejných vysokých školách, ve skupině gastronomických oborů, právních, ekonomických oborů a skupině Podnikání v oborech převažovalo studium na soukromé VŠ.

Tabulka 4.6: Pokud jste po absolvování VOŠ začal studovat VŠ, uveďte, zda se jednalo o VŠ soukromou nebo veřejnou¹⁰

	Soukromá VŠ	Veřejná VŠ	Celkový součet
*41 Zemědělství a lesnictví	0 %	100 %	100 %
53 Zdravotnictví	17 %	83 %	100 %
63 Ekonomika a administrativa	60 %	40 %	100 %
*64 Podnikání v oborech, odvětví	73 %	27 %	100 %
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	91 %	9 %	100 %
68 Právo, právní a veřejnosprávní	82 %	19 %	100 %
75 Pedagogika, učitelství a sociální péče	31 %	69 %	100 %
Celkem – bez rozlišení skupiny oborů	48 %	52 %	100 %

UZNÁNÍ STUDIA NA VOŠ

Jak již bylo uvedeno dříve, pro část žáků je jedním z důvodů pro volbu studia na VOŠ předpoklad, že jim část studia bude uznána a budou moci získat bakalářský titul ve zkráceném termínu, případně, že budou při vysokoškolském studiu zvýhodněni nějakým jiným způsobem. Z hlediska možnosti uznání předchozího studia na VOŠ najdeme ovšem mezi sledovanými obory výrazné rozdíly.

Tabulka 4.7: Uznání části studia na VOŠ při následném studiu VŠ – vybrané skupiny oborů¹¹

	* 41 Zemědělství a lesnictví	53 Zdravotnictví	63 Ekonomika a administrativa	* 64 Podnikání v oborech, odvětví	65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	68 Právo, právní a veřejnosprávní	75 Pedagogika, učitelství a soc. péče	Celkem - vybrané skupiny oborů	Celkem - všechny skupiny ve vzorku
Studium na VOŠ mi nebylo žádným způsobem zohledněno	86 %	49 %	14 %	17 %	9 %	14 %	23 %	26 %	27 %
Byl jsem zvýhodněn při přijímacích zkouškách na VŠ (body navíc)	0 %	5 %	7 %	8 %	12 %	7 %	6 %	7 %	7 %
Byly mi uznány některé zkoušky/zápočty na základě individuální dohody s vyučujícím	0 %	8 %	23 %	8 %	12 %	18 %	17 %	14 %	14 %
Byla mi uznána část studia jako celek – studoval VŠ ve zkrác. čase	0 %	7 %	55 %	33 %	65 %	57 %	20 %	33 %	32 %
Studium mi nebylo zohledněno, ale získané znalosti mi přijetí a studium na VŠ usnadnily	43 %	39 %	18 %	25 %	15 %	18 %	39 %	29 %	28 %

Z tabulky je zřejmé, že možnost absolvovat další studium ve zkráceném čase z důvodu uznání části studia mohli využít především absolventi **ekonomických, gastronomických a sociálních oborů**.

Ve skupině Ekonomika a administrativa byla uznána část studia jako celek asi 55 % z těch absolventů, kteří pokračovali ve VŠ studiu, přitom nejčastěji se jednalo o uznání 2 let (26 %) nebo 1,5 roku studia

¹⁰ * jsou označeny obory, kde je počet absolventů, kteří odpovídali na tuto otázku nízký (menší než 15)

¹¹ * jsou označeny obory, kde je počet absolventů, kteří odpovídali na tuto otázku nízký (menší než 15)

(12 %). V gastronomických oborech uvádí uznání části studia jako celku přes 60 % absolventů, přitom nejčastěji se opět jednalo o uznání 2 let studia (40 %). Dalším oborem, ve kterém absolventi mohli pokračovat ve zkráceném studiu, bylo Právo, právní a veřejnosprávní činnost. V této skupině byla část studia uznána asi 57 %, z toho 37 % uvádí uznání 2 let studia, asi 11 % 1,5 roku a kolem 7 % uznání 1 roku studia.

Absolventi sociálních oborů uvádějí uznání celé části studia podstatně méně často (asi 23 %, z toho 18 % 2 roky a 5 % 1 rok) a absolventi zdravotnických oborů jen výjimečně.

ÚSPĚŠNOST POKRAČOVÁNÍ VE STUDIU PO UKONČENÍ VOŠ

Úspěšnost pokračování ve VŠ studiu není možné vzhledem k odlišné míře započtení předešlého studia a sledovanému období 3 let od ukončení VOŠ komplexně zhodnotit. Absolventi, kterým byla uznána část studia, již mohou pokračovat v magisterském studiu, naopak absolventi, kterým studium započteno nebylo, případně nepokračovali ve studiu bezprostředně po ukončení VOŠ, mohou dosud pokračovat v bakalářském programu. Jako ukazatel úspěšnosti jsme proto zvolili především procento absolventů, kteří uvedli, že studia předčasně zanechali.

Z tabulky, která porovnává úspěšnost absolventů jednotlivých skupin oborů při jejich pokračování v dalším studiu, je zřejmé, že vyšší procento neúspěšných najdeme v zemědělských oborech, kde 29 % z těch, kteří zahájili studium na VŠ, studia zanechalo a dále i ve zdravotnických oborech (23 %). V obou těchto skupinách je ovšem zároveň podíl absolventů pokračujících ve studiu nízký.

Tabulka zároveň ukazuje poměrně relativně vyšší procento neúspěšných v gastronomických oborech, kde asi 18 % absolventů, kteří pokračovali ve VŠ studiu, studia předčasně zanechalo. A v ekonomických oborech, kde toto procento dosáhlo kolem 12 %. Naopak ve skupině absolventů pedagogických a právních oborů bylo procento neúspěšných při pokračování ve VŠ studiu nižší (7 %, resp. kolem 10 %).

Tabulka 4.8: Úspěšnost absolventů při pokračování ve studiu po ukončení VOŠ (v % odpovědi absolventů, kteří pokračovali ve studiu)¹²

	Ještě studuji	Studium úspěšně dokončil	Studia předčasně zanechal	Jiná odpověď	Celkový součet
41 Zemědělství a lesnictví	43 %	29%	29%	0%	100%
53 Zdravotnictví	57 %	20%	23%	0%	100%
63 Ekonomika a administrativa	27 %	61%	12%	0%	100%
64 Podnikání v oborech, odvětví	40 %	30%	10%	20%	100%
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	15 %	67%	18%	0%	100%
68 Právo, právní a veřejnosprávní	44 %	44%	7%	4%	100%
75 Pedagogika, učitelství a sociální péče	39 %	47%	10%	4%	100%
Celkem – bez rozlišení skupiny oborů	38 %	45%	15%	2%	100%

¹² Jiná odpověď zahrnuje zejména přerušení studia.

4.5 PRACOVNÍ UPLATNĚNÍ ABSOLVENTŮ VYBRANÝCH SKUPIN OBORŮ VOŠ

PRACOVNÍ A STUDIJNÍ AKTIVITA ABSOLVENTŮ 3 ROKY OD UKONČENÍ VOŠ

Odlišnosti mezi sledovanými skupinami oborů jsou zřejmé nejen z hlediska následující studijní dráhy, která byla komentována výše, ale i z hlediska formy a způsobu pracovního uplatnění absolventů na trhu práce. Vzhledem ke značné dynamice změn, ke které zpravidla dochází při vstupu absolventů na trh práce, i velikosti vzorku, je třeba procentuální údaje za jednotlivé vybrané obory vnímat spíše jako orientační a zároveň vzít v úvahu, že řada absolventů kombinuje různé druhy pracovní aktivity, podnikání i studia dohromady.

V **zemědělských oborech** byl podíl absolventů, kteří pokračovali ve VŠ studiu, spíše nízký, naopak vysoké procento zahájilo pracovní dráhu v zaměstnaneckém poměru (62 %, z toho 39 % pracovalo na smlouvu na dobu určitou a 23 % na dobu neurčitou), poměrně často uváděli absolventi i krátkodobé brigády (26 %) a práci jako OSVČ (13 %). S odstupem 3 let se podíl studujících příliš nezměnil, procento pracujících stoupl na 68 % a rovněž se zvýšil i podíl OSVČ.

Ve **zdravotnických oborech** pokračovalo ve VŠ studiu rovněž relativně nízké procento absolventů. Naopak vysoký podíl – kolem 82 % - zahájil po ukončení VOŠ pracovní dráhu v zaměstnaneckém poměru, z toho 44 % získalo smlouvu na dobu určitou a 38 % na dobu neurčitou. S odstupem tří let se procento absolventů v zaměstnání příliš nezměnilo, zvýšil se ovšem podíl absolventů, kteří získali smlouvu na dobu neurčitou, a to na 59 %.

V oborech s **ekonomickým zaměřením** byl podíl absolventů pokračujících v dálkovém i denním studiu na VŠ vyšší než v předchozích skupinách. Tomu odpovídá nižší podíl absolventů, kteří po ukončení VOŠ vstoupili do zaměstnání (49 %, z toho 17 % se smlouvou na dobu určitou a 32 % se smlouvou na dobu neurčitou), přibližně kolem průměru se pohybovalo procento pracujících dlouhodobě na DPP nebo DPČ (14 %), jako OSVČ (9 %) nebo krátkodobých přívýdělků (16 %).

V **Podnikání v oborech** se v rámci vzorku projevil poměrně vysoký podíl absolventů, kteří pokračovali ve studiu, tato skutečnost ale může být ovlivněna nižším počtem respondentů. Tomu pak odpovídá poměrně nízké procento těch, kteří po ukončení VOŠ zahájili práci v zaměstnaneckém poměru (36 %), a naopak vysoký podíl pracujících na brigádách (24 %).

V **gastronomických oborech** je podíl absolventů pokračujících v denním studiu vysoký, značný podíl absolventů ale uvádí i práci v zaměstnaneckém poměru (53 %), dlouhodobě na DPP nebo DPČ i formou brigád (26 %). Na základě těchto výsledků lze předpokládat, že absolventi tohoto oboru poměrně často kombinují **pracovní a studijní činnost**.

Ve **skupině právních oborů** je procento absolventů pokračujících v denním studiu na průměrné úrovni, vyšší je zejména podíl studujících při zaměstnání, tomu odpovídá poměrně vysoký podíl absolventů, kteří po ukončení studia na VOŠ pracují v zaměstnaneckém poměru (61 %) i na brigádách (23 %).

Uplatnění v zaměstnaneckém poměru našla také většina absolventů ve skupině **Pedagogika, učitelství a sociální péče**; 71 %, z toho 43 % pracovalo jako zaměstnanec na dobu určitou a 28 % získalo smlouvu na dobu neurčitou. Tito absolventi zároveň poměrně často pokračují ve studiu.

Porovnáme-li skupiny oborů z hlediska formy pracovního uplatnění po vstupu na trh práce, pak v zaměstnaneckém pracovním poměru zahájili pracovní dráhu po ukončení VOŠ nejčastěji absolventi zdravotnických (81 %) a pedagogických (71 %) oborů, dále kolem 60 % absolventů zemědělských a právních oborů, naopak méně často absolventi ekonomických a gastronomických oborů (přibližně 50 %). V právních a ekonomických oborech se ovšem absolventům v rámci našeho vzorku nejčastěji podařilo získat smlouvu na dobu neurčitou (kolem 32 %).

Tabulka 4.9: Pracovní a studijní aktivita bezprostředně po ukončení VOŠ – vybrané skupiny oborů (v % kladných odpovědí, možnost výběru více odpovědí současně)¹³

	41 Zemědělství a lesnictví	53 Zdravotnictví	63 Ekonomika a administrativa	64 Podnikání v oborech, odvětví	65 Gastronomie, hotelnictví a tur.	68 Právo, právní a veřejnosprávní	75 Pedagogika, učitelství a sociální péče	Celkem-vybrané skupiny oborů
Denní studium na VŠ	13%	10%	29%	36%	40%	15%	22%	18%
Dálkové studium na VŠ	10%	17%	26%	12%	25%	31%	26%	23%
Zaměstnanec se smlouvou na dobu určitou	39%	44%	17%	20%	28%	29%	43%	36%
Zaměstnanec se smlouvou na dobu neurčitou	23%	38%	32%	16%	25%	32%	28%	31%
Dlouhodobě DPP, DPČ	16%	8%	14%	16%	19%	13%	9%	11%
OSVČ	13%	9%	9%	12%	9%	8%	7%	9%
Krátkodobé brigády	26%	12%	16%	24%	26%	23%	22%	18%

Jako OSVČ pracovali nejčastěji absolventi ve skupině Podnikání v oborech (12 %) a dále absolventi zemědělských oborů.¹⁴ Vysoké procento u těchto oborů ovšem může být ovlivněno nižším počtem absolventů ve vzorku. U ostatních oborů se podíl absolventů, kteří uvedli, že pracují jako OSVČ, výrazně neliší, pohyboval se kolem 4 – 8 %, s výjimkou absolventů ve skupině Pedagogika, učitelství a sociální péče, kde takto odpovědělo pouze 1 % respondentů.

Tabulka 4.10: Pracovní a studijní aktivita v období 3 let od ukončení VOŠ – vybrané skupiny oborů (v % kladných odpovědí, možnost výběru více odpovědí současně)

	41 Zemědělství a lesnictví	53 Zdravotnictví	63 Ekonomika a administrativa	64 Podnikání v oborech, odvětví	65 Gastronomie, hotelnictví a tur.	68 Právo, právní a veřejnosprávní	75 Pedagogika, učitelství a sociální péče	Celkem-vybrané skupiny oborů	Celkem-všichni respondenti bez rozlišení
Denní studium na VŠ	13%	5%	9%	12%	11%	10%	7%	8%	8%
Dálkové studium na VŠ	10%	13%	12%	16%	11%	15%	17%	14%	13%
Zaměstnanec - smlouva na dobu určitou	29%	23%	21%	32%	36%	31%	40%	29%	29%
Zaměstnanec - smlouva na dobu neurčitou	29%	59%	47%	40%	43%	52%	40%	49%	49%
Dlouhodobě DPP, DPČ	6%	6%	6%	12%	8%	5%	7%	7%	7%
OSVČ	26%	4%	7%	8%	6%	5%	1%	5%	5%
Krátkodobé brigády	19%	3%	11%	4%	8%	3%	4%	5%	5%

¹³ Vztaheno k počtu absolventů v dané skupině oborů, kteří na tuto otázku odpovídali. N=646. * jsou označeny skupiny oborů, kde počet respondentů je nižší a údaje je třeba brát jen jako orientační (31, resp. 25 resp.), V procentu studujících VŠ jsou zahrnuti i absolventi, kteří studovali VŠ souběžně s VOŠ.

¹⁴ Počet absolventů těchto oborů, kteří odpovídali na uvedenou otázku je ovšem poměrně nízký, takže údaje mají spíše orientační charakter (N=31, resp. 25).

S odstupem 3 let od ukončení studia na VOŠ můžeme pozorovat pokles absolventů, kteří ještě pokračují v denním studiu na VŠ zejména v oborech Ekonomika a administrativa, Podnikání v oborech a gastronomických oborech. Postupně klesal i podíl absolventů studujících při zaměstnání.

Podíly absolventů pracujících na dobu určitou se snižovaly především ve skupinách, kde pokračovalo méně absolventů v denním VŠ studiu, tedy např. ve zdravotnických oborech. Zde podíl absolventů pracujících na dobu určitou klesl ze 44 % na 23 %, zatímco pracujících na dobu neurčitou se zvýšil z 38 % na 59 %.

Ve skupinách, kde vysoké procento absolventů pokračovalo ve VŠ studiu a vstupovalo tedy na trh práce později, naopak podíly absolventů pracujících na smlouvu na dobu určitou ve sledovaném období ještě stoupaly. Například v oboru Ekonomika a administrativa a gastronomických oborech. Ve skupině pedagogika, učitelství a sociální péče, kde procento pokračujících ve studiu bylo nižší, se zvýšil podíl pracujících v zaměstnaneckém poměru jen mírně, ze 71 % na 80 %, přitom ovšem rostl především podíl pracujících na smlouvu neurčitou (z 28 % na 40 %).

ZPŮSOB ZÍSKÁNÍ PRACOVNÍHO UPLATNĚNÍ NA TRHU PRÁCE – PODLE SLEDOVANÝCH SKUPIN OBORŮ

Ve způsobech získání prvního zaměstnání najdeme v jednotlivých skupinách oborů určité odlišnosti. Ty zřejmě určitým způsobem odrážejí specifika oboru, zejména možnost využít kontakty na praxi, zahájit podnikání jako OSVČ a další. Vyšší míra nezaměstnanosti v oboru se pak může projevit ve větším procentu absolventů, kteří hledají zaměstnání prostřednictvím úřadů práce.

Porovnáme-li jednotlivé vybrané skupiny oborů, pak pomoc rodičů nejčastěji využili při získání prvního zaměstnání absolventi ekonomických a právních oborů, případně podnikání v oborech, prostřednictvím internetu získali zaměstnání zejména absolventi gastronomických a ekonomických oborů a praxe na škole pomohla k získání prvního zaměstnání nejčastěji absolventům zdravotnických, zemědělských a pedagogických oborů.

Ve skupině **zemědělských oborů** absolventi podobně jako v ostatních skupinách získali zaměstnání nejčastěji prostřednictvím internetu (22 %), dále pomocí rodičů (22 %), kamarádů (19 %) a kontaktů získaných během praxe na škole (19 %).

Ve skupině **zdravotnických oborů** byl nejčastějším způsobem získání zaměstnání opět internet (29 %). Velmi často absolventi využili i **kontakty získané během praxe ve škole** (28 %) nebo osobní návštěvou u budoucího zaměstnavatele (15 %).

V **ekonomických oborech** byl dominantním způsobem získání prvního zaměstnání internet (33 %), významně ale těmto absolventům pomohli i rodiče (16 %) a kamarádi (17 %).

Ve skupině **Podnikání v oborech** absolventi opět nejčastěji využili inzeráty na internetu (29 %), pomoc rodičů (19 %), ale častěji než absolventi jiných oborů využili i zprostředkování zaměstnání úřadem práce (14 %).

V **gastrooborech** byl dominantním způsobem získání prvního zaměstnání internet (39 %), kamarádi (19 %) a kontakty z praxe na škole (17 %).

Ve skupině **Právo, právní a veřejnosprávní činnost** absolventi častěji získali první zaměstnání pomocí rodičů (22 %) nebo informací, případně kontaktů kamarádů (25 %), naopak méně často přes internet (13 %) nebo na základě praxe ve firmě (10 %).

Ve skupině **Pedagogika, učitelství a sociální péče** převládalo získání práce prostřednictvím internetu (30 %) a kontaktů z praxe (19 %). Významně ale absolventům v získání prvního zaměstnání pomáhali i rodiče (14 %), kontakty kamarádů (16 %) a přímá návštěva ve firmě (14 %).

V následující tabulce jsou uvedeny způsoby získání zaměstnání, které u absolventů jednotlivých sledovaných skupin oborů vedly k získání jejich prvního zaměstnání.

Tabulka 4.11: Způsob získání prvního (stálého) zaměstnání – vybrané skupiny oborů (v % odpovědí)¹⁵

	41 Zemědělství a lesnictví	53 Zdravotnictví	63 Ekonomika a administrativa	64 Podnikání v oborech, odvětví	65 Gastronomie, hotelnictví a tur.	68 Právo, právní a veřejnosprávní	75 Pedagogika, učitelství a sociální péče	Celkem-vybrané skupiny oborů
Pomocí rodičů /příbuzných	22%	8%	16%	19%	9%	22%	14%	13%
Využil informace/kontakty kamarádů	19%	13%	17%	5%	19%	25%	16%	16%
Firmu osobně navštívil	11%	15%	8%	10%	9%	12%	14%	13%
Personální agentura	0%	0%	5%	5%	2%	5%	0%	1%
Inzerát v novinách	0%	1%	2%	0%	4%	2%	3%	2%
Internet	22%	29%	33%	29%	38%	13%	30%	28%
Kontakty získané na praxi ve škole	19%	28%	13%	14%	17%	10%	19%	20%
Začal pracovat jako OSVČ	4%	2%	2%	5%	0%	3%	1%	2%
Prostřednictvím školy/burza práce	4%	3%	0%	0%	0%	3%	0%	2%
Úřadu práce	0%	1%	6%	14%	2%	5%	3%	3%
Celkový součet	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

4.6 UPLATNĚNÍ ABSOLVENTŮ VOŠ VE VYSTUDOVANÉM OBORU

Podstatnou informaci o uplatnění absolventů odborných škol poskytují údaje o tom, zda absolventi získávají po ukončení studia práci ve vystudovaném oboru nebo zda odcházejí pracovat do jiných profesí, v nichž mohou využít získané odborné znalosti a dovednosti jen částečně. Na druhou stranu je v této souvislosti třeba uvést, že v situaci rychlých technických i ekonomických změn je větší flexibilita absolventů a schopnost najít uplatnění i mimo vystudovaný obor výhodou a se změnou profese během celoživotní kariéry je nutné do určité míry počítat.

Porovnání vybraných skupin oborů ukazuje zásadní odlišnosti v míře uplatnění absolventů ve vystudovaném oboru. Práci v oboru si po ukončení VOŠ našla převážná většina absolventů zdravotnických (83 %) a pedagogických oborů (73 %), dále asi polovina absolventů gastronomických oborů. V ostatních sledovaných skupinách se podíl absolventů, kteří zahájili pracovní dráhu přímo v oboru, pohyboval kolem 30 % a dalších přibližně 30 % - 40 % se uplatnilo v příbuzném oboru.¹⁶

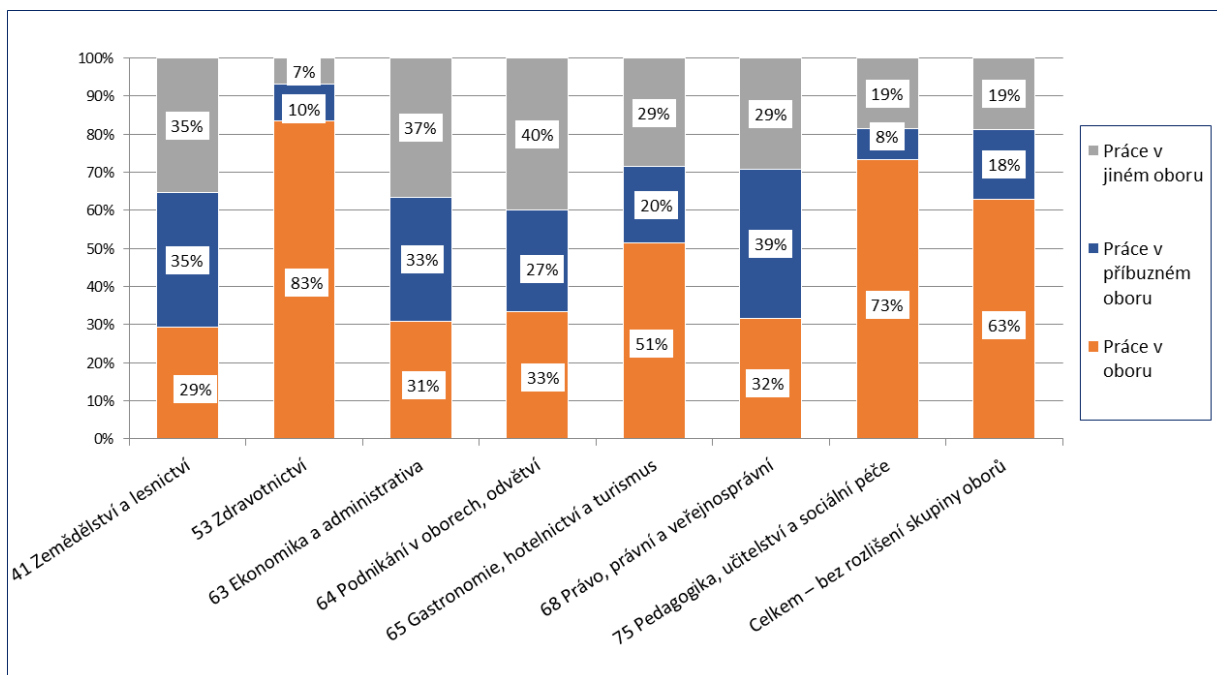
Po ukončení studia na VOŠ zahájila práci ve svém oboru naprostá většina **absolventů zdravotnických oborů (83 %)**. Dalších 10 % pracovalo v příbuzném oboru, takže pouze 7 % odešlo do jiného oboru. S odstupem 3 let se podíl pracujících přímo v oboru dokonce ještě zvýšil (na 87 %).

Uplatnění přímo v oboru našla po ukončení VOŠ také převážná většina absolventů sociálních oborů (73 %) a 8 % se uplatnilo v příbuzném oboru. Mimo obor tak v rámci tohoto průzkumu zahájilo pracovní uplatnění 19 % z nich. S odstupem 3 let se podíl pracujících přímo v oboru rovněž mírně zvýšil (na 79 %).

¹⁵ Nejsou zahrnuti absolventi, kteří uvedli, že zaměstnání dosud nehledali, zaměstnání nezískali, případně získali zaměstnání až po dokončení VŠ.

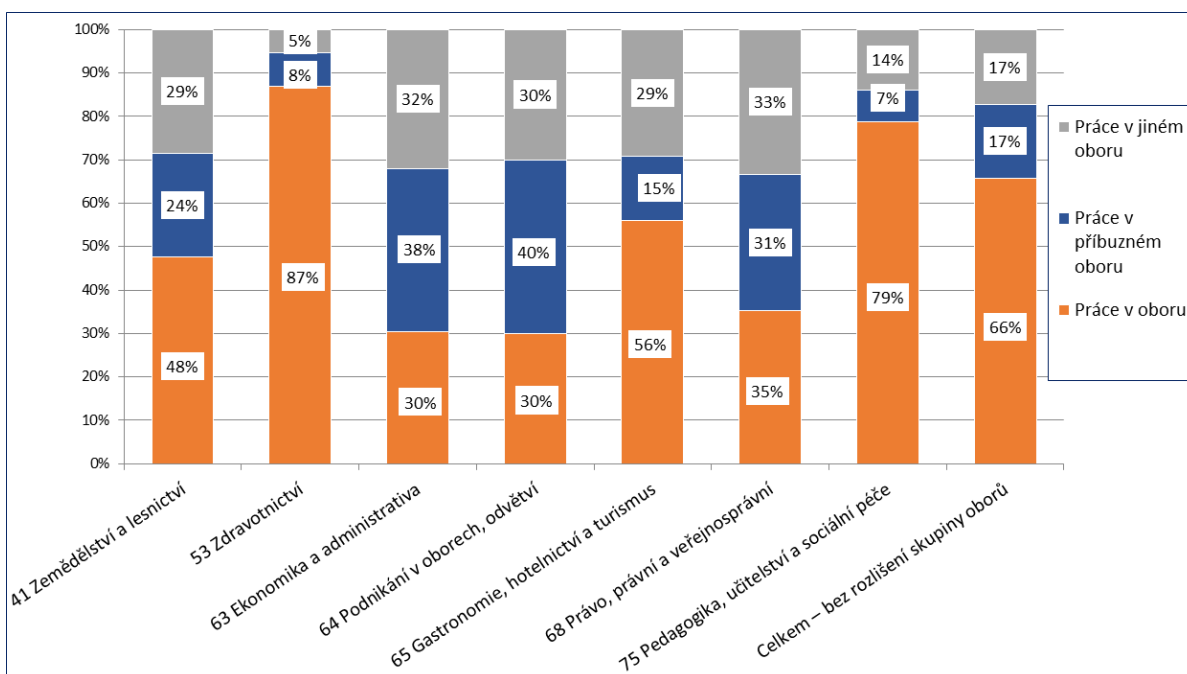
¹⁶ Nebyli zahrnuti absolventi pracující pouze na krátkodobé brigády.

Graf 4.4: Uplatnění ve vystudovaném oboru po ukončení studia na VOŠ – vybrané skupiny oborů¹⁷

Větší zastoupení absolventů pracujících po ukončení VOŠ ve svém oboru najdeme i u gastronomických oborů, kde po ukončení VOŠ pracovalo v rámci našeho vzorku v oboru 51 % z nich a 20 % v příbuzném oboru; s odstupem 3 let se pak podíl pracujících v oboru zvýšil na 56 % a v příbuzném klesl na 15 %.

Graf 4.5: Uplatnění ve vystudovaném oboru 3 roky od ukončení studia na VOŠ – vybrané skupiny oborů¹⁸

¹⁷ Vyloučení respondenti, kteří pracovali pouze na krátkodobé brigády.

¹⁸ Vyloučení respondenti, kteří pracovali pouze na krátkodobé brigády.

V ostatních sledovaných skupinách se procento absolventů, kteří zahájili pracovní dráhu přímo ve vystudovaném oboru, pohybovalo kolem 30 %. **Celkově nižší zastoupení absolventů pracujících ve svém oboru najdeme ve skupinách oborů Ekonomika a administrativa (31 %) a Právo, právní a veřejnosprávní činnost (32 %).** V **ekonomických oborech** je navíc i vysoký podíl těch, kteří z oboru zcela odešli (37 %). Ani s odstupem 3 let se tyto podíly výrazně nezměnily.

V **zemědělských oborech** byl podíl absolventů, kteří zahájili práci přímo v oboru spíše nízký (kolem 30 %); s odstupem 3 let se ale zvýšil v rámci sledovaného vzorku na necelých 50 %.¹⁹

DŮVODY PRO PRÁCI V JINÉM OBORU

Nejdůležitější důvody pro odchod za prací do jiného oboru jsou v jednotlivých sledovaných skupinách oborů výrazně odlišné. Při interpretaci výsledků je třeba si uvědomit, že uvedená procenta se vztahují k absolventům, kteří si našli práci mimo obor, nikoli k celému vzorku respondentů. Absolventi měli možnost uvést současně více důvodů, které jejich odchod za prací do jiného oboru ovlivnily.

Ve skupině **zemědělských oborů** jsou dominantním důvodem odchodu do jiného oboru, který uvedli prakticky všichni dotázaní, obtíže při získání práce v oboru. Jako další argument uvádějí, že obor není perspektivní (30 %) nebo nespokojenost s nízkým platem (kolem 30 %).

Ve **zdravotnických oborech** je převažujícím důvodem odchodu do jiné profese nízký plat (jako jednu z příčin ho uvedlo 75 % dotázaných) a problém se získáním práce v oboru (kolem 60 %).

Tabulka 4.12: Důvody pro odchod z původně vystudovaného oboru – vybrané skupiny oborů (v % odpovědí absolventů, kteří pracují mimo vystudovaný obor, možnost výběru více odpovědí současně)

	41 Zemědělství a lesnictví	53 Zdravotnictví	63 Ekonomika a administrativa	64 Podnikání v oborech, odvětví	65 Gastronomie, hotelnictví a tur.	68 Právo, právní a veřejnosprávní	75 Pedagogika, učitelství a sociální péče	Celkem-vybrané skupiny oborů
V oboru nikdy pracovat nechtěl	11%	17%	18%	0%	0%	11%	19%	13%
O práci v oboru ztratil zájem	22%	17%	29%	0%	42%	32%	19%	25%
Nízký plat	33%	75%	14%	0%	67%	42%	56%	42%
Práci v oboru nesehnal	100%	58%	57%	67%	75%	68%	63%	67%
Nevyhovující pracovní podmínky (pracovní doba, prostředí)	22%	17%	24%	0%	33%	16%	19%	20%
Obor není perspektivní	33%	25%	10%	0%	8%	32%	19%	19%
Nutnost dojíždění	22%	8%	33%	17%	17%	16%	13%	19%
Rekvalifikoval jsem se, vystudoval jiný obor	11%	8%	14%	17%	17%	32%	0%	15%

V **ekonomických oborech** je opět nejčastěji uváděn problém se získáním práce v oboru (57 %), a dále i nutnost dojíždění (33 %) nebo ztráta zájmu v oboru pracovat (29 %).

Ve skupině **Podnikání v oborech** je hlavním důvodem odchodu absolventů do jiného oboru problém se získáním práce ve vystudovaném oboru (67 %).

¹⁹ Tento výsledek může být ovlivněn nižším počtem respondentů.

Absolventi **gastronomických oborů** jako důvod, proč pracují v jiném oboru, nejčastěji uvádějí **obtíže se získáním práce** v oboru (75 %), nízký plat (67 %) a často i ztrátu zájmu v oboru pracovat (42 %).

Absolventi ve skupině **Právo, právní a veřejnosprávní činnost** podobně jako v ostatních skupinách nejčastěji odešli z oboru, protože práci v něm nesehnali (63 % z těch, kteří pracují mimo obor). V rámci sledovaného vzorku byla častým důvodem i rekvalifikace na jiný obor (32 %), nízký plat (42 %) a ztráta zájmu o obor (32 %).

V **sociálních oborech** je nejčastěji zmiňován opět problém se získáním práce v oboru (63 %), ale ve srovnání s ostatními sledovanými skupinami, je výrazným důvodem pro práci v jiném oboru zejména nespokojenost s **nízkým platem** ve vystudovaném oboru (56 %).

4.7 SPOKOJENOST A STABILITA V ZAMĚŠTNÁNÍ

Celková spokojenost absolventů v zaměstnání i s jednotlivými jeho aspekty se s odstupem tří let od ukončení studia na VOŠ v závislosti na vystudovaném oboru liší.

Práce nejčastěji splňuje představy absolventů zdravotnických a sociálních oborů (kolem 90 %) naopak celkově nižší spokojenost v rámci sledovaných skupin oborů uvádějí absolventi ve skupinách 64 Podnikání v oborech, 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus, 68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost (kolem 75 %).

Tabulka 4.13: Spokojenost absolventů VOŠ v současném zaměstnání – vybrané skupiny oborů (v % odpovědí rozhodně ano + spíše ano, 3 roky od ukončení VOŠ)²⁰

	Celková spokojenost	Plat	Pracovní podmínky	Perspektiva firmy	Pracovní pozice	Zajímavost práce	Jistota zaměstnání	Využití kvalifikace	Kolektiv	Vedení a řízení
41 Zemědělství a lesnictví	90%	71%	76%	90%	81%	90%	86%	67%	86%	80%
53 Zdravotnictví	92%	65%	85%	87%	93%	93%	86%	90%	89%	70%
63 Ekonomika a administrativa	81%	59%	88%	88%	81%	88%	81%	73%	96%	73%
64 Podnikání v oborech, odvětví	74%	61%	74%	79%	84%	84%	79%	63%	95%	78%
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	75%	63%	78%	85%	68%	76%	73%	59%	95%	66%
68 Právo, právní a veřejnosprávní	75%	74%	89%	85%	74%	81%	70%	66%	89%	64%
75 Pedagogika, učitelství a sociální péče	92%	53%	91%	82%	93%	92%	70%	86%	91%	67%
Celkem – bez rozlišení skupiny oborů	87%	63%	86%	86%	86%	89%	79%	80%	91%	69%

Absolventi **zemědělských oborů** uváděli poměrně vysokou celkovou spokojenost – zaměstnání splňuje představy asi 90 % z nich. Dále jsou zpravidla spokojeni i se zajímavostí práce a perspektivou firmy (90 %), naopak méně spokojeni jsou s využitím kvalifikace (67 % oproti 80 % v průměru) a pracovními podmínkami (76 % oproti 86 % v průměru).

²⁰ V odpovědích nejsou zahrnuti absolventi pracující pouze na krátkodobé brigádě.

Zaměstnání splňuje představu většiny **absolventů zdravotnických oborů** (92 %). Ti jsou vysoce spokojeni s pracovní pozicí (93 %) a využitím kvalifikace (90 %). Ke spokojenosti se zaměstnáním se váže také to, jak lidé vnímají jistotu své práce. I z tohoto hlediska patří absolventi zdravotnických oborů k nejvíce spokojeným (86 %). Naopak méně spokojeni jsou s platovými podmínkami (65 %).

V **ekonomických oborech** splňuje zaměstnání představu asi 80 % dotázaných. Spokojenost ve většině sledovaných aspektů se pohybuje kolem průměrných hodnot. Nejčastěji jsou spokojeni s kolektivem (96 %), s pracovními podmínkami, perspektivou firmy a zajímavostí práce (88 %), naopak méně často s využitím kvalifikace (73 %). Nejméně jsou spokojeni - stejně jako v ostatních skupinách - s výší platu (59 % spokojených).

Ve skupině 64 **Podnikání v oborech je celková spokojenost absolventů v zaměstnání nižší, zejména z důvodu horšího využití kvalifikace (63 % spokojených oproti 80 % v průměru) a pracovních podmínek (74 % oproti 86 % v průměru).**

Absolventi **gastronomických oborů** jsou v zaměstnání celkově méně spokojeni (75 %) zejména z důvodu menšího využití kvalifikace (59 %) a nespokojenosti s pracovní pozicí (68 %). Nižší je i podíl těch, kteří považují svoji práci za zajímavou (76 % oproti 89 % v průměru).

Absolventi **oborů s právním zaměřením** se rovněž řadí k celkově méně spokojeným (75 %), zejména z důvodu nižšího využití kvalifikace (66 %), a méně spokojeni jsou i s pracovní pozicí (74 %). Na druhé straně je v tomto oboru vyšší podíl absolventů spokojených s platovým ohodnocením (74 %).

Absolventi **sociálních oborů patří v zaměstnání k nejvíce spokojeným**, práce splňuje představy asi 92 % z nich. Svoji práci považuje za zajímavou 92 % absolventů, pozitivně hodnotí i využití kvalifikace (86 %), pracovní pozici (93 %) i pracovní podmínky (93 %). Naopak ze sledovaných skupin přiznávají největší nespokojenost s výší platu (jen 53 % spokojených).

PRACOVNÍ POZICE ABSOLVENTŮ VOŠ V SOUČASNÉM ZAMĚSTNÁNÍ

Spokojenost absolventů v zaměstnání často souvisí i se zastávanou pracovní pozicí, případně s mírou využití získané odborné kvalifikace.

Tabulka 4.14: Postavení absolventů VOŠ v zaměstnání – posouzení zastávané pracovní pozice v období 3 let od ukončení studia na VOŠ (v % odpovědí)²¹

	Pracovní pozice odpovídá VOŠ	Vyžaduje VŠ vzdělání	Nižší pozice /stačí maturita, příp. vyučení	Nekvalifikované místo (stačí zapracování)	Celkový součet
41 Zemědělství a lesnictví	48%	19%	29%	5%	100%
53 Zdravotnictví	82%	5%	10%	2%	100%
63 Ekonomika a administrativa	47%	13%	35%	5%	100%
64 Podnikání v oborech, odvětví	40%	5%	50%	5%	100%
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	44%	2%	39%	15%	100%
68 Právo, právní a veřejnosprávní	40%	11%	43%	6%	100%
75 Pedagogika, učitelství a sociální péče	73%	10%	16%	1%	100%
Celkem – bez rozlišení skupiny oborů	65%	8%	23%	4%	100%

²¹ Nejsou zahrnuti absolventi pracující ve sledovaném období pouze na krátkodobé brigády.

Z HLEDISKA DOSAŽENÉ PRACOVNÍ POZICE JSOU MEZI SLEDOVANÝMI SKUPINAMI OBORŮ OPĚT POMĚRNĚ VÝRAZNÉ ROZDÍLY. NEJČASTĚJI PRACOVALI VE SLEDOVANÉM OBDOBÍ 3 LET OD UKONČENÍ VOŠ NA POZICI, KTERÁ PODLE JEJICH NÁZORU ODPOVÍDÁ ÚROVNI VZDĚLÁNÍ NA VOŠ, ABSOLVENTI ZDRAVOTNICKÝCH (82 %) A SOCIÁLNÍCH (73 %) OBORŮ. V OSTATNÍCH SKUPINÁCH OBORŮ JE PROCENTO TĚCH, KTEŘÍ ZASTÁVAJÍ POZICI ODPOVÍDAJÍCÍ VZDĚLÁNÍ NA VOŠ, ZNATELNĚ NIŽŠÍ; V EKONOMICKÝCH OBORECH TENTO SOULAD UVÁDÍ 47 % ABSOLVENTŮ, V OSTATNÍCH SKUPINÁCH PAK KOLEM 40 % Z NICH.

Pozici, která vyžaduje VŠ vzdělání, podle svého názoru zastává kolem 8 % ze sledovaného vzorku, přitom nejčastěji absolventi ekonomických (13 %) a zemědělských (19 %) oborů. Naopak na nižší pracovní pozici, na kterou stačí maturitní (příp. i nižší vzdělání), pracovalo podle svého vyjádření až 50 % absolventů ve skupině 64 Podnikání v oborech, odvětví a kolem 40 % absolventů gastronomických a právních oborů.

VYUŽITÍ ZNALOSTÍ A DOVEDNOSTÍ V SOUČASNÉM ZAMĚSTNÁNÍ

Se zastávanou pracovní pozicí a s uplatněním ve vystudovaném oboru do určité míry souvisí i míra, v jaké absolventi využívají získané odborné i všeobecné znalosti a dovednosti v zaměstnání. **I v této oblasti jsou v odpovědích absolventů různého oborového zaměření značné rozdíly.**

ODBORNÉ TEORETICKÉ A PRAKTICKÉ ZNALOSTI A DOVEDNOSTI VYUŽÍVAJÍ OPĚT NEJČASTĚJI ABSOLVENTI ZDRAVOTNICKÝCH A SOCIÁLNÍCH OBORŮ (TO JE ZHRUBA 77 % - 86 % DOTÁZANÝCH), COŽ SOUVISÍ S JEJICH ČASTÝM UPLATNĚNÍM PŘÍMO VE VYSTUDOVANÉM OBORU. V ZEMĚDĚLSKÝCH A PRÁVNÍCH OBORECH VYUŽÍVÁ ZÍSKANÉ ODBORNÉ ZNALOSTI KOLEM 60 % – 67 % ABSOLVENTŮ TĚCHTO OBORŮ. U OSTATNÍCH SLEDOVANÝCH SKUPIN JE VYUŽITÍ POMĚRNĚ NIŽŠÍ; V EKONOMICKÝCH OBORECH KOLEM 52% - 63 %, V GASTRONOMICKÝCH OBORECH UPLATNÍ ZÍSKANÉ ODBORNÉ ZNALOSTI A DOVEDNOSTI ASI POLOVINA DOTÁZANÝCH. V PODNIKÁNÍ V OBORECH JE TENTO PODÍL NEJNIŽŠÍ (NECELÁ POLOVINA).

Tabulka 4.15: Využití znalostí a dovedností v současném zaměstnání – vybrané skupiny oborů (v % kladných odpovědí, rozhodně ano + spíše ano)

	Všeobecné znalosti	Odborné teoretické znalosti	Odborné praktické znalosti a dovednosti	Znalost cizího jazyka	Dovednost práce na PC	Komunikační dovednosti	Samostatné rozhodování	Prezentační dovednosti	Schopnost řešit problémy	Schopnost pracovat v týmu
41 Zemědělství a lesnictví	62%	65%	58%	23%	62%	77%	77%	54%	73%	85%
53 Zdravotnictví	80%	86%	86%	22%	64%	94%	93%	63%	94%	92%
63 Ekonomika a administrativa	72%	52%	63%	52%	95%	97%	93%	73%	88%	81%
64 Podnikání v oborech, odvětví	57%	43%	48%	50%	86%	100%	95%	81%	95%	81%
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	70%	49%	51%	70%	70%	86%	81%	60%	79%	79%
68 Právo, právní a veřejnosprávní č.	78%	67%	60%	28%	85%	93%	85%	69%	85%	75%
75 Pedagogika, učitelství a sociální péče	79%	77%	81%	16%	79%	95%	94%	76%	93%	95%
Celkem - bez rozlišení oborů	76%	72%	73%	30%	74%	93%	91%	68%	90%	87%

Absolventi zemědělských oborů ve svém současném zaměstnání, tedy s odstupem 3 let od ukončení studia na VOŠ, využívají nejvíce schopnost pracovat v týmu (85 %) a další měkké dovednosti, jako jsou komunikační dovednosti (77 %), samostatné rozhodování (77 %) a řešení problémů (73 %). Odborné znalosti využili méně často, než odpovídá průměru v rámci vzorku. Odborné teoretické znalosti v rámci sledovaného vzorku využívalo 65 % (oproti 72 % v průměru) a praktické dovednosti 58 % (oproti 73 % v průměru). Znalost cizího jazyka potřebovala a uplatnila necelá čtvrtina z nich.

Ve zdravotnických oborech využívají absolventi ve vysoké míře především komunikační dovednosti, schopnost řešit problémy, rozhodovat se samostatně a pracovat v týmu (více než 90 %). Jak již bylo uvedeno výše, vysoce využívají i odborné znalosti a dovednosti (86 %) a rovněž i všeobecné znalosti (80 %). Cizí jazyk používá v zaměstnání asi 22 % z nich.

V ekonomických oborech absolventi využívají podobně jako v ostatních oborech často měkké dovednosti, zejména samostatné rozhodování (93 %) a komunikační dovednosti (97 %). Ve srovnání s ostatními sledovanými skupinami častěji potřebují práci na PC (95 %) a znalost cizího jazyka (52 %), naopak relativně méně často využijí odborné znalosti a dovednosti (52 %, resp. 63 %).

Ve skupině **Podnikání v oborech** převládá potřeba a využití měkkých dovedností a dále poměrně často potřebují práci na PC a znalost cizího jazyka, naopak tyto absolventi poměrně málo využívají odborné znalosti.

Ve skupině **Gastronomie, hotelnictví a turismus** je v rámci sledovaného souboru dominantní využití cizího jazyka, který ve svém současném zaměstnání uplatní kolem 70 % absolventů tohoto oborového zaměření, dále jsou to i komunikační dovednosti a práce na PC.

Ve skupině **Právo, právní a veřejnosprávní činnost** absolventi uvádějí, že nejčastěji potřebují znalost práce na PC (85 %), komunikační dovednosti (95 %), samostatné rozhodování a schopnost řešit problémy (85 %).

Absolventi ve skupině **Pedagogika, učitelství a sociální péče** využívají velmi často odborné znalosti a dovednosti (zejména praktické), což opět souvisí s tím, že často pracují přímo ve svém oboru. Dále potřebují měkké dovednosti v oblasti komunikace, naopak ve srovnání s ostatními obory méně často využijí znalost cizího jazyka (16 %).

ZMĚNY A STABILITA V ZAMĚŠTNÁNÍ

V prvních letech při vstupu na trh práce absolventi procházejí procesem hledání stabilního a vyhovujícího pracovního uplatnění, což s sebou může přinášet i častější změny zaměstnání. Stabilita v zaměstnání je přitom ovlivněna řadou vnějších faktorů a souvislostí, například ekonomickou situací v regionu, charakterem pracovní smlouvy, současným kombinováním studia a pracovní činnosti a podobně.

Porovnání vybraných oborů ukazuje, že nejstabilnější byli v zaměstnání absolventi právních oborů, z nichž ve svém prvním zaměstnání pracovalo s odstupem 3 let od ukončení studia kolem 62 % a dále absolventi zdravotnických oborů (52 %), naopak v gastronomických oborech pracovala v prvním zaměstnání jen necelá třetina absolventů, naopak 54 % zaměstnání změnilo.

Podstatné jsou v této souvislosti i zásadní důvody odchodu a změny pracovního místa. Ve většině sledovaných oborů převažoval odchod z vlastní iniciativy (kolem 62 %), s výjimkou sociálních oborů, kde z vlastní iniciativy odešla jen necelá polovina z nich, naopak poměrně často odcházeli z důvodu skončení smlouvy na dobu určitou (20 %) nebo zániku firmy (12 %). Propuštění bylo nejméně častým důvodem ukončení pracovního poměru ve zdravotnictví (1 %), naopak relativně častěji bylo uváděno absolventy gastronomických oborů (14 %).

Tabulka 4.16: Změny a stabilita absolventů VOŠ v zaměstnání v období 3 let od ukončení studia na VOŠ – vybrané skupiny oborů (v % odpovědí)²²

	Pracuje v prvním zaměstnání po VOŠ	Změnil zaměstnání	Zatím nepracoval	Pracuje ve stejném zaměstnání jako před VOŠ	Jiná odpověď	Celkový součet
41 Zemědělství a lesnictví	46%	36%	18%	0%	0%	100%
53 Zdravotnictví	56%	36%	5%	0%	3%	100%
63 Ekonomika a administrativa	39%	34%	22%	5%	0%	100%
64 Podnikání v oborech, odvětví	52%	26%	17%	0%	4%	100%
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	31%	54%	13%	0%	2%	100%
68 Právo, právní a veřejnosprávní	62%	27%	7%	0%	5%	100%
75 Pedagogika, učitelství a sociální	39%	40%	17%	2%	2%	100%
Celkem – bez rozlišení skupiny oborů	48%	37%	12%	1%	2%	100%

4.8 HODNOCENÍ POMĚRU TEORETICKÉ A PRAKTICKÉ ČÁSTI VÝUKY

Vyšší odborné školství se profiluje především jako vzdělávání zaměřené na praktickou složku výuky, zejména ve srovnání s bakalářskými programy, které jsou někdy koncipovány spíše jako teoretický základ pro pokračování na magisterském stupni studia. Součástí šetření proto byla i otázka, jak absolventi na základě svých zkušeností hodnotí vyváženost poměru teoretické a praktické části výuky.

V rámci celého vzorku pouze 3 % odpovědělo, že výuka byla zaměřena příliš prakticky. Více než 55 % dotázaných uvedlo, že poměr teoretické a praktické výuky byl vyvážený, 25 % se domnívá, že výuka byla orientována příliš teoreticky a 17 % neumělo na základě svých zkušeností tuto otázku posoudit.

Zajímavé jsou poměrně značné rozdíly v jednotlivých sledovaných skupinách oborů. V zemědělských oborech názor absolventů odpovídal průměru, jen 4 % se domnívala, že studium bylo zaměřeno příliš prakticky, 54 % považovalo obě složky za vyvážené a 21 % by preferovalo ještě praktičtější zaměření výuky. Přibližně pětina se pak k otázce nebyla schopna vyjádřit.

Ve **zdravotnických oborech** byla situace v zásadě obdobná, 3 % se domnívala, že výuka byla příliš praktická, 59 % ji považovalo za odpovídající a podle názoru 26 % z nich by se výuka měla zaměřit více prakticky. Pouze 12 % oslovených poměr praktické a teoretické výuky nedokázalo posoudit.

V **ekonomických oborech** se názor, že výuka byla příliš praktická, v rámci vzorku nevyskytoval, podíl spokojených se zastoupením teoretické a praktické části byl nižší než v předešlých skupinách (41 %), naopak vyšší byl podíl těch, kteří hodnotili výuku jako příliš teoretickou (31 %). Zároveň ovšem vysoké procento nebylo schopno tuto otázku posoudit (28 %).

Ve skupině **Podnikání v oborech** je podíl absolventů, kteří považují výuku za příliš teoretickou, dokonce vyšší (39 %) než procento těch, kteří ji považují za vyváženou (30 %), přitom ovšem 30 % se neumělo na základě svých zkušeností vyjádřit.

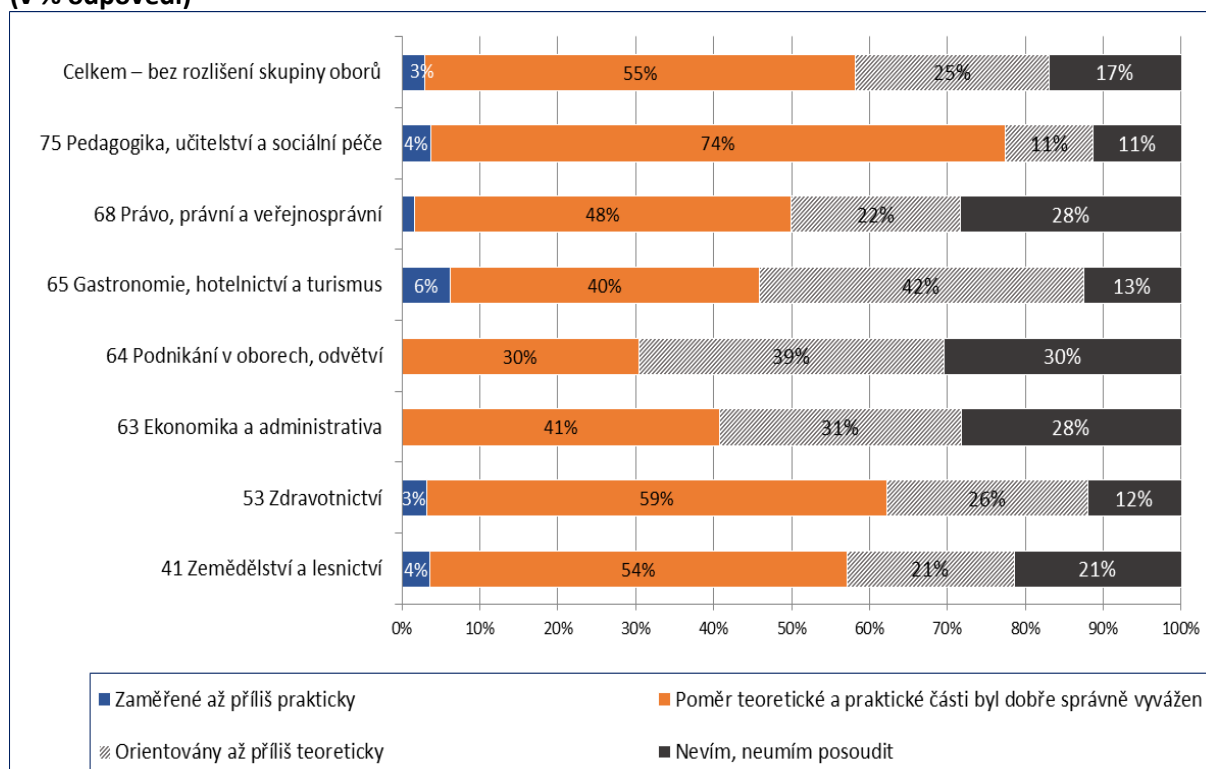
²² Nejsou zahrnuty krátkodobé brigády.

V **gastronomických oborech** se podíl absolventů, podle nichž byla výuka vyvážená, ukázal poměrně nízký (kolem 40 %), zároveň bylo vysoké procento těch, kteří se domnívali, že byla zaměřená příliš teoreticky (kolem 40 %).

V **právních oborech** přibližně polovina dotázaných považuje poměr teoretické a praktické výuky za správně vyvážený, necelá pětina pak uvádí, že výuka byla příliš teoretická, necelá třetina se neuměla vyjádřit.

Jednoznačně nejspokojenější jsou z hlediska poměru praktické a teoretické výuky absolventi **pedagogických a sociálních oborů**, kde se tři čtvrtiny z nich domnívají, že tento poměr je odpovídající.

Graf 4.6: Hodnocení poměru teoretické a praktické části výuky na VOŠ – vybrané skupiny oborů (v % odpovědí)

5. PROFILY VYBRANÝCH SKUPIN OBORŮ

41 ZEMĚDĚLSTVÍ A LESNICTVÍ

- Volba oboru na VOŠ**

Ve skupině **41 Zemědělství a lesnictví** byly nejčastějšími důvody volby VOŠ podobně jako v ostatních oborech - zájem o konkrétní obor otevíraný na VOŠ (87 %). Častěji než absolventi ostatních skupin uváděli zájem o praktickou výuku a spolupráci se zaměstnavateli (81 %) a předpoklad, že studium na VOŠ bude snadnější než na vysoké škole (65 %). Zájem o studium právě vyšší odborné školy odpovídal přibližně průměru (67 %).

- **Spokojenost s volbou oboru a typu školy**

Absolventi zemědělských oborů by si stejný obor studia vybrali relativně méně často, v případě hypotetické opakované volby by si ho zvolilo 68 % z nich (oproti 75 % v průměru). Na druhou stranu patří k oborům, ve kterých by absolventi poměrně často znovu studovali vyšší odbornou školu (58 % oproti 47 % v průměru). Celkově by tak stejný obor na VOŠ zvolilo 42 %, 16 % by upřednostnilo jiný obor na VOŠ, 26 % by zvolilo stejný obor na VŠ a 16 % jiný obor na VŠ.

K hlavním důvodům, proč by absolventi zemědělských oborů dali přednost jinému oboru, patří původní nezáměr o obor (jako jeden z důvodů ho uvedlo 30 % z těch, kteří by zvolili jiný obor) a ztráta zájmu o obor (40 %). Relativně častěji uváděli i nízkou úroveň vzdělání v oboru (30 % z těch, kteří by se zpětně rozhodli pro jiný obor). Důvodem pro preferenci studia na VŠ je kromě větší prestiže bakalářského titulu a vyššího platu mírně častěji i nízká úroveň studia na VOŠ.

- **Hodnocení úrovně studia a získaných kompetencí**

Celkovou úroveň posuzují absolventi ve **skupině zemědělských oborů** příznivě, hodnocení většiny sledovaných kompetencí je ale mírně pod průměrem ze sledovaného vzorku. Nižší je i hodnocení všeobecných znalostí i odborných praktických a teoretických dovedností.

Z hlediska posouzení poměru teoretické a praktické výuky názor absolventů v zemědělských oborech odpovídal průměru. Asi 4 % se domnívala, že studium bylo zaměřeno příliš prakticky, 54 % považovalo obě složky za vyvážené a 21 % by preferovalo ještě praktičtější zaměření výuky. Přibližně pětina se pak k otázce nebyla schopna vyjádřit.

- **Další vzdělávací a profesní dráha**

Absolventi ve skupině **Zemědělství a lesnictví projevovali jen nízký zájem pokračovat ve studiu** na VŠ, přibližně 60 % ze sledovaného vzorku uvedlo, že zájem o další studium neměli. V denním studiu v rámci sledovaného vzorku pokračovalo jen 13 % absolventů ze sledovaného vzorku. Přibližně 62 % zahájilo pracovní dráhu v zaměstnaneckém poměru.

- **Pracovní uplatnění v oboru a spokojenost v zaměstnání**

Podíl absolventů pracujících přímo ve vystudovaném oboru s odstupem 3 let od ukončení studia dosáhl asi 50 % a dalších asi 24 % se uplatnilo v příbuzném oboru. Dominantním důvodem pro odchod do jiného oboru byly obtíže při získání práce v oboru, dále jako jeden z dalších důvodů absolventi uváděli, že obor není perspektivní a také nízký plat (kolem 30 %).

Absolventi **zemědělských oborů** uváděli poměrně vysokou celkovou spokojenost v zaměstnání. Zaměstnání splňuje představy asi 90 % z nich. Dále jsou zpravidla spokojeni i se zajímavostí práce a perspektivou firmy (90 %), naopak menší spokojenost uvádějí s využitím kvalifikace (67 % oproti 80 % v průměru) a pracovními podmínkami (76 % oproti 86 % v průměru).

Absolventi zemědělských oborů ve svém současném zaměstnání, tedy s odstupem 3 let od ukončení studia na VOŠ, využívají nejvíce schopnost pracovat v týmu (85 %) a další měkké dovednosti, jako jsou komunikační dovednosti (77 %), samostatné rozhodování (77 %) a řešení problémů (73 %). Odborné znalosti využili méně často, než odpovídá průměru v rámci vzorku. Odborné teoretické znalosti v rámci sledovaného vzorku využívalo 65% (oproti 72 % v průměru) a praktické dovednosti 58 % (oproti 73 % v průměru). Znalost cizího jazyka potřebovala necelá čtvrtina z nich.

- **Volba oboru na VOŠ**

Ve skupině **53 Zdravotnictví** byl dominantním důvodem pro volbu vyšší odborné školy zájem o obor otevíraný na VOŠ (86 %), dále zájem o praktickou výuku (72 %) a rovněž i nepřijetí na VŠ (39 %). Zájem o studium právě vyšší odborné školy odpovídal přibližně průměru (67 %).

- **Spokojenost s volbou oboru a typu školy**

Absolventi zdravotnických oborů patří k těm, kteří jsou s volbou oboru vcelku spokojeni, 78 % z nich by si zvolilo stejný obor studia, na druhé straně nadpoloviční většina by raději studovala VŠ, studium VOŠ by si znovu zvolilo jen 36 % z nich. Ve výsledku by proto stejnou vzdělanostní volbu, to znamená stejný obor studia i studium na VOŠ, zvolila jen asi třetina absolventů (32 %), 4 % by zvolila jiný obor na VOŠ, 45 % by si vybralo obdobné oborové zaměření na VŠ a 18 % by svoji volbu zcela změnilo.

Ve **zdravotnických oborech** je dominantním důvodem hypoteticky odlišné vzdělanostní volby nízký výdělek (80 % z těch, kteří by studovali jiný obor) a obtížné hledání zaměstnání v oboru (67 %). Jako důvody pro upřednostnění volby studia na VŠ uvádějí absolventi zdravotnických oborů - podobně jako ostatní - vyšší prestiž bakalářského titulu, dále možnost pokračovat v magisterském studiu a vyšší platové ohodnocení absolventů vysokých škol.

- **Hodnocení úrovně studia a získaných kompetencí**

Ve **zdravotnických oborech** se hodnocení většiny sledovaných kompetencí pohybuje kolem průměru, nižší je hodnocení získané úrovně cizího jazyka a dovedností práce na PC. **Z hlediska posouzení poměru teoretické a praktické výuky názor** absolventů rovněž odpovídal průměru. Přibližně 3 % se domnívala, že výuka byla příliš praktická, 59 % ji považovalo za odpovídající a podle názoru 26 % z nich by bylo lepší, kdyby byla zaměřena více prakticky. Pouze 12 % absolventů vhodnost poměru praktické a teoretické výuky nebylo schopno posoudit.

- **Další vzdělávací a profesní dráha**

Ve **zdravotnických oborech** byl zájem o pokračování ve VŠ studiu poměrně nízký. Více než 60 % absolventů uvedlo, že po ukončení VOŠ zájem o další studium neměli, v denním studiu pak pokračovalo jen kolem 10 % a přibližně 17 % studovalo při zaměstnání. Poměrně vysoké procento – 82 % - zahájilo po ukončení studia práci v zaměstnaneckém poměru.

- **Pracovní uplatnění v oboru a spokojenost v zaměstnání**

Absolventi zdravotnických oborů patří k těm, kteří výrazně často pracují přímo ve svém oboru. Po ukončení studia na VOŠ zahájila práci ve vystudovaném oboru naprostá většina z nich (83 %). Další 10 % pracovalo v příbuzném oboru, takže pouze 7 % odešlo do jiného oboru. S odstupem 3 let se podíl pracujících přímo v oboru dokonce ještě zvýšil na 87 %. Z hlediska zastávané pracovní pozice pracují podle svého názoru převážně na pozici, která odpovídá vzdělání na VOŠ (82 %).

Ve **zdravotnických oborech** je hlavním důvodem odchodu do jiné profese nízký plat (jako jeden z důvodů ho uvedlo 75 % z těch, kteří pracují mimo obor) a problém se získáním práce v oboru (kolem 60 % z absolventů, kteří odešli mimo obor). Většina absolventů ovšem v oboru zůstává.

Zaměstnání splňuje představu většiny **absolventů zdravotnických oborů** (92 %). Ti jsou vysoce spokojeni s pracovní pozicí (93 %) i s využitím kvalifikace (90 %). I z hlediska spokojenosti s jistotou práce patří absolventi zdravotnických oborů v rámci sledovaného vzorku k nejvíce spokojeným (86 %). Naopak nižší je podíl spokojených s platovými podmínkami (65 %).

Ve **zdravotnických oborech** využívají absolventi ve vysoké míře především komunikační dovednosti, schopnost řešit problémy, rozhodovat se samostatně a pracovat v týmu (více než 90 %). Jak již bylo uvedeno výše, vysoce využívají i odborné znalosti a dovednosti (86 %) a rovněž i všeobecné znalosti (80 %). Cizí jazyk používá v zaměstnání asi 22 % z nich.

- **Volba oboru na VOŠ**

Ve skupině **63 Ekonomika a administrativa** byl dominantním důvodem podobně jako v ostatních skupinách zájem o konkrétní obor otevíraný na VOŠ, k dalším, ve srovnání s ostatními skupinami, relativně častěji uváděným důvodům patřily snadnější studium než na VŠ (59 %), obavy z nepřijetí na VŠ (46 %) nebo přímo nepřijetí na VŠ (38 %). Studovat právě VOŠ chtělo kolem 61 % z nich.

- **Spokojenost s volbou oboru a typu školy**

Absolventi jsou se zvoleným oborem vcelku spokojeni, 73 % z nich by si zvolilo stejný obor studia, nadpoloviční většina by raději studovala na vysoké škole, studium na VOŠ by si znovu vybralo jen 44 % absolventů. Celkově by tedy stejný obor na VOŠ studovalo 35 % absolventů, 10 % by dalo přednost jinému oboru na VOŠ, 38 % by zvolilo stejný obor na VŠ a 17 % by svoji volbu úplně změnilo.

Jako důvod nespokojenosti s oborem absolventi **ekonomických oborů** nejčastěji uváděli ztrátu zájmu o obor (59 % z těch, kteří by obor změnili) a původní nezájem o obor (35 %). Dominantními důvody pro upřednostnění volby studia na VŠ je vyšší prestiž bakalářského titulu, možnost pokračovat v magisterském studiu a vyšší platové ohodnocení absolventů vysokých škol. Dále uvádějí i vyšší zájem zaměstnavatelů o absolventy VŠ a zmiňují i nízkou úroveň vzdělání na VOŠ.

- **Hodnocení úrovně studia a získaných kompetencí**

V **ekonomických oborech** je hodnocení většiny kompetencí zhruba na úrovni průměru, pozitivnější je hodnocení dovedností práce na PC a prezentačních dovedností.

Z hlediska hodnocení podílu praktické a teoretické výuky se v ekonomických oborech v rámci vzorku nevyskytoval názor, že výuka byla příliš praktická. Podíl spokojených se zastoupením teoretické a praktické části byl nižší než v ostatních skupinách (41 %), naopak vyšší byl podíl těch, kteří hodnotili výuku jako příliš teoretickou (31 %). Zároveň ovšem vysoké procento absolventů uvedlo, že tuto otázku nejsou schopni na základě dosud získaných zkušeností posoudit (28 %).

- **Další vzdělávací a profesní dráha**

Ve skupině **Ekonomika a administrativa** byl podíl absolventů pokračujících ve VŠ studiu poměrně vysoký, pokračování ve VŠ studiu uvedlo asi 54 % absolventů, z toho 29 % v denním studiu a 25 % při zaměstnání. Přitom poměrně významné části z nich byla uznána část studia (asi 55 % z těch, kteří ve studiu pokračovali). Nejčastěji se jednalo o uznání 2 let studia (26 %) nebo 1,5 roku (12 %).

- **Pracovní uplatnění v oboru a spokojenost v zaměstnání**

Ve skupině **Ekonomika a administrativa** najdeme celkově nižší **zastoupení absolventů pracujících ve svém oboru** (31 %). V ekonomických oborech je navíc (v rámci vzorku) i relativně vysoký podíl těch, kteří z oboru zcela odešli (37 %). Ani s odstupem 3 let se tyto podíly výrazně nezměnily. Důvodem pro odchod z oboru je nejčastěji problém se získáním práce v oboru (57 % z těch, kteří z oboru odešli), a dále i nutnost dojíždění (33 % z pracujících mimo obor) nebo ztráta zájmu v oboru pracovat (29 %).

V **ekonomických oborech** splňuje zaměstnání představu asi 80 % dotázaných. Spokojenost ve většině sledovaných aspektů se pohybuje kolem průměrných hodnot. Nejčastěji jsou spokojeni s kolektivem (96 %), s pracovními podmínkami, perspektivou firmy a zajímavostí práce (88 %), naopak méně často s využitím kvalifikace (73 %). Nejméně jsou spokojeni - stejně jako v ostatních skupinách - s výší platu (59 % spokojených). Z hlediska dosažené pracovní pozice pracuje na pozici, která podle jejich názoru odpovídá vzdělání na VOŠ, asi 47 % absolventů.

Podobně jako v ostatních oborech absolventi ekonomických oborů využívají často měkké dovednosti, zejména samostatné rozhodování (93 %) a komunikační dovednosti (97 %). Ve srovnání s ostatními sledovanými skupinami častěji potřebují práci na PC (95 %) a znalost cizího jazyka (52 %), naopak relativně méně často využijí odborné znalosti a dovednosti (52 %, resp. 63 %).

- **Volba oboru na VOŠ**

Ve skupině **Podnikání v oborech** byl zájem studentů o obor vyučovaný právě na VOŠ relativně nižší než v ostatních skupinách (72 %). Podstatným faktorem byla blízkost školy (68 %) a snadnější studium než na VŠ (64 %). **Velmi často bylo toto studium zvoleno jako náhradní varianta, kdy nepřijetí na VŠ uvádělo jako jeden z důvodů 56 % dotázaných z této skupiny oborů.**

- **Spokojenost s volbou oboru a typu školy**

Spokojenost absolventů se zvoleným oborem je ve srovnání s ostatními sledovanými obory mírně nižší – stejný obor studia by si zvolilo 64 % z nich, na druhé straně by ale poměrně často znovu studovali VOŠ (56 %). Celkově by stejný obor na VOŠ hypoteticky zvolilo asi 36 % dotázaných absolventů, 20 % by zvolilo jiný obor na VOŠ, 28 % obor s obdobným zaměřením na VŠ a kolem 16 % by svoji volbu zcela změnilo. Hlavním důvodem pro hypoteticky odlišnou volbu oboru je především obtížné hledání zaměstnání.

Dominantními důvody pro upřednostnění volby studia na VŠ je vyšší prestiž bakalářského titulu, možnost pokračovat v magisterském studiu a vyšší platové ohodnocení absolventů vysokých škol, rovněž zmiňují nízkou úroveň vzdělání na VOŠ.

- **Hodnocení úrovně studia a získaných kompetencí**

Ve skupině Podnikání v oborech je celkové hodnocení mírně nižší; mírně nižší procento absolventů je spokojeno s úrovní odborných praktických znalostí a dále i s měkkými dovednostmi, jakými jsou samostatné rozhodování, komunikační dovednosti a další.

Z hlediska hodnocení podílu odborné a teoretické výuky je ve skupině Podnikání v oborech podíl absolventů, kteří považují výuku za příliš teoretickou, dokonce vyšší (39 %) než procento těch, kteří ji považují za vyváženou (30 %), přitom ovšem 30 % se neumělo na základě svých zkušeností vyjádřit.

- **Další vzdělávací a profesní dráha**

Ve skupině Podnikání v oborech byl podíl absolventů pokračujících ve VŠ studiu poměrně vysoký (asi 48 %, z toho 36 % v denním studiu a 12 % ve studiu při zaměstnání). Tato skutečnost mohla být ovšem ovlivněna nižším počtem respondentů.

- **Pracovní uplatnění v oboru a spokojenost v zaměstnání**

Podíl absolventů pracujících přímo v oboru i po 3 letech od ukončení studia na VOŠ byl relativně nízký – kolem 30 %, na druhou stranu poměrně vysoký podíl absolventů (přibližně 40 %) se uplatnilo podle svého názoru v příbuzném oboru. Hlavním důvodem pro odchod absolventů do jiného oboru byl problém se získáním práce v oboru (67 % z těch, kteří pracují mimo obor).

Ve skupině 64 Podnikání v oborech je celková spokojenost absolventů v zaměstnání nižší, a to zejména z důvodu horšího využití kvalifikace (63 % spokojených oproti 80 % v průměru) a pracovních podmínek (74 % oproti 86 % v průměru). Relativně vysoké procento uvádí, že pracuje na nižší pracovní pozici, než by podle jejich názoru odpovídalo absolvování VOŠ.

V současném zaměstnání absolventi potřebují především měkké dovednosti a dále poměrně často dovednost pracovat na PC a znalost cizího jazyka, naopak v souvislosti s nižším uplatněním v oboru tito absolventi poměrně málo využívají odborné znalosti.

- **Volba oboru na VOŠ**

Pro skupinu 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus je typický vysoký zájem o konkrétní obor otevíraný na VOŠ (89 %) a dále zájem o praktickou výuku (70 %), které byly hlavní motivací pro výběr tohoto oboru na VOŠ.

- **Spokojenost s volbou oboru a typu školy**

Spokojenost absolventů se zvoleným oborem je ve srovnání s ostatními sledovanými obory mírně nižší – stejný obor studia by si zvolilo 66 % z nich, přitom ve srovnání s ostatními skupinami oborů by poměrně často opět studovali VOŠ (57 %). Celkově by tedy relativně vysoké procento (42 %) svoji volbu nezměnilo a hypoteticky by znovu zvolilo stejný obor na VOŠ, přibližně 15 % by upřednostnilo jiný obor na VOŠ, 25 % by zvolilo stejný obor na VŠ a zhruba 19 % by svoji vzdělanostní volbu úplně změnilo a studovalo jiný obor na VŠ.

K nejčastějším důvodům nespokojenosti v gastronomických oborech patří nízké platové ohodnocení (61 % z těch, kteří by hypoteticky změnili obor studia). Dominantními důvody pro upřednostnění volby studia na VŠ je především vyšší prestiž bakalářského titulu, možnost pokračovat v magisterském studiu a vyšší platové ohodnocení absolventů vysokých škol.

- **Hodnocení úrovně studia a získaných kompetencí**

V **gastronomických oborech** bylo celkové posouzení školní přípravy v rámci sledovaného vzorku velmi příznivé. Nadprůměrně byla hodnocena dovednost pracovat s PC a prezentační dovednosti, naopak mírně nižší byla spokojenost s úrovní odborných praktických znalostí.

Podíl absolventů, podle nichž byla výuka z hlediska podílu teorie a praxe vyvážená, byl v gastronomických oborech poměrně nízký (kolem 40 %), naopak relativně vysoké procento hodnotilo výuku jako příliš teoretickou (kolem 40 %).

- **Další vzdělávací a profesní dráha**

Absolventi ve skupině Gastronomie, hotelnictví a turismus měli značný zájem o pokračování ve VŠ studiu a v rámci sledovaných oborů studovali nejčastěji (65 %, z toho 40 % v denním studiu a 25 % ve studiu při zaměstnání). Poměrně často také uváděli, že jim byla část studia na VOŠ uznána jako celek (60 % z těch, kteří pokračovali ve VŠ studiu).

- **Pracovní uplatnění v oboru a spokojenost v zaměstnání**

Absolventi gastronomických oborů pracovali velmi často přímo ve vystudovaném oboru. Po ukončení studia se uplatnilo v rámci našeho vzorku přímo v oboru 51 % z nich a 20 % v příbuzném oboru, s odstupem 3 let pak asi 56 % v oboru a 15 % v příbuzném oboru. Jako důvod odchodu do jiného oboru absolventi **gastronomických oborů nejčastěji uváděli obtíže se získáním práce v oboru** (75 %), nízký plat (67 %) a výrazně často i ztrátu zájmu v oboru pracovat (42 %).

Celková spokojenost absolventů **gastronomických oborů v současném zaměstnání** je mírně nižší (75 % spokojených) zejména z důvodu nižšího využití kvalifikace (59 % spokojených) a nespokojenosti s pracovní pozicí (68 % spokojených). Nižší je i podíl těch, kteří považují svoji práci za zajímavou (76 % oproti 89 % v průměru). Přibližně **40 % uvádí, že na pracovní pozici, kterou zastávají, stačí nižší vzdělání než VOŠ.**

V současném zaměstnání je ve skupině **Gastronomie, hotelnictví a turismus** dominantní kompetencí využití cizího jazyka, který ve svém současném zaměstnání potřebuje kolem 70 % absolventů tohoto oborového zaměření, dále jsou to i komunikační dovednosti a práce na PC.

- **Motivace pro volbu oboru**

Ve skupině 68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost byl dominantním důvodem pro volbu studia podobně jako v ostatních skupinách zájem o obor vyučovaný na VOŠ (79 %). Velmi často zmiňovaným důvodem ve srovnání s ostatními obory byla i blízkost školy (71 %).

- **Spokojenost s volbou oboru a typu školy**

Absolventi právně zaměřených oborů byli se zvoleným oborem vcelku spokojeni, 73 % z nich by si zvolilo stejný obor studia, na druhou stranu ovšem jen 48 % by studovalo znovu VOŠ, nadpoloviční většina dotázaných by dala přednost studiu na vysoké škole. Celkově by tak stejný obor na VOŠ studovalo znovu 37 % dotázaných, 11 % by zvolilo jiný obor na VOŠ, 35 % by stejný obor studovalo na VŠ a 16 % by vzdělanostní volbu úplně změnilo.

Důvodem nespokojenosti s oborem bylo nejčastěji nízké platové ohodnocení (53 % z těch, kteří by změnili obor studia) a obtížné hledání zaměstnání (53 %). Poměrně často byla jako důvod uváděna i odpověď, že žák obor původně studovat nechtěl (41 % z těch, kteří by obor změnili). Dominantními důvody pro upřednostnění volby studia na VŠ je vyšší prestiž bakalářského titulu, možnost pokračovat v magisterském studiu a vyšší platové ohodnocení absolventů vysokých škol, dále uváděli i vyšší zájem zaměstnavatelů o absolventy VŠ.

- **Hodnocení úrovně studia a získaných kompetencí**

V oborech s právním zaměřením bylo celkové hodnocení úrovně vzdělání velmi příznivé, nadprůměrně byly hodnoceny získané schopnosti práce na PC a prezentační dovednosti, naopak mírně hůře odborné praktické znalosti. Relativně vysoké procento - přibližně polovina absolventů - se domnívá, že poměr teoretické a praktické výuky je správně vyvážen, necelá pětina pak uvádí, že výuka byla příliš teoretická a necelá třetina dotázaných se na základě dosud získaných zkušeností neuměla vyjádřit.

- **Další vzdělávací a profesní dráha**

Poměrně vysoké procento absolventů uvedlo pokračování ve vysokoškolské formě studia (kolem 46 %), přitom častěji se jednalo o studium při zaměstnání (31 %) než v denním studiu (kolem 15 %). Relativně často byla absolventům v této skupině také uznána část studia (57 %) a mohli studovat na VŠ ve zkráceném čase.

- **Pracovní uplatnění v oboru a spokojenost v zaměstnání**

Ve skupině oborů Právo, právní a veřejnosprávní činnost je celkově nižší zastoupení absolventů pracujících v oboru (32 %), poměrně vysoké je ale procento pracujících v příbuzném oboru (40 %), takže celkový podíl pracujících mimo obor není vyšší než ve většině sledovaných oborů (kolem 29 %).

Důvodem odchodu do jiného oboru je ve skupině **Právo, právní a veřejnosprávní činnost** - podobně jako v ostatních skupinách - nejčastěji skutečnost, že absolvent vhodnou práci v oboru nesehnal (jako jeden z důvodů ho uvedlo 63 % z těch, kteří pracují mimo obor). V rámci vzorku byl častým důvodem i nízký plat (42 % z těch, kteří pracují mimo obor) nebo ztráta zájmu o práci v oboru (32 %).

Spokojenost absolventů **oborů s právním zaměřením** v zaměstnání je mírně nižší (75 %), zejména z důvodu nižšího využití kvalifikace (66 %). Méně jsou spokojeni i se zastávanou pracovní pozicí (74 %). Na pozici, pro kterou postačuje nižší vzdělání než VOŠ, pracuje podle svého názoru kolem 40 % z nich. Na druhé straně je v tomto oboru vyšší podíl absolventů spokojených s výší platového ohodnocení (74 %).

Absolventi uvádějí, že v zaměstnání nejčastěji potřebují znalost práce na PC (85 %), komunikační dovednosti (95 %), samostatné rozhodování a schopnost řešit problémy (85 %).

- **Motivace pro volbu oboru**

Z hlediska motivace pro volbu oboru je pro skupinu Pedagogika, učitelství a sociální péče typický vysoký zájem o konkrétní obor otevíraný na VOŠ (95 %) a dále zájem o praktickou výuku (80 %).

- **Spokojenost s volbou oboru a typu školy**

Absolventi sociálních oborů jsou se zvoleným oborem vcelku spokojeni, 78 % z nich by si zvolilo stejný obor studia, přitom ve srovnání s ostatními skupinami oborů by velmi často opět studovali VOŠ (59 %). Poměrně vysoký podíl (kolem 50 %) by si znovu zvolil stejný obor studia na VOŠ. Zcela dominantním důvodem nespokojenosti s oborem, který uvedli téměř všichni absolventi, kteří by si hypoteticky zvolili jiný obor, je nízký výdělek (97 %) a dále poměrně často i obtížné hledání zaměstnání (70 % z těch, kteří by změnili obor). Hlavními důvody pro upřednostnění volby studia na VŠ je vyšší prestiž bakalářského titulu, možnost pokračovat v magisterském studiu a vyšší platové ohodnocení absolventů vysokých škol.

- **Hodnocení úrovně studia a získaných kompetencí**

V **sociálních oborech** je celkové hodnocení získaných kompetencí příznivé, vysoce jsou hodnoceny i odborné praktické a teoretické dovednosti.

- **Další vzdělávací a profesní dráha**

Ve skupině **Pedagogika, učitelství a sociální péče**, kde celkově dále studovalo 42 %, přitom v denním studiu **v rámci sledovaného vzorku** asi 17 % absolventů a při zaměstnání kolem 25 % z nich.

- **Pracovní uplatnění v oboru a spokojenost v zaměstnání**

Uplatnění přímo v oboru našla po ukončení VOŠ převážná většina absolventů sociálních oborů (73 %) a 8 % se uplatnilo v příbuzném oboru. Mimo obor tak v rámci tohoto průzkumu zahájilo pracovní dráhu jen asi 19 % absolventů. S odstupem 3 let se podíl pracujících přímo v oboru ještě mírně zvýšil (na 79 %). Jako důvod pro odchod do jiného oboru je v **sociálních oborech** nejčastěji zmiňován opět problém se získáním práce v oboru (jako jeden z důvodů ho uvedlo 63 % z těch, kteří odešli pracovat do jiného oboru), ale ve srovnání s ostatními sledovanými skupinami je výrazným důvodem především **nízké platové ohodnocení** (56 % z těch, kteří pracují mimo obor).

Absolventi **sociálních oborů patří v zaměstnání k nejvíce spokojeným**, práce splňuje představy asi 92 % z nich. Práci považuje za zajímavou na 92 % absolventů, pozitivně hodnotí většina z nich i využití kvalifikace (86 %), pracovní pozici (93 %) a pracovní podmínky (93 %). Naopak ze sledovaných skupin jsou nejvíce nespokojeni s výší platu (jen 53 % spokojených). Z hlediska dosažené pracovní pozice zároveň poměrně často zastávají tu, která podle jejich názoru odpovídá vzdělání na VOŠ (73 %).

Absolventi ve skupině **Pedagogika, učitelství a sociální péče** využívají ve svém současném zaměstnání velmi často odborné znalosti a dovednosti (zejména praktické), což souvisí s tím, že mnohdy pracují přímo ve svém oboru. Dále potřebují měkké dovednosti v oblasti komunikace. Naopak ve srovnání s ostatními obory méně často využijí znalost cizího jazyka (16 %).

Závěrem se zaměříme na základní zjištění vyplývající z realizovaného průzkumu, které charakterizují situaci a postavení absolventů vyšších odborných škol, jejich spokojenost se vzdělávací cestou a úspěšnost na trhu práce.

Podívejme se nejprve, jaké motivační faktory vedly absolventy středních škol k výběru právě tohoto typu studia, jinými slovy jaká je v současnosti pozice vyšších odborných škol z hlediska očekávání studentů.

Z průzkumu vyplynulo, že nejvýznamnější důvody pro volbu studia na VOŠ korespondují s deklarovanou rolí, kterou chtějí vyšší odborné školy plnit. Absolventi si studium na VOŠ zvolili nejčastěji z důvodu zájmu o konkrétní obor (87 %) a zájmu o praktickou výuku a kontaktům školy se zaměstnavateli a praxí (69 %). Na druhou stranu se ukazuje, že role VOŠ ve vzdělávacím systému stále není jednoznačná. Z výsledků vyplynulo, že přibližně dvě třetiny (65 %) absolventů měly zájem studovat přímo na vyšší odborné škole, naopak asi třetina (35 %) zvolila VOŠ jako náhradní variantu z důvodu nepřijetí na vysokou školu. Část absolventů středních škol při volbě VOŠ byla zároveň ovlivněna obavami z nepřijetí na vysokou školu (40 %) nebo příliš velkou náročností vysokoškolského studia a přibližně 50 % dotázaných uvedlo, že si VOŠ zvolili, protože předpokládali, že studium bude snadnější než na vysoké škole.

Z hlediska vývoje je přitom možné vysledovat pozitivní trend, kdy ve srovnání s předchozím šetřením realizovaným v roce 2008 došlo ke snižování podílu studentů, kteří si volí VOŠ jako náhradní variantu při nepřijetí na VŠ (ze 48 % na 36 %), a naopak se zvyšuje podíl těch, kteří preferují VOŠ z důvodu praktičtější zaměřené výuky. Na druhou stranu ovšem studenti od studia na VOŠ poměrně často očekávají jednodušší a lépe dostupné studium.

Druhou podstatnou oblastí, na kterou se šetření zaměřilo, bylo zhodnocení spokojenosti absolventů s volbou tohoto typu studia a oborového zaměření. Podle výsledků průzkumu by si při hypotetické opakované volbě necelá polovina absolventů VOŠ znovu zvolila tento typ studia (47 %), naopak asi 53 % by raději studovalo VŠ. I když tento výsledek nevznívá pro vyšší odborné školy na první pohled příznivě, i zde můžeme ve srovnání s předchozím šetřením pozorovat pozitivní posun. V roce 2008 uváděly dokonce dvě třetiny absolventů, že by dali přednost vysokoškolskému studiu.

Hlavní důvody, proč by absolventi VOŠ preferovali bakalářské studium, přitom zpravidla nejsou podmíněny horší připraveností absolventů při vstupu na trh práce nebo nespokojeností s úrovní získaného vzdělání, ale větší prestiží absolventů vysokých škol, lepším platovým ohodnocením a možností pokračovat v magisterském studiu.

Pozitivním zjištěním je poměrně vysoká spokojenost absolventů vyšších odborných škol s vybraným studijním oborem. Z výsledků vyplývá, že stejný obor by si při opakované volbě zvolilo přibližně 75 % absolventů VOŠ, zatímco jen 25 % by dalo přednost jinému oboru. Tato skutečnost zřejmě souvisí i s tím, že poměrně vysoký podíl studentů si volí studium na vyšší odborné škole právě z důvodu zájmu o obor vyučovaný na VOŠ. Zaměříme-li se na oba aspekty volby, tedy typu vzdělání i oboru, ukazuje se, že stejný obor znovu na VOŠ by si zvolilo jen 38 % absolventů a 37 % by studovalo stejný obor, ale dali by přednost studiu na VŠ. Zcela jinou volbu, tedy jiný obor na vysoké škole by učinilo 16 % dotázaných.

Největší zájem studovat znovu stejný obor by měli absolventi sociálních oborů (78 %) a zdravotnických oborů (78 %), méně často absolventi ekonomických oborů (73 %). Nižší míru identifikace s oborem pak najdeme u zemědělských oborů (68 %), ve skupině Gastronomie, hotelnictví a turismus (66 %) a Podnikání v oborech (64 %).

Podíváme-li se na důvody, proč by si absolventi VOŠ s odstupem tří let od ukončení tohoto typu studia raději zvolili jiné oborové zaměření, do popředí se dostávají důvody související s uplatněním na

trhu práce, zejména nízké platové ohodnocení (63 % z těch absolventů, kteří by obor změnili, to je 14 % z celého souboru) nebo obtížné hledání zaměstnání (59 % z těch, kteří by obor změnili a 13 % ze sledovaného vzorku), nikoli nezájem o obor jako takový.

Třetí oblastí šetření bylo zhodnocení uplatnění absolventů vyšších odborných škol na trhu práce. Podobně jako u absolventů středních škol můžeme po ukončení studia pozorovat určitý odliv do jiných profesí, v případě vyšších odborných škol se ovšem absolventi uplatňují přímo v oboru častěji. V rámci sledovaného vzorku se v oboru uplatnilo kolem 63 % absolventů, dalších 18 % pracovalo v příbuzném oboru a jen asi 19 % odešlo do jiného oboru.

Porovnání vybraných skupin oborů přitom ukázalo zásadní odlišnosti v míře uplatnění absolventů ve vystudovaném oboru. Zatímco práci v oboru si po ukončení VOŠ našla převážná většina absolventů zdravotnických a pedagogických oborů a asi polovina absolventů gastronomických oborů, v ostatních sledovaných skupinách se podíl absolventů, kteří zahájili pracovní dráhu přímo v oboru, pohyboval jen kolem 30 %.²³

Podstatným ukazatelem úspěšnosti přechodu na trh práce je získání pracovní pozice odpovídající dosažené úrovni vzdělání. Na pozici, která podle názoru absolventů odpovídá úrovni vzdělání na VOŠ, pracuje podle svého vyjádření asi 65 % dotázaných, zhruba 9 % se domnívá, že jejich pozice vyžaduje VŠ vzdělání a kolem 22 % uvádí, že pracují na pozici, pro kterou stačí nižší vzdělání než VOŠ.

Z hlediska dosažené pracovní pozice jsou mezi sledovanými skupinami oborů opět poměrně výrazné rozdíly. Nejčastěji pracují na pozici, která podle jejich názoru odpovídá úrovni vzdělání na VOŠ, absolventi zdravotnických (82 %) a sociálních (73 %) oborů. V ostatních skupinách oborů je procento těch, kteří zastávají pozici odpovídající vzdělání na VOŠ, podstatně nižší; v ekonomických oborech tento soulad uvádí 47 % absolventů, v ostatních skupinách pak kolem 40 % z nich.

Celkově je možné konstatovat, že absolventi jsou v současném zaměstnání, tedy 3 roky od ukončení studia na VOŠ, převážně spokojeni, práce splňuje představy kolem 87 % z nich. Přitom nejčastěji splňuje zaměstnání představu absolventů zdravotnických a sociálních oborů (kolem 90 %), naopak celkově nižší spokojenost v rámci sledovaných skupin oborů uvádějí absolventi ve skupinách 64 Podnikání v oborech, 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus, 68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost (kolem 75 %).

Podstatnou otázkou bylo zjištění, jaké výhody, respektive nevýhody podle názoru absolventů mělo studium na vyšší odborné škole. K nejčastěji uváděným výhodám patří praxe a praktické zaměření výuky spolupráce se zaměstnavateli, dále rozšíření znalostí získaných na střední škole a zvýšení kvalifikace. Absolventi také příznivě hodnotili individuální přístup ke studentům, snadnou návaznost na střední školu i větší dostupnost danou sítí vyšších odborných škol. Naopak k nevýhodám podle jejich názoru patří především nízká prestiž tohoto typu vzdělání i získaného titulu DiS., dále nižší ocenění zaměstnavatelskou sférou a menší platové ohodnocení. Překvapivě část absolventů považuje i toto studium za příliš teoreticky orientované a hodnotí rozsah praxe jako nedostatečný. Zatímco část studentů hodnotí větší návaznost a příbuznost se studiem na střední škole jako výhodu a přednost tohoto typu studia, jiná část absolventů hodnotí středoškolský přístup negativně, zejména nemožnost volby přednášek, obtížné skloubení s pracovní aktivitou. Dalším aspektem, který absolventi posuzují negativně, je nedostatečná prostupnost vzhledem k vysokoškolskému studiu a ztráta let v případě neuznání zkoušek a pokračování ve VŠ studiu. Jako problematická je vnímána nejasnost podmínek nejen při uznávání studia na vysokých školách, ale i ve vztahu ke kvalifikačním požadavkům v zaměstnání, kdy se objevují obavy, že se kvalifikační požadavky mohou zvyšovat a absolvování VOŠ nebude dostatečným kvalifikačním předpokladem. Často je uváděno, že studium na VOŠ je poměrně náročné, ale získaný titul a ocenění na trhu práce těmto nárokům neodpovídá.

²³ Nebyli zahrnuti absolventi pracující pouze na krátkodobé brigádě.

Na závěr můžeme konstatovat, že vyšší odborné školy se v zásadě vyprofilovaly jako vzdělání zaměřené na praxi a žáci si toto studium volí často právě z důvodu praktického zaměření, na druhou stranu volba vyšší odborné školy zůstává pro část žáků lehčí a lépe dostupnou alternativou k bakalářskému studiu a někdy i přechodným řešením, resp. „vrabcem v hrsti“ před případným pokračováním ve vysokoškolském studiu. Navzdory poměrně vysoké spokojenosti absolventů se získanými kompetencemi nadále trvá situace, kdy absolventi považují toto vzdělání a získaný titul DiS. za málo prestižní a na trhu práce nedostatečně oceněný a upozorňují na trvajícím nejisté postavení jak v systému vzdělávání, tak do jisté míry i ve vztahu k trhu práce.

ZDROJE A LITERATURA

Karpíšek, M. a kol.: *Vyšší odborné školy na rozcestí. Analýza stavu a možného vývoje sektoru vyššího odborného vzdělávání*. Praha: MŠMT. 2009.

Trhlíková, J., Úlovcová, H., Vojtěch, J.: *Přechod absolventů vyšších odborných škol do praxe a jejich uplatnění – I. Etapa*. Praha: NÚOV. 2005.

Trhlíková, J., Úlovcová, H., Vojtěch, J.: *Přechod absolventů vyšších odborných škol do praxe a jejich uplatnění – II. Etapa*. Praha: NÚOV. 2008.

Úlovec, M., Vojtěch, J.: *Nezaměstnanost absolventů škol se středním a vyšším odborným vzděláním*. Praha: NÚV. 2014.

Vojtěch, J., Paterová, P.: *Vývoj vzdělanostní a oborové struktury žáků a studentů ve středním a vyšším odborném vzdělávání v ČR a v krajích ČR a postavení mladých lidí na trhu práce ve srovnání se stavem v Evropské unii*. Praha: NÚV. 2014.

Tematická zpráva: Vyšší odborné školy ve školním roce 2010/2011. Praha: ČŠI. 2011. Dostupné na <http://www.csicr.cz/getattachment/12ae1ecc-0aed-49a3-983c-c47ae1de01a1>

Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávání v České republice v roce 2013. Praha: MŠMT. 2014. Dostupné na <http://www.msmt.cz/file/33944/>

www.infoabsolvent.cz

www.msmt.cz

www.nuv.cz

KamPoMaturite.cz

VyssiOdborneSkoly.com

Informační systém o uplatnění absolventů škol na trhu práce

Vítáme Vás v informačním systému ISA+, který Vám nabízí pomoc při hledání vzdělávací a profesní dráhy. Najdete zde všechny školy a obory vzdělání, informace k přechodu na trh práce i do dalšího vzdělávání. Při výběru povolání Vám pomůže i Profi test nebo videoukázky technických profesí. Velkým přínosem je ISA+ pro žáky se zdravotním postižením i pro žáky se studijními problémy.

KAM NA ŠKOLU obory, školy a profese

[Výběr podle oboru](#)
[Výběr podle školy](#)
[Výběr podle povolání](#)
[Výběr podle videa](#)
[Výběr podle obrázků](#)
[Profitest](#)

ABSOLVENTI ŠKOL A TRH PRÁCE

[Vzdělávání a volba oboru](#)
[Využití vzdělání](#)
[Požadavky zaměstnavatelů](#)
[Nezaměstnanost](#)
[Zaměstnanost](#)
[Publikace](#)

BEZ BARIÉR až na trh práce

[Volba školy pro žáky se ZP](#)
[Absolventi se ZP a trh práce](#)
[Předčasné odchody ze vzdělávání](#)
[Žáci se sociálním znevýhodněním](#)
[Statistické přehledy](#)

JAK NA TO rady a doporučení

[Jsem na základce](#)
[Jsem na střední](#)
[Jsem už dospělý](#)
[Jsem poradce](#)

Výrazně inovovaný informační systém ISA+ pomáhá **žákům základních škol** při volbě oboru vzdělání a výběru střední školy, **žákům středních škol** při rozhodování o pokračování ve vzdělávání a při přechodu na trh práce, **výchovným-kariérovým poradcům a učitelům** při poskytování kariérového poradenství a výuce témat Úvodu do světa práce, **managementu škol** při úpravách vlastní vzdělávací nabídky a tvorbě školních vzdělávacích programů.

CO VÁS MŮŽE ZAUJMOUT:

- možnost **výběru oborů i školních vzdělávacích programů (ŠVP)**,
- **nové videoukázky** – představují práci v technických profesích i přípravu na ně,
- **profitest** – pomůže žákům základních škol při výběru oblasti vzdělávání,
- **výběr podle obrázků** – poskytuje snadnější orientaci ve vzdělávací nabídce SŠ,
- **bez bariér až na trh práce** – nová sekce věnovaná problematice žáků se zdravotním postižením a tématu předčasných odchodů ze vzdělávání,
- **jak na to – rady a doporučení** – různé užitečné informace pro uživatele systému,
- **syntetické stránky** – obsahují soubor informací ke každé skupině oborů,
- **filtry vzdělávací nabídky** – podle zdravotního postižení, vzdálenosti od bydliště, formy studia, zřizovatele, ŠVP,
- **fulltextové vyhledávání** – najde na ISA+ odkazy související se zadaným výrazem.

O inovaci a obsah systému ISA+ se stará Národní ústav pro vzdělávání v rámci projektu MŠMT **Kariérové poradenství v podmínkách kurikulární reformy (VIP Kariéra II – KP)**, který je financován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.